

ปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย

นายเจน จงจันลี

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย

นายเจน จงจันลี

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Factors Affecting the Enrollment in Thailand's National Savings
Fund: A Case Study in the Bangkok Metropolitan Area

BY

MR. JANE CHONGCHANSRI

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER DEGREE OF ARTS

BUSINESS ECONOMICS

FACULTY OF ECONOMICS

THAMMASART UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHT OF THAMMASART UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นายเจน จงจันสี

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

เมื่อ วันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2559

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงมณี เลาวกุล)

กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร พิชัยสินิจ)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร. สกนธ์ วรรณูญวัฒนา)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิก กองทุนการออมแห่งชาติ กรณีศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	นายเจน จงจันสี
ชื่อปริญญา	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงมณี เลาวกุล
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ สำหรับเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคตของประเทศไทย วิธีการศึกษาครั้งนี้ใช้การออกแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติและผู้ที่ไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ รวม 400 ตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงโลจิสติก (Logit Regression Analysis)

ผลการศึกษาจากแบบจำลองโลจิสติกพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติในเชิงบวก ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านอายุ (2) ปัจจัยด้านอาชีพค้าขาย (3) ปัจจัยด้านอาชีพเกษตรกร (4) ปัจจัยด้านอาชีพอิสระ (5) ปัจจัยด้านแรงจูงใจจากการได้รับผลตอบแทนจากกองทุน (6) ปัจจัยด้านแรงจูงใจจากการได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล ในขณะที่ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติในเชิงลบ ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านสถานภาพ (2) ปัจจัยด้านรายได้ (3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และเสถียรภาพทางการเมือง

คำสำคัญ: กองทุนการออมแห่งชาติ

Independent Study Title	FACTORS AFFECTING THE ENROLLMENT IN THAILAND'S NATIONAL SAVINGS FUND: A CASE STUDY IN THE BANGKOK METROPOLITAN AREA
Author	Mr. Jane Chongchansri
Degree	Master of Arts (Business Economics)
Department/Faculty/University	Business Economics Economics Thammasat University
Independent Study Advisor	Assistant Professor Duangmanee Laovakul, PhD.
Academic Year	2015

ABSTRACT

The main objective of this study is to investigate factors affecting enrollment decisions in Thailand's National Savings Fund (NSF). This study distributed 400 questionnaires in the Bangkok Metropolitan Area, and analyzed the data using a binary logistic model.

The results show that factors which have positive effects on the enrollment decisions in NSF are 1) age, 2) occupations which are merchant, farmer, and self-employed, 3) returns from the fund, and 4) government contribution. The factors which have negative effects on the enrollment decisions in NSF are 1) marital status, 2) income and 3) economic condition and political stability.

Keywords: Thailand's National Savings Fund.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้เพราะความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงมณี เถาวกุล อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือจนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และรองศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร พิชัยสนธิ คณะกรรมการการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำแนะนำ แนวทางการทำงานเพิ่มเติมในการจัดทำ การค้นคว้าอิสระให้มีประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ ประสิทธิประสาทความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ธุรกิจให้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ประจำโครงการ เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือประสานงานและอำนวยความสะดวก ในการจัดทำ การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้สมบูรณ์

ขอขอบคุณเพื่อนๆ โครงการเศรษฐศาสตร์ธุรกิจรุ่น 18 ทุกท่าน ที่คอยช่วยเหลือและให้ กำลังใจในเวลาการเรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาและการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ อีกทั้งขอขอบคุณ หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงานที่สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือระหว่างการศึกษา

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่สนับสนุน ดูแล และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งในการศึกษาระดับปริญญาโทครั้งนี้มาโดยตลอด ทั้งนี้ หากการค้นคว้า อิสระฉบับนี้มีข้อผิดพลาด หรือบกพร่องประการใด ผู้วิจัยต้องกราบขออภัยและขอน้อมรับไว้แต่เพียง ผู้เดียว

นายเจน จงจันสี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(7)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
1.4 ข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 นิยามคำศัพท์	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออมและกองทุน	6

2.1.1 ความหมายของการออมโดยทั่วไป	6
2.1.2 ความหมายของการออมตามหลักเศรษฐศาสตร์	6
2.1.3 ความสำคัญของการออม	6
2.1.4 แนวคิดเสาหลัก 3 ต้นของ ธนาคารโลก	7
2.1.5 ทฤษฎีการออม	8
2.1.6 ทฤษฎีความต้องการถือเงินของจอห์น เมนาร์ด เคนส์	9
2.1.7 ทฤษฎีอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง	11
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
2.3 ข้อแตกต่างจากงานศึกษาในอดีต	16
บทที่ 3 รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย และต่างประเทศ	22
3.1 ปัญหาและการแก้ไขปัญหาของระบบบำนาญในประเทศต่างๆ	22
3.1.1 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	23
3.1.2 กองทุนประกันสังคม	26
3.1.3 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	30
3.1.4 กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF)	32
3.1.5 กองทุนการออมแห่งชาติ	34
3.2 รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุในต่างประเทศ	37
3.2.1 ปัญหาและการแก้ไขปัญหาของระบบบำนาญในประเทศต่างๆ	37
3.2.2 การบริหารจัดการระบบบำนาญในบางประเทศ	41
บทที่ 4 วิธีการวิจัย	47
4.1 กรอบการศึกษา (CONCEPTUAL FRAMEWORK)	47
4.2 สมมติฐานในการศึกษา	48
4.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	53

4.3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	53
4.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	53
4.4 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	55
4.4.1 ตัวแปรอิสระ	55
4.4.2 ตัวแปรตาม	55
4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	58
4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	59
บทที่ 5 ผลการศึกษา	62
5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	62
5.2 ข้อมูลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ	66
5.3 การตรวจสอบความแม่นยำของแบบจำลอง	70
5.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยอาศัยแบบจำลอง Binary Logit	74
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	80
6.1 สรุปผลการศึกษา	80
6.2 ข้อจำกัดในการศึกษา	81
6.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	82
6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับงานศึกษาในอนาคต	83
รายการอ้างอิง	84
ภาคผนวก	89
ประวัติผู้เขียน	94

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 อัตราส่วนของประชากรอายุ 60 ปีและมากกว่า และอัตราการพึ่งพิงปี 2543 - 2573	2
2.1 สรุปตารางงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร	17
3.1 รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย	22
3.2 สิทธิประโยชน์เมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก	25
3.3 สถิติสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)	26
3.4 สถิติการเติบโตของธุรกิจการจัดการกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ	33
3.5 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสมทบให้แก่สมาชิก กอช.	35
4.1 ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามสมมติฐาน	52
4.2 การกำหนดตัวแปรอิสระในแบบจำลองการศึกษา	56
4.3 การกำหนดตัวแปรตามในแบบจำลองการศึกษา	57
5.1 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	63
5.2 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	63
5.3 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	64
5.4 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	64
5.5 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ	65
5.6 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้	65
5.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ	66
5.8 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ	67
5.9 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ปัจจัยด้านแรงจูงใจ	68
5.10 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ	69
5.11 ผลการทดสอบสถิติ Chi-square ด้วยวิธี Omnibus Tests Omnibus Tests of Model Coefficients	71
5.12 ผลการทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลอง Model Summary	71

5.13 ผลการทดสอบสถิติ Chi-square ด้วยวิธี Hosmer and Lemeshow Test Hosmer and Lemeshow Test	72
5.14 ผลการทดสอบความแม่นยำในการพยากรณ์ของแบบจำลอง Classification Table (a)	72
5.15 ผลการทดสอบสมการความถดถอยเชิงโลจิสติกของแบบจำลอง	74
5.16 สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ	79

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรระดับประเทศ	3
2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการออม	8
2.2 การกระจายรายได้และการบริโภคในวงจรชีวิต	9
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง	11
2.4 เส้น IC ของนักลงทุนประเภท Risk Averse	12
2.5 เส้น IC ของนักลงทุนประเภท Risk Taker	13
2.6 เส้น IC ของนักลงทุนประเภท Risk Neutral	14
3.1 สัดส่วนมูลทรัพย์สินสุทธิกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, เงินกองทุนประกันสังคม, กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ต่อ GDP ปี 2538-2557	23
3.2 จำนวนผู้ประกันตนภาคบังคับตามมาตรา 33 และภาคสมัครใจตามมาตรา 39	27
3.3 รายงานการจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	32
4.1 กรอบการศึกษา (CONCEPTUAL FRAMEWORK)	47

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากข้อมูลสถิติในปี 2555 แรงงานไทยจำนวน 24.6 ล้านคน เป็นแรงงานนอกระบบ หรือร้อยละ 62.6 ของกำลังแรงงานทั้งหมด 39.3 ล้านคน เป็นแรงงานที่ไม่ได้รับเงินชดเชยจากการว่างงาน อุบัติเหตุ และเกษียณอายุ เนื่องจากแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้ประกันตนในกองทุน ประกันสังคม ทำให้ขาดความมั่นคงทางรายได้ยามชราภาพโดยมีเพียงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของรัฐบาล เท่านั้น ทั้งนี้ ระบบการออมเพื่อการเกษียณที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ กองทุนประกันสังคม กองทุน บำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพนั้น ครอบคลุม แรงงานในระบบเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่แรงงานนอกระบบมีการออมเพื่อการเกษียณน้อยมาก และมีความเสี่ยงที่จะตกสู่ภาวะยากจนในยามชราภาพ กระทรวงการคลังจึงได้เสนอให้มีกฎหมายจัดตั้ง กองทุนการออมเพื่อการชราภาพซึ่งสามารถรองรับแรงงานนอกระบบรวมถึงกลุ่มที่ยังไม่เข้าสู่วัย แรงงาน เช่น นักเรียน นักศึกษา คือ พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 เพื่อเป็น หลักประกันการจ่ายบำนาญให้แก่ประชากรกลุ่มดังกล่าวที่เป็นสมาชิกของกองทุน (สำนักนโยบายการ ออมและการลงทุน, 2558)

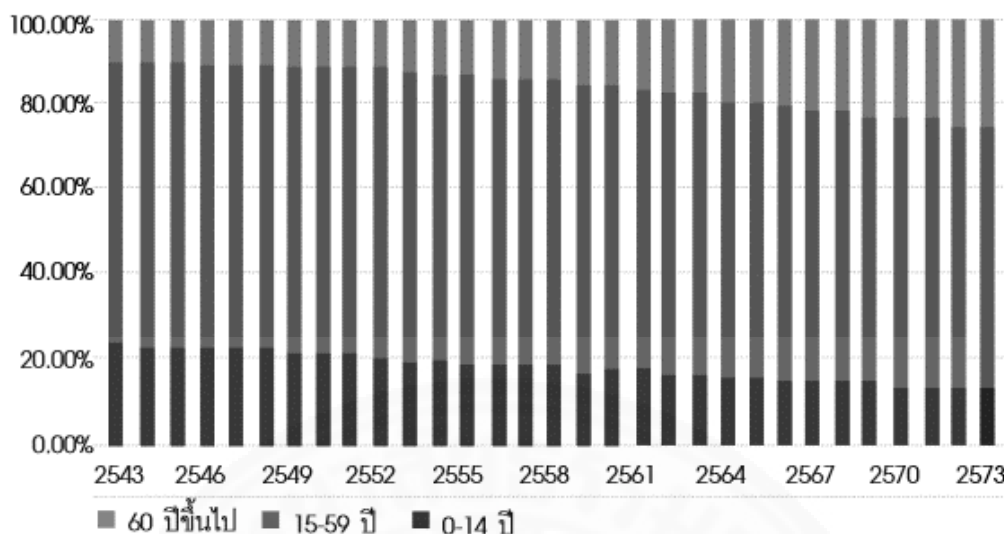
ขณะเดียวกันประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเรียบร้อยแล้ว จากการคาดประมาณ ประชากรของประเทศไทย ปี พ.ศ.2543 – 2573 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ กล่าวคือประชากรวัยผู้สูงอายุช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เมื่อพิจารณาร้อยละผู้สูงอายุต่อประชากรรวมในปี 2543 มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 9.43 และเมื่อถึงปี 2573 จะมีผู้สูงอายุประมาณ 1 ใน 4 ของประชากรรวม หรือคิดเป็นร้อยละ 25.12 ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 อัตราส่วนของประชากรอายุ 60 ปีและมากกว่า และอัตราการพึ่งพิงปี 2543 – 2573

	2543	2548	2553	2558	2563	2568	2573
ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป	5,867.17	6,756.77	8,010.95	9,819.48	12,272.04	14,993.74	17,743.82
ชาย	2,656.33	3,015.75	3,539.98	4,298.70	5,350.61	6,518.45	7,674.80
หญิง	3,210.85	3,741.02	4,470.97	5,520.77	6,921.42	8,745.29	10,069.02
ร้อยละของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปต่อจำนวนประชากรทั้งหมด	9.43	10.38	11.90	14.24	17.51	21.22	25.12
ชาย	4.27	4.63	5.26	6.23	7.63	9.23	10.87
หญิง	5.16	5.75	6.64	8.00	9.87	12.00	14.26
อัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุ	14.30	15.54	17.61	21.21	26.58	33.28	40.93
อัตราการพึ่งพิงทั้งหมด	51.70	49.69	47.94	49.01	51.82	56.83	62.93
อัตราการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ	0.43	0.38	0.32	0.26	0.21	0.17	0.15

ที่มา : การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2543-2573 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากการรวบรวมโดยผู้วิจัย

เมื่อพิจารณาจำนวนประชากรวัยสูงอายุเปรียบเทียบกับประชากรรุ่นอื่น จากภาพที่ 1.1 พบว่าโครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือประชากรวัยเด็กในช่วงอายุ 0-14 ปี และวัยทำงาน ช่วงอายุ 15-59 ปี มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ประชากรสูงอายุ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับ อัตราการพึ่งพิงผู้สูงอายุ ใน ปี 2573 คิดเป็นร้อยละ 40.93 ในขณะที่อัตราการพึ่งพิงทั้งหมด ใน ปี 2543 คิดเป็นร้อยละ 51.70 และเพิ่มเป็นร้อยละ 62.93 ในปี 2573 ดังตารางที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรระดับประเทศ, จากสถิติการยามชรา บำนาญแห่งชาติ, 2553, น. 33. และจากการรวบรวมโดยผู้วิจัย

ตั้งนั้นทางรัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทางรัฐบาลจึงได้จัดตั้งพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ.2558 ขึ้นมา หลังจากได้สั่งแก้ไขกฎหมายเรื่องการใช้กองทุนการออมแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ.2554 โดยกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ.2558 นี้เป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อที่จะส่งเสริมให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระหรืออยู่นอกระบบบำเหน็จบำนาญของรัฐ หรือกองทุนเอกชนที่มีนายจ้างสมทบ ที่ซึ่งคาดการณ์ว่าจะมีอยู่ประมาณ 24.6 ล้านคน จากสถิติในปี พ.ศ.2555 รวมถึงกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ที่มีประมาณ 13.36 ล้านคน ที่จะเป็นผู้มีงานทำในอนาคต ได้ฝึกวินัยการออมเงินเพื่อใช้ดำรงชีพหลังเกษียณโดยรัฐจะช่วยจ่ายสมทบให้ส่วนหนึ่ง และเมื่อผู้ออมมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ ก็จะได้รับเงินบำนาญเป็นรายเดือนตลอดชีพ ถือเป็นโครงสร้างหลักประกันให้กับชีวิตในยามที่ไม่มีรายได้ประจำ และเป็นส่วนหนึ่งของการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมจากการที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาด้านความมั่นคงทางการเงิน ย่อมส่งผลทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีการบริโภคน้อย ทำให้มีอุปสงค์มวลรวมลดลง และส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยปัญหานี้มีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้นเมื่อประเทศไทยมีผู้สูงอายุมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ สังคมผู้สูงอายุที่พูดถึงยังจะส่งผลกระทบต่อหลายประการต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (ศุภเจตน์ จันทรสาส์น, 2558)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีกำลังแรงงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14 ของผู้มีงานทำทั่ว

ประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, โครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรระดับจังหวัด, 2558) ในการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ เนื่องจากการตัดสินใจสมัครจะสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการออมเงินผ่านกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณหรือไม่ สำหรับการพัฒนาและสร้างแรงจูงใจในการออมให้กับแรงงานนอกระบบ รวมถึงกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ให้มีการวางแผนสำหรับการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ และเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยในด้านต่างๆของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (อายุ 15-60 ปี) โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเดือนกุมภาพันธ์ 2559

1.4 ข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล

1.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ จากการเก็บแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ และไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (อายุ 15-60 ปี) ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาถึงปัจจัยในด้านต่างๆที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

1.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สิ่งพิมพ์ และแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบการศึกษา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

1.5.2 เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ของหน่วยงานภาครัฐในการจูงใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณ

1.5.3 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคตของประเทศไทย

1.6 นิยามคำศัพท์

กองทุนการออมแห่งชาติ หมายถึง หน่วยงานของรัฐ และมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และเพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำนาญและให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่สมาชิกเมื่อสิ้นสมาชิกภาพ

วัยผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 60-65 ปีขึ้นไป สำหรับประเทศไทยกำหนดไว้ว่าผู้สูงอายุคือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

สังคมผู้สูงอายุ หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ผู้มีสิทธิสมัครกองทุนการออมแห่งชาติ หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ และไม่เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม ซึ่งส่งเงินเพื่อได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ สมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือสมาชิกกองทุนหรืออยู่ในระบบบำเหน็จบำนาญอื่น ที่มีการจ่ายสมทบโดยรัฐบาลหรือนายจ้าง หรือผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ทางเลือกที่ 1 สามารถสมัครกองทุนการออมแห่งชาติได้ ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ทางเลือกที่ 2 จะต้องย้ายไปอยู่ทางเลือกที่ 1 ก่อนถึงจะมีสิทธิสมัครกองทุนการออมแห่งชาติได้ และผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ทางเลือกที่ 3,4,5 มีสิทธิโอนมาเป็นสมาชิกของกองทุนการออมแห่งชาติได้ตามความสมัครใจ

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ หมายถึง ลักษณะความแตกต่างของประชากร ในเรื่องเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอแนวคิดและผลงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมการออม รวมทั้งแนวคิดระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในด้านการวิจัย รวมทั้งนำผลวิจัยที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว รวมทั้งประเด็นที่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออมและกองทุน

2.1.1 ความหมายของการออมโดยทั่วไป

เงินออม (Saving) หมายถึง ส่วนหนึ่งของรายได้ปัจจุบันที่ไม่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภคหากแต่เก็บไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้จ่ายต่างๆ ในอนาคต การใช้จ่ายเงินออมอาจทำได้หลายหลายรูปแบบ เช่น ถูไว้เป็นเงินสด นำเงินออมไปฝากธนาคาร หรือนำเงินออมไปซื้อหลักทรัพย์ เป็นต้น (ศกุนตลา สุริยเถิง, 2556, น.6)

2.1.2 ความหมายของการออมตามหลักเศรษฐศาสตร์

เงินออม (Saving) หมายถึง การกั้นรายได้ส่วนหนึ่งไว้สำหรับเก็บเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคตโดยไม่ต้องนำเงินรายได้ส่วนนี้ไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภค และรายได้ที่ออมไว้ส่วนนี้ต้องสามารถสร้างผลประโยชน์เพิ่มพูนได้ เช่น ฝากธนาคาร ซื้อหลักทรัพย์ต่างๆ รายได้ที่สะสมไว้ในส่วนนี้จึงเรียกว่าเงินออม แต่ถ้าเก็บสะสมรายได้ส่วนนี้ไว้แต่ไม่สามารถทำให้ประโยชน์เพิ่มพูนได้ หรือเก็บเงินไว้เฉยๆ จะเรียกว่าเงินสะสม (Hoarding) (ภราดร ปรีดาศักดิ์, 2549, น. 368)

2.1.3 ความสำคัญของการออม

การออมนอกจากจะมีความสำคัญต่อประชาชนในแง่ทำให้เกิดความมั่นคงในอนาคตแล้ว ยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างมากเพราะช่วยสนับสนุน การลงทุน และการผลิตของประเทศ หากประเทศมีเงินออมและเงินลงทุนค่อนข้างสมดุล การลงทุนในประเทศก็ไม่ต้องอาศัยเงินลงทุนจากต่างประเทศมากนัก การแก้ปัญหาความไม่สมดุลของการออมและการลงทุนในประเทศ นอกจากการพิจารณาโครงสร้างการลงทุนว่ามีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

หรือไม่แล้ว ด้านการออมก็ต้องพิจารณาว่าจะสามารถผลักดันในส่วนใดให้เพิ่มขึ้นได้ (สหกรณ์ออมทรัพย์, 2557)

2.1.4 แนวคิดเสาหลัก 3 ต้นของ ธนาคารโลก

แนวคิดเสาหลัก 3 ต้น (Multi-Pillar Pension System) เป็นแนวคิดด้านระบบการออมเพื่อเกษียณอายุที่ธนาคารโลกเสนอให้ประเทศต่างๆ นำไปปฏิรูประบบบำนาญ เพื่อให้สามารถลดปัญหาความยากจนของผู้สูงอายุและลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในด้านสวัสดิการและประโยชน์ทดแทน แนวคิดเสาหลัก 3 ต้นของธนาคารโลก ประกอบด้วยการออมหลายชั้น กล่าวคือ

2.1.4.1 การออมชั้นที่ 1 คือ การออมภาคบังคับที่รัฐบาลเป็นผู้บริหาร (Mandatory Publicly Managed Pillar) เป็นระบบการออมที่ประยุกต์จากระบบการออมขั้นพื้นฐาน (Pay As You Go Systems) โดยกำหนดให้แรงงานต้องจ่ายเงินสมทบสู่กองทุนที่รัฐบาลเป็นผู้บริหารในรูปแบบที่กำหนดผลประโยชน์ขั้นต่ำที่สมาชิกพึงจะได้รับ (Defined Benefit System) เมื่อเกษียณอายุ

2.1.4.2 การออมชั้นที่ 2 คือ การออมภาคบังคับที่เอกชนเป็นผู้บริหาร (Mandatory Privately Managed Pillar) เป็นระบบการออมที่บังคับให้แรงงานต้องออมแบบระบุจำนวนเงิน (Defined Contribution) โดยผ่านกองทุนที่บริหารโดยภาคเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมการออมชั้นที่ 1 และเพิ่มหลักประกันในวัยสูงอายุโดยอาศัยผลแห่งการทำงานของผู้ออม จัดเป็นการออมส่วนบุคคล

2.1.4.3 การออมชั้นที่ 3 คือ การออมเพื่อเกษียณอายุแบบสมัครใจ (Voluntary Pillar) เป็นระบบการออมที่ให้แรงงานออมแบบสมัครใจ ไม่ระบุจำนวนเงิน จัดเป็นการออมส่วนบุคคลที่ช่วยเสริมการออมชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2

แนวคิดเสาหลัก 3 ต้นเปรียบเสมือนการสร้างโครงข่ายความคุ้มครองทางสังคมที่จะรองรับผู้สูงอายุให้ใช้ชีวิตหลังเกษียณได้อย่างไม่ลำบากด้วยเงินออมแบบผูกพันระยะยาว โดยภาครัฐจะต้องทำหน้าที่กำกับดูแลการบริหารเงินออมเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้ออม และส่งเสริมการออมด้วยมาตรการจูงใจ เช่น การลดหย่อนภาษี เป็นต้น (Medhi Krongkaew (2004), Old-age Income Support in the 21st century (Holzmann and Hinz, 2005, และ Pension Reform and the Development of Pension Systems The World Bank, (2006))

Holzmann and Hinz (2005) ให้ข้อคิดว่า ระบบประกันสังคมที่ดีควรมีเสาหลัก 5 ต้น โดยมี pillar zero หรือ หลักประกันที่ไม่ต้องจ่ายสมทบ (Non-Contributory Pillar) เช่น เงินช่วยเหลือ และ pillar IV หรือ หลักประกันทางสังคมที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น หลักประกันสุขภาพ หรือ หลักประกันทางด้านที่อยู่อาศัย เพิ่มเติม (Medhi Krongkaew (2004), หน้า 6)

2.1.5 ทฤษฎีการออม

2.1.5.1 รายได้ที่แท้จริงกำหนดการออมที่แท้จริง (บุญคง หันจางสิทธิ์, 2550, น. 131) จอห์น เมนาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) สรุปรายได้ที่ใช้จ่ายได้ (Disposable Income) หรือ Y_d หรือ รายได้ที่ครัวเรือนได้รับหลังหักภาษีเงินได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการบริโภคและการออมที่แท้จริง (S) โดยมีสมการการออม ดังนี้

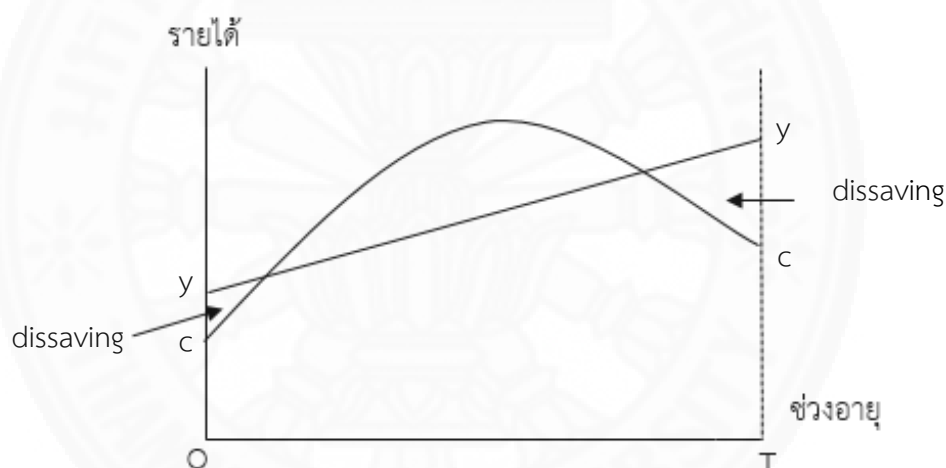
$$S = S(Y_d) \quad \text{.....สมการที่ 2.1}$$

ดังนั้น รายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการออมและการลงทุน ดังภาพที่ 2.1 โดยตามสมมติฐานของทฤษฎีนี้ ครัวเรือนมีรายจ่ายเพียง 2 ทางเท่านั้น คือการบริโภค และการออม โดยทฤษฎีนี้อธิบายว่า ณ ระดับรายได้ที่ต่ำมากๆ ครัวเรือนใช้จ่ายในการบริโภคมากกว่ารายได้ที่ได้รับในปัจจุบัน ซึ่งทำได้โดยการใช้จ่ายเงินออมที่เก็บสะสมในอดีตหรือการกู้ยืม ดังนั้น เงินออมที่มีอยู่จะลดลง หรือการออมมีค่าเป็นลบ (Dissaving) เมื่อระดับรายได้สูงขึ้นเท่ากับค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน ระดับรายได้นี้เรียกว่า ระดับรายได้เสมอตัว ซึ่งแสดงว่าการออมของครัวเรือนจะเท่ากับศูนย์ ในกรณีที่รายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนใช้ในการบริโภคในงวดปัจจุบัน ครัวเรือนจะมีการออมเกิดขึ้น (Saving) หรือการออมมีค่าเป็นบวก จากสมมติฐานดังกล่าว เส้นการออมจึงเป็นเส้นตัดกับแกนนอนที่ระดับรายได้หนึ่ง และมีลักษณะเป็นเส้นที่ชันขึ้นจากซ้ายไปขวาระดับรายได้ที่เส้นการออมตัดกับแกนนอน ก็คือ ระดับรายได้เสมอตัว ซึ่งการออมเท่ากับศูนย์

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการออม, จากบุญคง หันจางสิทธิ์, 2550, น.131.

2.1.5.2 ทฤษฎีสถสมมติฐานวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) (ตีรณ พงศ์มขพัฒน, 2548, น. 188-192) สมมติฐานวงจรชีวิตมีสมมติฐานคล้ายคลึงกับสมมติฐานรายได้ถาวร เนื่องจากเชื่อว่าการบริโภคมิได้ขึ้นอยู่กับรายได้ในขณะนั้น หากแต่ขึ้นอยู่กับรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งหมด ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต ดังภาพที่ 2.2 ซึ่งการบริโภคจะมีการเคลื่อนไหวที่มีเสถียรภาพ ในขณะที่รายได้จะขึ้นอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่ออายุน้อยและสูงขึ้นเรื่อยๆเมื่ออยู่ในวัยทำงาน แล้วจึงต่ำลงในช่วงที่เข้าสู่วัยเกษียณอายุ นอกจากนี้ จากภาพจะเห็นได้ว่า เราจะมีรายได้บางส่วนตั้งแต่เกิดเนื่องจากได้รับความช่วยเหลือสงเคราะห์จากบิดา มารดาและทางการ แต่ความจำเป็นจะมีสูงกว่ารายได้ในวัยเยาว์ จึงเป็นช่วงที่มีการออมติดลบ (Dissaving) จากนั้นจึงเข้าสู่วัยทำงานซึ่งจะเพิ่มพูนรายได้จนกระทั่งเหลือจากการบริโภค จึงเป็นช่วงที่การออมเป็นบวก (Saving) จนกระทั่งถึงช่วงวัยชรา รายได้จะลดน้อยลง และต่ำกว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภค

ภาพที่ 2.2 การกระจายรายได้และการบริโภคในวงจรชีวิต, จากตีรณ พงศ์มขพัฒน, 2548, น.190.

จากภาพที่ 2.2 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของการออมในแต่ละช่วงอายุได้ดังนี้ คือเมื่อในช่วงวัยเด็กและช่วงวัยทำงาน เมื่ออายุมากขึ้น รายได้จะมากขึ้น และมีการออมมากขึ้น จนกระทั่งเข้าสู่วัยเกษียณอายุ รายได้จะค่อยๆ ลดลง ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคงยังคงสูงขึ้น ส่งผลให้การออมลดลง จนกระทั่งการออมติดลบหรือไม่มีการออม

2.1.6 ทฤษฎีความต้องการถือเงินของจอห์น เมนาร์ด เคนส์ (The Kenesian Theory of Money Demand) เคนส์ ได้แบ่งแรงจูงใจในการถือเงินออกเป็น 3 ประเภท (Froyen, 2547, น. 104-109) ดังนี้

2.1.6.1 อุปสงค์ในการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยประจำวัน (Transaction Demand) เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน บุคคลแต่ละคนถือเงินไว้เพื่อการจับจ่ายใช้สอยในแต่ละ

ละวัน เงินจัดเป็นตัวประสานช่องว่างระหว่างรายรับและรายจ่าย จำนวนเงินที่ถือไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการจับจ่ายใช้สอยประจำวันจะแปรผันตามการใช้จ่ายของแต่ละบุคคล โดยรายได้ถูกสมมติให้เป็นเครื่องวัดที่ดีของปริมาณการใช้จ่าย ดังนั้นอุปสงค์ในการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยประจำวันจึงถูกสมมติให้ขึ้นอยู่กับรายได้ โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก สามารถแสดงในรูปสมการนี้

$$L = kY \quad \dots\dots\dots\text{สมการที่ 2.2}$$

ดังนั้น จำนวนเงินที่ต้องการถือเงินไว้เพื่อการจับจ่ายใช้สอยใน (L) จะแปรผันตรงกับระดับรายได้ประชาชาติ (Y) เมื่อกำหนดให้ k เป็นค่าคงที่

จากนั้นเมื่อนำเงินไปลงทุนด้วยการซื้อพันธบัตร ผลตอบแทนที่ได้รับจากการขายคืนพันธบัตร คือ ดอกเบี้ย ซึ่งจะเห็นได้ว่านอกจากความต้องการถือเงินจะขึ้นอยู่กับรายได้แล้วยังขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยด้วย โดยมีความสัมพันธ์กันในเชิงลบ กล่าวคือ หากอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ความต้องการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยจะลดลง เนื่องจากการลงทุนในพันธบัตรมีผลตอบแทนสูงกว่า ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้نگลงทุนหันมาลงทุนในพันธบัตรมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม เคนส์ ไม่ได้เน้นความสำคัญของอัตราดอกเบี้ยมากนักสำหรับแรงจูงใจในการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยประจำวัน แต่ได้พิสูจน์แล้วว่ามีความสำคัญโดยเฉพาะความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยประจำวันของภาคธุรกิจ

จากทฤษฎีอุปสงค์ในการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยประจำวันมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการออมและการลงทุน กล่าวคือ หากมีความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยประจำวันมาก การออมและการลงทุนจะน้อย ในทางตรงกันข้ามหากอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการออมและการลงทุนมาก ก็ย่อมส่งผลให้มีการออมมากขึ้นและความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยประจำวันน้อยลง

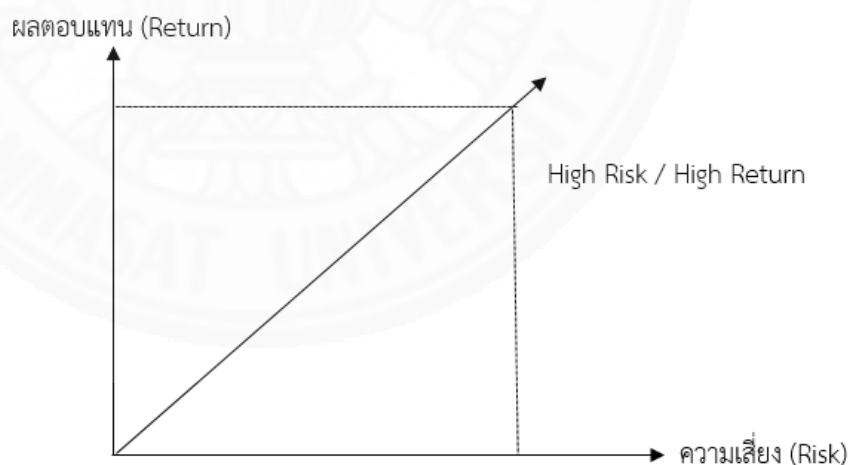
2.1.6.2 อุปสงค์ในการถือเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน (Precautionary Demand) เคนส์ กล่าวว่า นอกจากการถือเงินไว้เพื่อจับจ่ายใช้สอยประจำวันแล้ว ยังต้องการถือเงินไว้ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายโดยไม่ได้คิดว่าจะเกิดขึ้น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าซ่อมแซมต่างๆ แรงจูงใจนี้เรียกว่า อุปสงค์ในการถือเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน โดยเคนส์ เชื่อว่าจำนวนเงินที่ถือไว้เพื่อวัตถุประสงค์นี้ขึ้นอยู่กับรายได้โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในเชิงลบกับความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน

จากทฤษฎีอุปสงค์ในการถือเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการออมและการลงทุน กล่าวคือ หากมีความจำเป็นต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินมากการ

ออมและการลงทุนจะน้อย ในทางตรงกันข้าม หากอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการออมและลงทุนมาก ก็ย่อมส่งผลให้มีการออมมากขึ้นและความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินน้อยลง

2.1.6.3 อุปสงค์ในการถือเงินเพื่อเก็งกำไร (Speculative Demand) เคนส์ มีข้อสงสัยเกี่ยวกับการถือเงินของบุคคลว่า ทำไมบุคคลต้องถือเงินไว้มากเกินความจำเป็นในการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวันและสำรองใช้ในยามฉุกเฉิน ในเมื่อการนำเงินไปซื้อพันธบัตรจะให้ผลตอบแทนที่มากกว่า แต่เงินถือไว้โดยไม่ได้ดอกเบี้ย เคนส์ เชื่อว่าการที่อุปสงค์ในการถือเงินส่วนนี้มีอยู่เนื่องจากความไม่แน่นอนเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยในอนาคต และความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยและราคาตลาดของพันธบัตร ถ้าคาดว่าอัตราดอกเบี้ยจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ทำให้เกิดการขาดทุน (Capital Loss) ในพันธบัตร ก็เป็นไปได้ว่าการคาดคะเนว่าการขาดทุนครั้งนี้จะมีน้ำหนักมากกว่าผลตอบแทนในรูปอัตราดอกเบี้ยของพันธบัตรและจะทำให้ผู้ลงทุนถือเงินไว้แทน

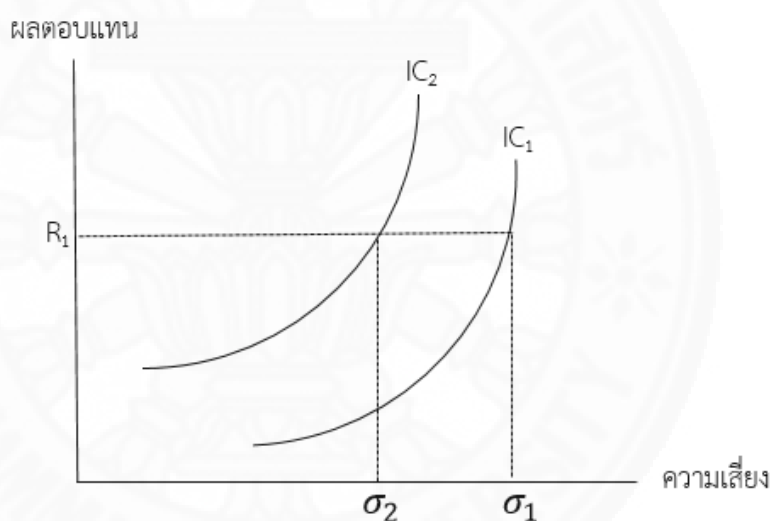
2.1.7 ทฤษฎีอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง (พรอนงค์ บุชบาตระกูล, 2547, น.20-21) ผู้ออมและผู้ลงทุนแต่ละรายมีความพอใจในอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงในระดับที่ต่างกัน ดังภาพที่ 2.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง โดยการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูง ผู้ลงทุนย่อมต้องการผลตอบแทนที่สูงขึ้นเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่สูงขึ้น (High Risk High Return)

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง, จากพรอนงค์ บุชบาตระกูล, 2547, น. 20-21.

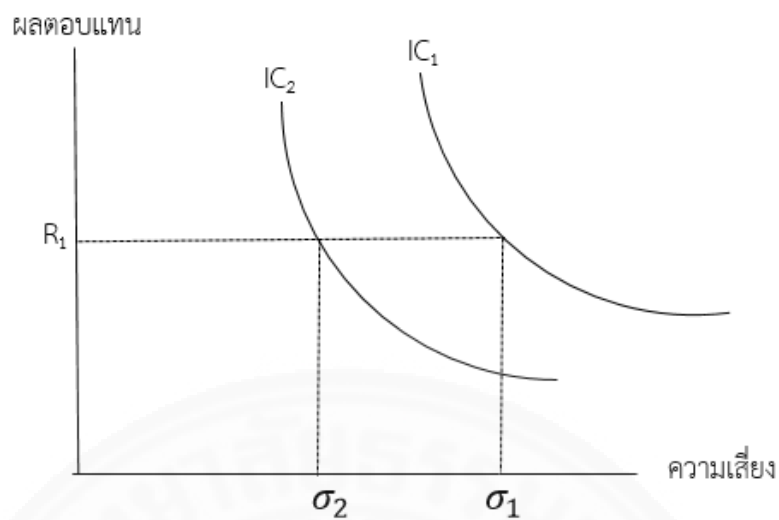
โดยสามารถจำแนกคุณลักษณะของนักลงทุนตามทัศนคติต่อความเสี่ยงของนักลงทุนได้ ดังนี้ (พรอนงค์ บุชราตระกูล, 2547 , น. 116-117)

2.1.7.1 Risk Averse (ไม่ชอบความเสี่ยง) คือ นักลงทุนที่ต้องการผลตอบแทนที่สูงขึ้นเมื่อความเสี่ยงสูงขึ้นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นนักลงทุนที่ต้องการชดเชยสำหรับการยอมรับความเสี่ยง นักลงทุนประเภทนี้จะมีเส้นอรรถประโยชน์ (Indifference Curve, IC) ที่มีความชันของเส้นเป็นบวกกล่าวคือ เป็นนักลงทุนที่ไม่ชอบความเสี่ยง นักลงทุนประเภทนี้เมื่อต้องเผชิญกับการลงทุนที่มีผลตอบแทนที่คาดหวังเท่ากันแต่มีความเสี่ยงไม่เท่ากัน นักลงทุนจะเลือกลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำกว่า เช่น ถ้าการลงทุนในการทำประกันชีวิตให้ผลตอบแทนเท่ากับการลงทุนในหุ้น แต่ความเสี่ยงของการทำประกันชีวิตต่ำกว่าการลงทุนในหุ้น จะเห็นว่านักลงทุนกลุ่มนี้จะได้รับอรรถประโยชน์จากการลงทุนทำประกันชีวิต (IC_2) สูงกว่าอรรถประโยชน์ในการลงทุนในหุ้น (IC_1) ดังภาพที่ 2.4

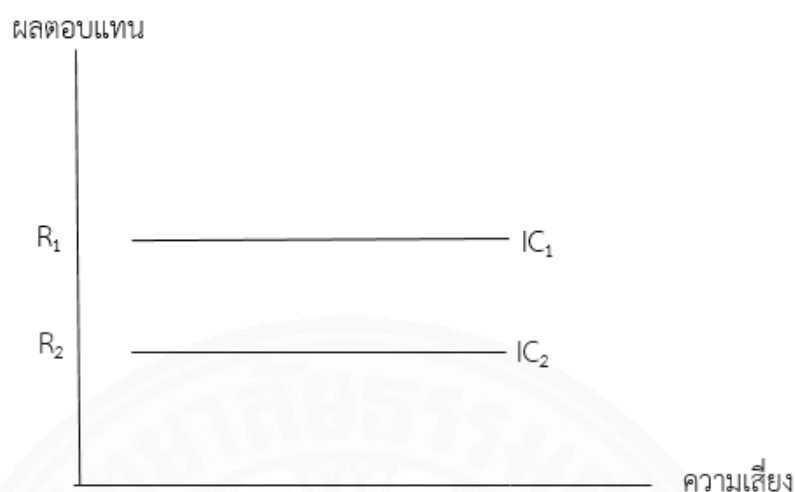
ภาพที่ 2.4 เส้น IC ของนักลงทุนประเภท Risk Averse, จากพรอนงค์ บุชราตระกูล, 2547 , น. 117.

2.1.7.2 Risk Taker (ชอบความเสี่ยง) นักลงทุนที่ไม่ต้องการชดเชยสำหรับความเสี่ยงที่สูงขึ้น โดยนักลงทุนยอมสูญเสียผลตอบแทนเพื่อให้ได้มาซึ่งความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น นักลงทุนประเภทนี้จะมีเส้นอรรถประโยชน์ (Indifference Curve, IC) ที่มีความชันของเส้นเป็นลบ ถ้าให้นักลงทุนเลือกการลงทุนที่มีผลตอบแทนเท่ากัน นักลงทุนกลุ่มนี้จะเลือกลงทุนที่มีความเสี่ยงมากกว่า เช่น ถ้าลงทุนในการทำประกันชีวิตให้ผลตอบแทนเท่ากับการลงทุนในหุ้น แต่ความเสี่ยงของการทำประกันชีวิตต่ำกว่าการลงทุนในหุ้น จะเห็นว่านักลงทุนกลุ่มนี้จะได้รับอรรถประโยชน์จากการทำประกันชีวิต (IC_2) น้อยกว่าอรรถประโยชน์ในการลงทุนในหุ้น (IC_1) ดังภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 เส้น IC ของนักลงทุนประเภท Risk Taker, จากพรอนงค์ บุษบาตระกูล, 2547 , น. 116-117.

2.1.7.3 Risk Neutral (ไม่สนใจความเสี่ยง) คือ นักลงทุนที่พิจารณาการลงทุน โดยดูเฉพาะอัตราผลตอบแทนเท่านั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความเสี่ยง นักลงทุนประเภทนี้จะมีเส้น อรรถประโยชน์ (Indifference Curve, IC) ที่มีความชันของเส้นเป็นศูนย์ ดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 เส้น IC ของนักลงทุนประเภท Risk Neutral, จากที่มา : พรอนงค์ บุชบาตรระกุล, 2547 , น. 116-117.

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของ สุรรัตน์ ชัยวิรัตน์นะ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมและการลงทุนกับสถาบันการเงินและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การถือครองผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความหมายของการออม คือ การเก็บเงินเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ในอนาคต รองลงมาคือ การฝากเงินกับธนาคาร เนื่องจากความเสี่ยงต่ำ และให้ความหมายของการลงทุน คือ การนำเงินไปลงทุนอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อหวังผลกำไรที่มากขึ้น หรือทำให้รายได้เพิ่มขึ้น รองลงมาให้ความหมายการลงทุน คือ ความเสี่ยงจากการแสวงหากำไร ด้านความเข้าใจในเรื่องความเสี่ยงต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ยกเว้นเพียง Option และ Warrant ที่จัดเป็นความเสี่ยงสูงแต่กลุ่มตัวอย่างตอบว่าไม่ทราบว่าเป็นความเสี่ยงสูงหรือความเสี่ยงต่ำ และกองทุนตราสารหนี้ ที่จัดเป็นความเสี่ยงต่ำ แต่กลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่ามีความเสี่ยงสูงและความเสี่ยงต่ำจำนวนเท่ากัน คือคิดเป็นร้อยละ 39.9 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนทางด้านคะแนนความรู้ ความเข้าใจในด้านการออมและการลงทุน (Knowledge Test) มีคำถามทั้งหมด 9 ข้อ กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.35 คะแนน

งานวิจัยของ จารุมณ ด่านศิริกุล (2556) ได้ทำการศึกษาทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่เพื่อที่อยู่อาศัยธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาจากแบบจำลองโลจิสติกพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่เพื่อที่อยู่อาศัยในเชิงบวก ได้แก่ (1) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (2) ทัศนคติการทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่เพื่อที่อยู่อาศัยทำให้รู้สึกมั่นใจ สบายใจ ไม่ต้องกังวลเรื่องภาระหนี้สินหากเสียชีวิตหรือทุพพลภาพ (3) ทัศนคติการทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่เพื่อคุ้มครองสินเชื่เพื่อที่อยู่อาศัยมีผลให้ได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราพิเศษ (4) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดปัจจัยด้านราคาอัตราค่าเบี้ยประกันถูกกว่าเมื่อเทียบกับที่อื่น ในขณะที่ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่เพื่อที่อยู่อาศัยในเชิงลบ ได้แก่ (1) จังหวัดที่อยู่อาศัย (2) ทัศนคติการทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่เพื่อที่อยู่อาศัยเป็นการจ่ายเบี้ยประกันที่แพงเกินความจำเป็น

งานวิจัยของ ธมลวรรณ จันทร์อุไร (2546) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพพนักงานบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งจดทะเบียนแล้ว ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกหักอัตราเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้สุทธิและความพอใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากกองทุนทั้งในส่วนของผลตอบแทน และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ตำแหน่งงาน อายุงาน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน

ผลการวิจัยในเรื่อง การวัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกองทุน พบว่า ปี 2544 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มีประสิทธิภาพการบริหารจัดการดีกว่าตลาดอ้างอิง ในขณะที่ปี 2545 แม้ว่าอัตราผลตอบแทนของกองทุนจะมากกว่าอัตราผลตอบแทนของตลาดอ้างอิง แต่ผลการดำเนินงานของกองทุนกลับมีประสิทธิภาพด้อยกว่าตลาดอ้างอิง

งานวิจัยของ ประภาภรณ์ กรพชรสกุล (2555) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝากออมทรัพย์ดอกเบี้ยพิเศษสำหรับผู้หญิงสูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบัญชีเงินฝากออมทรัพย์สำหรับผู้หญิงสูงอายุเชิงบวก ได้แก่ ปัจจัยผู้หญิงที่ใช้บริการบัตรเครดิตแบบพิเศษและปัจจัยผู้หญิงที่เคยใช้บริการส่งเสริมการขายที่เกี่ยวกับบัตรเครดิตหรือบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ส่วนปัจจัยที่มีผลเชิงลบ ได้แก่ ปัจจัยผู้หญิงที่ใช้บริการบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ธนาคารกรุงไทยเป็นประจำเทียบกับผู้หญิงที่ใช้บริการเงินฝากออมทรัพย์ของธนาคารไทยพาณิชย์เป็นประจำ

งานวิจัยของ ศกุนตลา สุริยเถกิง (2556) ได้ทำการศึกษาารูปแบบและการตัดสินใจออมและลงทุนของกลุ่ม Gen Y ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมและลงทุนของกลุ่ม Gen Y ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ปัจจัย

ด้านความสะดวกในการทำธุรกรรมและอัตราผลตอบแทนที่ได้รับ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเมือง ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำในการออมการลงทุนและสิทธิประโยชน์ทางภาษี ตามลำดับ ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบในการออมและการลงทุนของกลุ่ม Gen Y อายุ 25-33 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภาระหนี้สินในปัจจุบัน ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบในการออมและการลงทุนของกลุ่ม Gen Y

2.3 ข้อแตกต่างจากงานศึกษาในอดีต

จากการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจออมเงินในรูปแบบเงินฝากธนาคาร ทัวไป หรือพฤติกรรมการออมผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือการศึกษาทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยซึ่งงานวิจัยในอดีตยังไม่เคยมีการศึกษาการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ และมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และเพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำนาญและให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่สมาชิกเมื่อสิ้นสมาชิกภาพ ซึ่งนอกเหนือจากออมเพื่อการเกษียณอายุในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในด้านการตัดสินใจออมเงิน อันจะทำให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตารางที่ 2.1 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร						
ชื่อผู้ทำวิจัย	งานศึกษา	ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	ข้อมูล	วิธีการศึกษา	สรุปผลการศึกษา
นางสาวสุรียรัตน์ ชัยวีรดิษฐ์ (2555)	พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมและการลงทุนกับสถาบันการเงินและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการถือครองผลิตภัณฑ์ทางการเงิน	- คะแนนความรู้ ความเข้าใจด้าน การออมและการ ลงทุน - สัดส่วนการออม และการลงทุนใน สถาบันการเงินต่อ รายได้ - การตัดสินใจ เลือกถือครอง ผลิตภัณฑ์ทาง การเงินแต่ละกลุ่ม ประเภท ตาม ระดับความเสี่ยง - ความเสี่ยงต่ำ - ความเสี่ยงสูง	ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป - เพศ - อายุ - สถานภาพ - ระดับการศึกษาสูงสุด - อาชีพ - รายได้ ปัจจัยด้านการออมและการลงทุน - นำไปลดหย่อนภาษีได้ - ได้รับเงินลงทุนคืนแน่นอน - มีการจ่ายเงินปันผล - มีโอกาสได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนสูงปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ - เก็บไว้ใช้ในยามเกษียณ - เก็บเงินเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน	จากการเก็บ แบบสอบถามประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเพื่อศึกษา ถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่ มีผลต่อการออมและการ ลงทุน รวมถึงปัจจัยที่มี ผลต่อการถือครอง ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน	ใช้วิธีการศึกษา ด้วยเทคนิค - Multiple Regression Analysis, MRA - Logit Regression Analysis	ปัจจัยสำคัญ - เพศ - ระดับการศึกษาสูงสุด - อาชีพ - รายได้ ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่ม ตัวอย่างให้ความหมายของการออม คือ การ เก็บเงินเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆในอนาคต รองลงมา คือ การฝากเงินกับธนาคาร เนื่องจากมีความเสี่ยงต่ำ และให้ความหมาย การลงทุน คือ การนำเงินไปลงทุนอย่างไร อย่างหนึ่งเพื่อหวังกำไรที่มากขึ้นหรือทำให้ รายได้เพิ่มขึ้น รองลงมาให้ความหมายการ ลงทุน คือ ความเสี่ยงจากการแสวงหากำไร

ตารางที่ 2.1 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

1.วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร						
ชื่อผู้ทำวิจัย	งานศึกษา	ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	ข้อมูล	วิธีการศึกษา	สรุปผลการศึกษา
นางสาวจารุมน ด้านศิริกุล (2556)	การศึกษาทัศนคติที่มี ผลต่อการตัดสินใจทำ ประกันชีวิตเพื่อ คุ้มครองสินเชื่อเพื่อที่ อยู่อาศัย ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	- การตัดสินใจทำ ประกันชีวิตเพื่อ คุ้มครองวงเงิน สินเชื่อเพื่อที่อยู่ อาศัย	ปัจจัยส่วนบุคคล - เพศ - ช่วงอายุ - ระดับการศึกษา - อาชีพ - สถานภาพ - รายได้เฉลี่ยต่อเดือน - จังหวัดที่อาศัย ปัจจัยส่วนประสมทาง การตลาด - ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ - ปัจจัยด้านราคา - ปัจจัยด้านช่องทางจัด จำหน่าย - ปัจจัยด้านการส่งเสริม การตลาด	ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 400 ตัวอย่าง โดย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1.กลุ่มที่ตัดสินใจทำ ประกันจำนวน 200 ตัวอย่าง 2.กลุ่มที่ตัดสินใจไม่ ทำประกัน จำนวน 200 ตัวอย่าง - จากการสัมภาษณ์ เชิงลึก ผู้จัดการ สาขา,รองผู้จัดการ สาขา และ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ	- Logit Model - Percentage - Marginal Effect	ผลการศึกษาจากแบบจำลองโลจิส พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำ ประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่อเพื่อที่อยู่ อาศัยในเชิงบวก ได้แก่ (1) อาชีพพนักงาน บริษัทเอกชน (2) ทัศนคติการทำประกัน ชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่อที่อยู่อาศัยทำให้ รู้สึกมั่นใจ สบายใจ ไม่ต้องกังวลเรื่องภาระ หนี้สินหากเสียชีวิตหรือทุพพลภาพ (3) ทัศนคติการทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครอง สินเชื่อเพื่อคุ้มครองสินเชื่อที่อยู่อาศัยมีผล ให้ได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราพิเศษ (4) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดปัจจัย ด้านราคาอัตราค่าเบี้ยประกันถูกกว่าเมื่อ เทียบกับที่อื่น ในขณะที่ปัจจัยที่มีผลต่อการ ตัดสินใจทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่อ ที่อยู่อาศัยในเชิงลบ ได้แก่ (1) จังหวัดที่อยู่ อาศัย (2) ทัศนคติการทำประกันชีวิตเพื่อ คุ้มครองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยเป็นการจ่าย เบี้ยประกันที่แพงเกินความจำเป็น

ตารางที่ 2.1 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

1.วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร						
ชื่อผู้ทำวิจัย	งานศึกษา	ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	ข้อมูล	วิธีการศึกษา	สรุปผลการศึกษา
ธมลวรรณ จันทร์อุไร (2546)	พฤติกรรมการออมผ่าน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และประสิทธิภาพการ บริหารจัดการของ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พนักงาน บริษัท การ บินไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งจดทะเบียนแล้ว	- การตัดสินใจใน การออมผ่าน กองทุน - ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกองทุน	ปัจจัยที่มีผลต่อการ ตัดสินใจในการเลือกหัก เปอร์เซ็นต์อัตราสะสม เข้ากองทุนสำรองเลี้ยง ชีพของพนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งจด ทะเบียนแล้ว - เพศ - อายุ - จำนวนสมาชิกใน ครอบครัว - ระดับการศึกษา - ระดับตำแหน่ง - อายุงาน - อัตราเงินเดือนสุทธิ	แบบสอบถาม จำนวน 300 ชุด นำมาใช้วิเคราะห์ ผลการวิจัย จำนวน 200 ชุด	- วิธีแจกแจงความถี่ (Frequencies Statistics) - ค่าร้อยละ (Percentage)	ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มี ผลต่อการหักอัตราเงินสะสมเข้า กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ คือ ปัจจัยทาง เศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้สุทธิ และ ความพอใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ จากกองทุน ทั้งใน ส่วน ของ ผลตอบแทน และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ตำแหน่งงาน อายุงาน และ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน

ตารางที่ 2.1 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

1.วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร						
ชื่อผู้ทำวิจัย	งานศึกษา	ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	ข้อมูล	วิธีการศึกษา	สรุปผลการศึกษา
นางสาว ประภาภรณ์ กรพชรสกุล (2555)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ เลือกใช้บริการเงิน ฝากออมทรัพย์ ดอกเบี้ยพิเศษ สำหรับผู้สูงอายุ ในเขต กรุงเทพมหานคร	ธนาคารพาณิชย์ 4 แห่ง ดังนี้ - ธ.ไทยพาณิชย์ - ธ.กรุงเทพ - ธ.กสิกรไทย - ธ.กรุงไทย การเลือกเปิด บัญชีเงินฝากออม ทรัพย์ดอกเบี้ย พิเศษสำหรับ ผู้สูงอายุ	ปัจจัยทางด้าน ประชากรศาสตร์ - อายุ - รายได้ - สถานภาพ - การศึกษา - อาชีพ ปัจจัยทางด้านพฤติกรรม การใช้บริการบัญชีเงินฝาก ออมทรัพย์ - จำนวนบัญชีเงินฝากออม ทรัพย์ - ธนาคารที่ใช้บริการบัญชี เงินฝากออมทรัพย์เป็น ประจำ - บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ แบบพิเศษ - บัตรเดบิตแบบพิเศษ - การส่งเสริมการขาย เกี่ยวกับบัตรเดบิตหรือบัญชี เงินฝากออมทรัพย์	จากการแจก แบบสอบถาม ให้กับลูกค้า ประเภทบุคคล ธรรมดาที่เป็น ผู้สูงอายุที่มีบัญชี ฝากออมทรัพย์ ของธนาคาร 4 แห่ง จำนวน 300 ตัวอย่าง	- การวิเคราะห์ Multinomial Logistic Regression - Binary Logistic Regression	ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการเงินฝากออมทรัพย์สำหรับ ผู้สูงอายุเชิงบวกได้แก่ ปัจจัย ผู้สูงอายุที่ใช้บริการบัตรเดบิตแบบ พิเศษและปัจจัยผู้สูงอายุที่เคยใช้ บริการส่งเสริมการขายที่เกี่ยวข้องกับ บัตรเดบิตหรือบัญชีเงินฝากออม ทรัพย์ ส่วนปัจจัยที่มีผลเชิงลบ ได้แก่ ปัจจัยผู้สูงอายุที่ใช้บริการบัญชีเงินฝาก ออมทรัพย์ธนาคารกรุงไทยเป็น ประจำเมื่อเทียบกับผู้สูงอายุที่ใช้บริการ บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของธนาคาร ไทยพาณิชย์เป็นประจำ

ตารางที่ 2.1 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

1.วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร						
ชื่อผู้ทำวิจัย	งานศึกษา	ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	ข้อมูล	วิธีการศึกษา	สรุปผลการศึกษา
นางสาวศกุนตลา สุริยเถลิง (2556)	รูปแบบและการตัดสินใจออมและลงทุนของกลุ่ม Gen Y ในเขตกรุงเทพมหานคร	การตัดสินใจออมและการลงทุน	ปัจจัยด้านแรงจูงใจ - ความสะดวกในการทำธุรกรรม - อัตราผลตอบแทนที่ได้รับ - สิทธิประโยชน์ทางภาษี - การส่งเสริมการตลาดของสถาบันการเงิน ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร - สภาพตลาดในปัจจุบัน - การวิเคราะห์ข้อมูลทางเทคนิคด้วยตัวเอง - คำแนะนำจากเพื่อนและครอบครัว - คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทางการเงินหรือโบรกเกอร์ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเมือง - อัตราเงินเฟ้อ - ความผันผวนของสภาพเศรษฐกิจ - เสถียรภาพทางการเมือง	จากการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง มีอายุอยู่ในช่วง 25-33 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ตัวอย่าง	- Multiple Regression Analysis - Content Analysis	ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมและลงทุนของกลุ่ม Gen Y ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ - ปัจจัยด้านความสะดวกในการทำธุรกรรม และอัตราผลตอบแทนที่ได้รับ - ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเมือง - ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำในการออมการลงทุนและสิทธิประโยชน์ทางภาษี ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบในการออมและการลงทุนของกลุ่ม Gen Y อายุ 25-33 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ - ระดับการศึกษา - สถานภาพ - อาชีพ - รายได้เฉลี่ยต่อเดือน - ภาระหนี้สินในปัจจุบัน

บทที่ 3

รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย และต่างประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยมีรูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุตามแนวคิดเสาหลัก 3 ต้น ได้แก่ กองทุนประกันสังคมซึ่งจัดว่าเป็นการออมขั้นที่ 1 (กรอบยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) จัดเป็นการออมขั้นที่ 2 ส่วนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) กองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) รวมถึงกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) จะเปรียบเสมือนการออมขั้นที่ 3 ดังตารางที่ 3.1

3.1 รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย

ตารางที่ 3.1 รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย

	เสาหลักที่ 1 (รัฐจัดให้)	เสาหลักที่ 2 (ภาคบังคับ)	เสาหลักที่ 3 (ภาคสมัครใจ)
	Define Benefit	Define Benefit / Define Contribution	
ราชการ	บำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กรมบัญชีกลาง)	บำเหน็จบำนาญข้าราชการ	กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
พนักงานเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ	กองทุนประกันสังคม	-	กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
แรงงานนอกระบบ / ผู้ประกอบการอิสระ	-	-	กองทุนการออมแห่งชาติ

ที่มา : กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และจากการรวบรวมโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 3.1 สัดส่วนมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, เงินกองทุนประกันสังคม, กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ต่อ GDP ปี 2538-2557, จากสมาคมบริษัทจัดการลงทุน และจากการรวบรวมโดยผู้วิจัย

จากภาพที่ 3.1 แสดงสัดส่วนมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, เงินกองทุนประกันสังคม, กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ต่อ GDP ปี 2538-2557 โดยเงินกองทุนประกันสังคมมีสัดส่วนต่อ GDP สูงสุดถึงร้อยละ 10.31 ในปี 2557

3.1.1 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการเริ่มมีประกาศใช้ใน พ.ศ.2539 โดยมีเหตุผลของการตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ (กบข.) อันมีฐานะเป็นนิติบุคคลได้ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้ เนื่องจากระบบบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่ให้รัฐต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายบำเหน็จบำนาญของข้าราชการประจำทุกปีโดยไม่มีการกั้นเงินสำรองไว้ล่วงหน้าสำหรับจ่ายบำเหน็จบำนาญในอนาคตนั้น ไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเงินการคลังของประเทศไทยในปัจจุบันทำให้ไม่อาจวางแผนเชิงบริหารการเงินการคลังของประเทศในระยะยาวและไม่อาจวางแผนพัฒนาบุคลากรของรัฐได้และ เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญและให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ราชการเมื่อออกจากราชการที่เป็นสมาชิกของกองทุน รวมทั้งให้เป็นสถาบันเงินออมที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหาคาดแคลนเงินออมภายในประเทศ และการส่งเสริมการลงทุนอันเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมอีกด้วย

3.1.1.1 กลุ่มเป้าหมาย บุคคลซึ่งเข้ามารับราชการตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการใช้บังคับ (วันที่ 27 กันยายน 2539) เป็นสมาชิกกองทุน กบข. (มาตรา 35) ส่วนผู้ซึ่งรับราชการอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ จะสมัครเป็นสมาชิกก็ได้ (มาตรา 36) ข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. มีทั้งข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการท้องถิ่น ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการรัฐสภาสามัญ ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ข้าราชการสำนักงานศาลปกครอง ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ และข้าราชการศาลรัฐธรรมนูญ

3.1.1.2 แหล่งที่มาของเงิน กบข. มีแหล่งที่มาของเงินจาก 2 แหล่ง ได้แก่

(1) สมาชิกส่งเงินสะสมเข้ากองทุนตามที่กำหนดไว้ในกระทรวง แต่ไม่ต้องเกินร้อยละ 15 ของเงินเดือน ส่วนราชการส่งเงินสมทบเข้ากองทุนให้สมาชิกในจำนวนที่เท่ากับอัตราเงินสะสมตามที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง (มาตรา 39)

(2) รัฐบาลจ่ายเงินสมทบให้กับสมาชิกที่สะสมเงินเข้ากองทุนในอัตราส่วนที่เท่ากับเงินสะสม คือ ร้อยละ 3 ของเงินเดือนในแต่ละเดือน

3.1.1.3 สิทธิประโยชน์ สมาชิก กบข. มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ เงินสะสม เงินสมทบ เงินประเดิม เงินชดเชย และผลประโยชน์ตอบแทนเงินดังกล่าว เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงดังตารางที่ 3.2 สมาชิกมีสิทธิได้บำเหน็จบำนาญด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) เหตุทุพพลภาพ ให้แก่สมาชิกซึ่งออกจากราชการเพราะป่วย เจ็บทุพพลภาพ

(2) เหตุทดแทน ให้แก่สมาชิกซึ่งออกจากราชการเพราะทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่ง หรือมีคำสั่งให้ออกโดยไม่มีความผิด

(3) เหตุสูงอายุ ให้แก่สมาชิกซึ่งออกจากราชการเมื่อมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์แล้ว กรณีเหตุสูงอายุ ถ้ามีเวลาราชการตั้งแต่ 1 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปแต่ไม่ถึง 10 ปีบริบูรณ์มีสิทธิได้รับบำเหน็จ ถ้ามีเวลาราชการตั้งแต่ 10 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปให้มีสิทธิรับบำเหน็จ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 สิทธิประโยชน์เมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

สิทธิประโยชน์เมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก	อายุราชการ	สิทธิ	เงินที่ได้รับ	
			จาก กบข.	จากรัฐ
กรณีเหตุลาออก เหตุให้ออกและเหตุ ปลดออก	ไม่ถึง 10 ปี	-	สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	-
	10 ปี แต่ไม่ถึง 25 ปี	บำเหน็จ		บำเหน็จ
	25 ปีขึ้นไป	เลือกรับบำนาญ	ประเดิม (ถ้ามี) + ชดเชย +สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	บำนาญ
		เลือกรับบำเหน็จ	สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	บำเหน็จ
กรณีเหตุทุพพล ภาพเหตุทดแทน และเหตุสูงอายุ	ไม่ถึง 1 ปี	-	สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	-
	1 แต่ไม่ถึง 10 ปี	บำเหน็จ		บำเหน็จ
	10 ปีขึ้นไป	เลือกรับบำนาญ	ประเดิม (ถ้ามี) + ชดเชย +สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	บำนาญ
		เลือกรับบำเหน็จ	สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	บำเหน็จ

ที่มา : ปฏิรูปบำนาญภาครัฐ, 2557, น.55.

3.1.1.4 สิทธิประโยชน์อื่นๆ หลังจากออกจากราชการของสมาชิก กบข. ได้แก่ บำเหน็จดำรงชีพ การนำสิทธิในบำเหน็จตกทอดไปเป็นหลักทรัพย์ในการประกันการกู้เงินกับสถาบันการเงิน สิทธิกู้เงินจากกองทุน และบำเหน็จตกทอด

3.1.1.5 สถิติที่สำคัญ จากสถิติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) พบว่า ในปี 2558 (ณ เดือนกรกฎาคม) มีสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น 1,224,221 คนจำแนกประเภทอาชีพได้ ดังนี้ จากตารางที่ 3.3 แสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้ที่เป็นสมาชิก กบข. ณ เดือนกรกฎาคม 2558 ทั้งสิ้น 1.22 ล้านคน ซึ่งสามารถแบ่งสัดส่วนอาชีพของสมาชิกเป็น 4 อาชีพหลัก ได้แก่ ข้าราชการครู คิดเป็นร้อยละ 35.59 รองลงมาได้แก่ ข้าราชการพลเรือน คิดเป็นร้อยละ 29.34 ข้าราชการตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 15.56 และข้าราชการทหาร คิดเป็นร้อยละ 15.38 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.3 สถิติสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) (หน่วย:คน)

อาชีพ	จำนวนคน
ข้าราชการครู	435,702
ข้าราชการพลเรือน	359,190
ข้าราชการตำรวจ	190,447
ข้าราชการทหาร	188,330
ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย	17,836
ข้าราชการฝ่ายตุลาการ	12,829
ข้าราชการท้องถิ่น	5,186
ข้าราชการฝ่ายอัยการ	4,964
ข้าราชการรัฐสภาสามัญ	3,066
ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	2,643
ข้าราชการสำนักงานศาลปกครอง	2,021
ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามทุจริต	1,907
ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	100
รวม	1,224,221

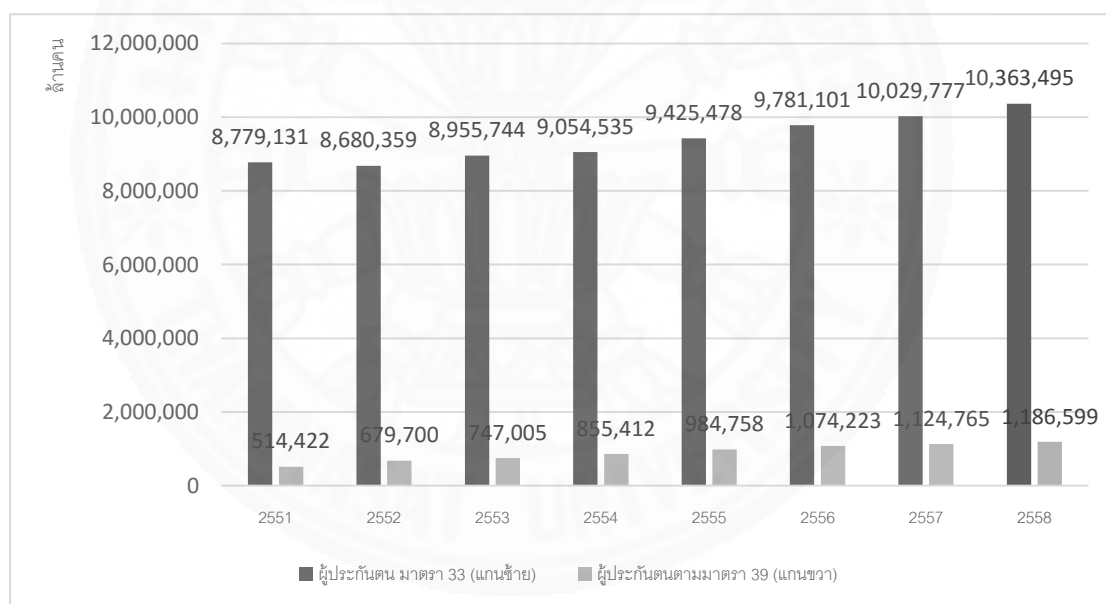
ที่มา : กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2558 และจากการรวบรวมโดยผู้วิจัย

3.1.2 กองทุนประกันสังคม พระบัญญัติประกันสังคม ใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ.2533

3.1.2.1 กลุ่มเป้าหมาย ลูกจ้างซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์และไม่เกิน 60 ปี บริบูรณ์เป็นผู้ประกันตน (มาตรา 33) และผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 โดยจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงจากสภาพการเป็นลูกจ้าง ให้แสดงความจำนงถ้าผู้นั้นประสงค์จะเป็นผู้ประกันตนต่อไป (มาตรา 39) จากภาพที่ 3.2 จำนวนผู้ประกันตนเป็นสมาชิกประกันสังคมนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยที่จำนวนผู้ประกันตนภาคบังคับตามมาตรา 33 ได้เพิ่มขึ้นจาก 8.77 ล้านคน ในปี 2551 เป็น 10.36 ล้านคน ในปี 2558 (ณ เดือน พฤศจิกายน) เช่นเดียวกับจำนวนผู้ประกันตนภาคสมัครใจตามมาตรา 39 ได้เพิ่มขึ้นจาก 0.514 เป็น 1.18 (ณ เดือนตุลาคม) แสคนคนในช่วงเวลาเดียวกัน

3.1.2.2 แหล่งที่มาของเงิน ในปี พ.ศ.2557 นายจ้างและผู้ประกันตนตามมาตรา 33 นำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมในอัตราฝ่ายละ ร้อยละ 5 ของค่าจ้าง และรัฐบาลร่วมสมทบร้อยละ 2.75 ซึ่งเพิ่มจากปีก่อน ที่นายจ้างและผู้ประกันตนตามมาตรา 33 นำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมในอัตราฝ่ายละ ร้อยละ 4.5 และรัฐบาลร่วมสมทบเท่าเดิมที่ร้อยละ 2.75 ส่วนผู้ประกันตนตามมาตรา 39 กองทุนประกันสังคมจะเก็บเงินสะสม 432 บาท ต่อเดือน

3.1.2.3 สิทธิประโยชน์ สมาชิกกองทุนประกันสังคมที่นำส่งเงินสมทบกองทุนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้จะได้รับสิทธิประโยชน์ทั้งหมด 7 ประเภท ได้แก่ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีตาย กรณีทุพพลภาพ กรณีคลอดบุตร กรณีว่างงาน กรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ ซึ่งในที่นี่จะกล่าวถึงเฉพาะกรณีชราภาพเท่านั้น โดยกรณีนี้จะแบ่งออกเป็นสิทธิประโยชน์บำนาญชราภาพและบำนาญชราภาพ (ปฏิรูปบำนาญภาครัฐ, 2557, น. 63)

ภาพที่ 3.2 จำนวนผู้ประกันตนภาคบังคับตามมาตรา 33 และภาคสมัครใจตามมาตรา 39, จากกองวิจัยและพัฒนา สำนักงานประกันสังคม.

3.1.2.4 บำเหน็จชราภาพ เงื่อนไขของการรับบำเหน็จชราภาพมีดังต่อไปนี้ จ่ายเงินสมทบไม่ครบ 180 เดือน ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง และมีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ หรือเป็นผู้ทุพพลภาพ หรือถึงแก่ความตายประโยชน์ทดแทนกรณีบำเหน็จชราภาพ ได้แก่

(1) กรณีที่มีการจ่ายเงินสมทบต่ำกว่า 12 เดือน ให้จ่ายเงินบำเหน็จชราภาพ มีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ เพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ

(2) กรณีที่มีการจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป ให้จ่ายเงินบำเหน็จชราภาพมีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนและนายจ้างจ่ายเงินสมทบ เพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ พร้อมผลประโยชน์ตอบแทน ตามที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด

(3) กรณีผู้รับเงินบำนาญชราภาพถึงแก่ความตายภายใน 60 เดือน นับแต่เดือนที่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพให้จ่ายเงินบำเหน็จชราภาพจำนวน 10 เท่าของเงินบำนาญชราภาพรายเดือนที่ได้รับคราวสุดท้ายก่อนถึงแก่ความตาย

จากข้อมูลล่าสุด ณ ปี พ.ศ.2558 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2558 โดยมีการเพิ่มสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม ดังนี้

(1) กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย เพิ่มค่าส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค และค่าใช้จ่ายเป็นเงินช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้ประกันตน ในกรณีได้รับความเสียหายจากการรับบริการทางการแพทย์

(2) กรณีคลอดบุตร มีสิทธิได้รับไม่จำกัดจำนวนครั้ง

(3) กรณีสงเคราะห์บุตร มีสิทธิได้รับคราวละไม่เกิน 3 คน

(4) กรณีว่างงาน เพิ่มความคุ้มครองสิทธิประโยชน์กรณีว่างงานแก่ผู้ประกันตน กรณีนายจ้างหยุดกิจการชั่วคราวเนื่องจากเหตุสุดวิสัยโดยยังไม่มีมีการเลิกจ้าง เช่น กรณีสถานประกอบการถูกน้ำท่วม

(5) ผู้เจ็บป่วยเรื้อรัง หรือผู้ทุพพลภาพ เพิ่มสิทธิประโยชน์กรณีเสียชีวิตแก่ผู้เจ็บป่วยเรื้อรัง/ผู้ทุพพลภาพ แม้ส่งเงินสมทบไม่ครบตามสิทธิ

(6) ผู้จงใจให้ตนเองได้รับบาดเจ็บ ทุพพลภาพ และตาย เพิ่มสิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกันตนที่จงใจทำให้ตนเองบาดเจ็บ ทุพพลภาพ และตาย หรือยินยอมให้ผู้อื่นก่อให้เกิดขึ้น

(7) กรณีทุพพลภาพ ผู้ประกันตนซึ่งสูญเสียสมรรถภาพไม่ถึงร้อยละ 50 ของร่างกายมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ *ผู้ทุพพลภาพอยู่ก่อนวันที่ 31 มีนาคม 2538 ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตลอดชีวิต

(8) กรณีตาย เงินสงเคราะห์กรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ถ้าก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่สามสิบหกเดือนขึ้นไป แต่ไม่ถึงหนึ่งร้อยยี่สิบเดือน

ให้จ่ายเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนเท่ากับร้อยละห้าสิบของค่าจ้าง รายเดือน ที่คำนวณได้ตามมาตรา 57 คุณด้วยสี่ (เท่ากับค่าจ้างประมาณ 2 เดือน) ถ้าก่อนถึงแก่ความตายผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้ว ตั้งแต่หนึ่งร้อย ยี่สิบเดือนขึ้นไปให้จ่ายเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนเท่ากับร้อยละห้าสิบของค่า จ้างราย เดือนที่คำนวณได้ตามมาตรา 57 คุณด้วยสิบสอง (เท่ากับค่าจ้างประมาณ 6 เดือน)

(9) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การได้รับสิทธิประโยชน์ ผู้ประกันตนสามารถทำ หนังสือระบุบุคคลผู้มีสิทธิรับเงิน บำเหน็จชราภาพไว้ล่วงหน้าได้ โดยมีสิทธิได้รับร่วมกับทายาท หาก ไม่มีทายาท หรือไม่มีบุคคลที่ทำหนังสือระบุจะให้สิทธิแก่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา และ ขยายระยะเวลาการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนจาก 1 ปี เป็น 2 ปี

(10) ขยายความคุ้มครอง

1. ขยายความคุ้มครองไปถึงลูกจ้างชั่วคราวทุกประเภทของส่วนราชการ
2. ขยายความคุ้มครองให้กับลูกจ้างของนายจ้างที่มีสำนักงานในประเทศ และไปประจำทำงานในต่างประเทศ

(11) ความโปร่งใส ตรวจสอบได้

1. คณะกรรมการตรวจสอบ กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบซึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน แต่งตั้งเพื่อกำกับดูแลความโปร่งใส ได้มาตรฐาน โดยหลักเกณฑ์ วิธีการได้มา องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบที่ รัฐมนตรีกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกันสังคม

2. คณะกรรมการประกันสังคม กำหนดวิธีการได้มา คุณสมบัติ และ ลักษณะต้องห้ามของกรรมการประกันสังคม และต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ต่อ คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

3. ที่ปรึกษา มาจากการสรรหาตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดย คำแนะนำของคณะกรรมการ

4. คณะกรรมการการแพทย์ กำหนดวิธีการได้มา โดยให้มาจากการสรรหาตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกันสังคม กำหนดคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการการแพทย์

(12) การบริหารการลงทุน กำหนดให้หอสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงาน ประกันสังคมได้มาจาก การจัดทหาผลประโยชน์ของกองทุนไม่เป็นที่ราชพัสดุ จะมีผลทำให้สำนักงาน ประกันสังคมสามารถนำเงินกองทุนไปลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นการลงทุนที่มีผลตอบแทนสูงได้

(13) เงินสมทบ

1. รัฐบาลสามารถออกประกาศลดหย่อนการออกเงินสมทบเพื่อช่วยเหลือผู้ประกันตน และนายจ้างให้ได้รับผ่อนปรนการเก็บเงินสมทบในท้องที่ที่เกิดภัยพิบัติ

2. กำหนดให้รัฐบาลร่วมจ่ายเงินสมทบให้กับผู้ประกันตนมาตรา 40 ไม่เกินกึ่งหนึ่งของเงินสมทบที่ได้รับจากผู้ประกันตน (www.jobsdb.com/th-th/articles/ประกันสังคมฉบับที่4 (2558))

3.1.3 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558

3.1.3.1 กลุ่มเป้าหมาย นายจ้างและลูกจ้างร่วมกันจัดตั้งขึ้น โดยเงินของกองทุนมาจากเงินที่ลูกจ้างจ่ายส่วนหนึ่งเรียกว่า "เงินสะสม" และนายจ้างจ่ายเงินเข้าอีกส่วนหนึ่งเรียกว่า "เงินสมทบ" นั่นคือ ลูกจ้างออมเงินเท่าไร นายจ้างช่วยลูกจ้างออมด้วยในจำนวนเท่ากันหรือมากกว่าที่ลูกจ้างจ่ายเสมอ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นลักษณะของสวัสดิการที่นายจ้างมีให้กับลูกจ้างเพื่อเป็นหลักประกันทางการเงินให้แก่ลูกจ้างที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐผ่านกฎหมายที่เรียกว่า "พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ"

3.1.3.2 แหล่งที่มาของเงิน เงินสะสมของลูกจ้างเป็นเงินที่ลูกจ้างยินยอมให้นายจ้างหักจากค่าจ้างสะสมเข้ากองทุนทุกเดือนใน อัตราไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 2 แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ของค่าจ้าง โดยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขตามอัตราที่กำหนดไว้ในข้อบังคับกองทุนของแต่ละนายจ้าง เงินสมทบของนายจ้าง เป็นเงินที่นายจ้างจ่ายสมทบเข้ากองทุนตามจำนวนลูกจ้างที่เป็นสมาชิกในอัตราไม่ต่ำกว่าเงินสะสมของลูกจ้าง ซึ่งอัตราการจ่ายเงินสมทบให้แก่ลูกจ้างอาจแตกต่างกันตามเงื่อนไขระยะเวลาการทำงานหรือ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกหรือ ตามตำแหน่งหรือ ตามอัตราเงินเดือนของลูกจ้างนั้นๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการจูงใจหรือเป็นสวัสดิการส่วนเพิ่มให้กับลูกจ้างที่ทำงาน กับนายจ้างเป็นเวลานาน

เงินออมของสมาชิกในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะเติบโตจากเงินสะสมและเงินสมทบ ที่ต้องมีการนำส่งเข้ากองทุนทุกเดือน รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการลงทุนของกองทุน อย่างไรก็ตาม กองทุนจะไม่มีรายจ่ายดอกเบี้ยหรือเงินปันผลให้สมาชิก เนื่องจากจะสะสมยอดเงินทั้งหมดให้เป็นก้อนใหญ่ เพื่อเก็บไว้รอจ่ายคืนให้สมาชิกเมื่อสิ้นสุดสมาชิกภาพ เช่น ลาออกจากงาน เกษียณอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ กองทุนจะไม่ให้สมาชิกถอนเงินออกบางส่วน เพราะจะเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกนำเงินไปใช้ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของการออมเงินเพื่อไว้ใช้หลังเกษียณ

3.1.3.3 สิทธิประโยชน์ สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพทั้งทางฝั่งนายจ้าง และลูกจ้างมีดังนี้

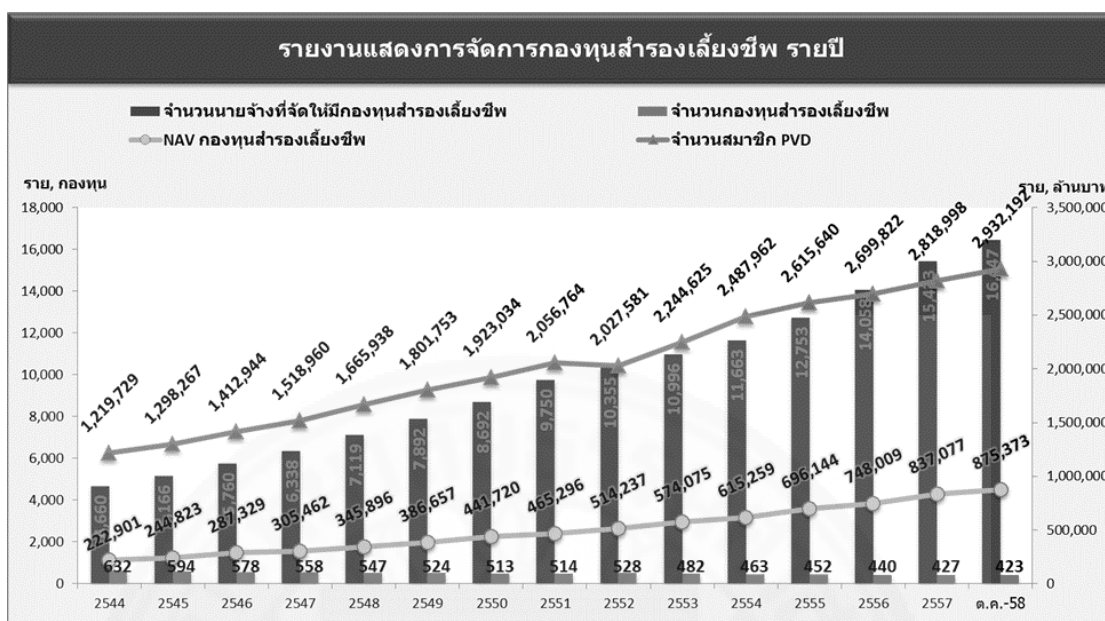
(1) นายจ้าง

- สิทธิประโยชน์ทางภาษี – เงินนำส่งของนายจ้างเป็นค่าใช้จ่ายของบริษัทได้
- เป็นเครื่องมือในการบริหารสวัสดิการแก่พนักงาน เพื่อจูงใจให้รักองค์กร และตั้งใจทำงาน
- นายจ้างสามารถควบคุมงบประมาณของกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สร้างแรงจูงใจให้ลูกจ้างทำงานระยะยาว
- ลดภาระค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคลากร
- สร้างความมั่นคงให้ลูกจ้างเมื่อพ้นจากงาน
- สร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่บริษัท

(2) ลูกจ้าง (สมาชิก)

- ได้รับเงินจากสิทธิประโยชน์ทางภาษีของการอยู่ในระบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
- เสมือนได้รับค่าจ้างเพิ่มจากเงินสมทบที่นายจ้างจ่ายให้
- ช่วยสร้างวินัยในการออมที่เน้นการออมแบบผูกพันระยะยาว
- ได้รับเงินเพิ่มที่นายจ้างให้กับลูกจ้างทุกปี นอกเหนือจากการขึ้นเงินเดือน / โบนัส
- มีเงินไว้ใช้ในการดำรงชีวิตเมื่อเกษียณอายุหรือลาออกจากงาน
- เป็นหลักประกันของครอบครัว กรณีเสียชีวิต
- เพิ่มโอกาสเติบโตของเงินลงทุน ด้วยการบริหารกองทุน จากทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านการลงทุนโดยตรง

จากภาพที่ 3.3 ในเดือนตุลาคม 2558 ประเทศไทยมีสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ประมาณ 2.93 ล้านคน จากจำนวนนายจ้าง 16,447 ราย มีเงินกองทุนรวม 875,373 ล้านบาท สำหรับจำนวนกองทุนที่ลดลงนั้นเป็นผลของความนิยมจัดตั้งกองทุนที่มีนายจ้างหลายรายร่วมกัน จัดตั้ง ซึ่งจะมีระบบการร่วมบริหารและแบ่งภาระค่าใช้จ่ายของกองทุนระหว่างนายจ้าง

ภาพที่ 3.3 รายงานการจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ, จากสมาคมบริษัทจัดการลงทุน.

3.1.4 กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) เริ่มจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือน มีนาคม พ.ศ. 2544 โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการออมภาคสมัครใจให้กับลูกจ้างที่นายจ้างไม่มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือลูกจ้างที่ต้องการจะออมเงินเพิ่มขึ้น บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมจะเสนอกองทุนรวมในแบบความเสี่ยงต่างๆ กัน ผู้ลงทุนสามารถสับเปลี่ยนแผนการลงทุนจากกองทุนหนึ่งไปยังอีกกองทุนหนึ่ง หรือจะเปลี่ยนไปที่ผู้จัดการกองทุนอื่นก็ได้ หากผู้ลงทุนนั้นจะไถ่ถอนหน่วยลงทุนก่อนอายุครบ 55 ปีจะต้องเสียภาษี 5 ปี ก่อนวันไถ่ถอน

3.1.4.1 กลุ่มเป้าหมาย ลูกจ้างที่นายจ้างไม่มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือลูกจ้างที่ต้องการจะออมเงินเพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมการออมและการลงทุนของบุคคล สำหรับเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุ ซึ่งเหมาะสำหรับกับบุคคลดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งขาดโอกาสสะสมเงินทุนแบบปลดภาษี เพราะไม่มีระบบบำเหน็จบำนาญรองรับ
- (2) ลูกจ้างที่นายจ้างยังไม่พร้อมที่จะจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ทำให้ลูกจ้างไม่สามารถสะสมเงินทุนเพื่อวัยเกษียณได้
- (3) ลูกจ้างหรือข้าราชการที่อยู่ในระบบบำเหน็จบำนาญอยู่แล้ว และประสงค์ที่จะลงทุนมากกว่าเดิมเพื่อใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีให้เต็มวงเงิน 300,000 บาท ตามที่รัฐบาลให้การส่งเสริม

3.1.4.2 แหล่งที่มาของเงิน หลักเกณฑ์และเงื่อนไขสำคัญของ RMF คือผู้ลงทุนต้องลงทุนต่อเนื่องกันทุกปี หรือปีเว้นปี ต้องลงทุนอย่างน้อย 5 ปีติดต่อกัน และถือหน่วยลงทุนจนถึงอายุครบ 55 ปี จึงจะได้สิทธิประโยชน์อย่างครบถ้วน นั่นคือ เงินที่นำมาลงทุนซื้อ RMF ในแต่ละปี ไม่ได้นำไปนับเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษี ทั้งนี้ ผู้ลงทุนต้องซื้อหน่วยลงทุน RMF ในแต่ละปีเป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของเงินได้ที่ได้รับในแต่ละปี หรือไม่น้อยกว่า 5,000 บาท แล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่า แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ที่ได้รับในแต่ละปี และเมื่อรวมกับเงินสะสมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้วต้องไม่เกิน 300,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น ๆ

3.1.4.3 สิทธิประโยชน์ หากผู้ลงทุนปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กล่าวมาข้างต้น (ลงทุนอย่างน้อย 5 ปีติดต่อกัน และถือหน่วยลงทุนจนถึงอายุ 55 ปี) ผลประโยชน์หรือกำไรจากการขายหน่วยลงทุนจะไม่ต้องเสียภาษีเช่นกัน แต่หากผู้ลงทุนทำผิดหลักเกณฑ์เงื่อนไขตามที่กรมสรรพากรกำหนดไว้ ผู้ลงทุนจะต้องคืนสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่เคยได้รับแก่กรมสรรพากร นับย้อนหลังไปในช่วง 5 ปี ปฏิทิน รวมทั้งกรณีการขายคืนหน่วยลงทุนที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขและมีกำไร ก็ต้องนำเงินกำไรนั้นไปรวมเป็นเงินได้เพื่อคำนวณภาษีด้วย จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของ RMF มุ่งเน้นให้ผู้ลงทุนรักษาวินัยทางการเงินสำหรับการใช้จ่ายเมื่อเกษียณอายุ ทั้งนี้ ผู้ลงทุนสามารถเลือกลงทุนตามเกณฑ์ขั้นต่ำหรือไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด กล่าวคือ RMF เป็นการลงทุนเพื่อเกษียณอายุที่ยืดหยุ่นได้ตามความสามารถในการหารายได้

ในปี 2557 กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพมีมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ 166.290 พันล้านบาท ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าทรัพย์สินสุทธิในปี 2553 ถึง 2.09 เท่า จำนวนกองทุนเพิ่มขึ้นจาก 90 กองทุนในปี 2553 เป็น 132 กองทุนในปี 2557 ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 สถิติการเติบโตของธุรกิจการจัดการกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

รายการ/ปี	2553	2554	2555	2556	2557
จำนวนบริษัทจัดการที่มี RMF	20	20	20	20	20
จำนวนกองทุน	90	102	116	123	132
มูลค่าทรัพย์สินสุทธิ (พันล้านบาท)	79.284	92.791	123.147	136.855	166.290

ที่มา : <http://www.aimc.or.th>, ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2558

แม้ว่าการดำเนินการของระบบกองทุน 3 เสาหลักข้างต้น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับผู้ทำงานหลังเกษียณให้มีรายได้สำหรับการดำรงชีพในยามชราภาพ อย่างไรก็ตาม ขอบเขตความครอบคลุมผู้ทำงานยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะประชากรกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และผู้เกษียณอายุมีความต้องการรายได้หลังเกษียณเพิ่มขึ้น รัฐบาลจึงมีแนวคิดที่จะปรับปรุงระบบการออมเพื่อวัยเกษียณอายุให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการออมและระบบประกันรายได้ให้ครอบคลุมอย่างทั่วถึง จึงได้เกิดริเริ่มจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติขึ้น

3.1.5 กองทุนการออมแห่งชาติ กองทุนการออมแห่งชาติ (National Savings Fund): เป็นระบบการออมแบบสมัครใจและสามารถเลือกออมเป็นรายเดือนหรือรายงวดได้ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันยามชราภาพในรูปแบบบำนาญ สร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมแก่ประชาชน โดยเฉพาะแรงงานที่อยู่นอกระบบ ซึ่งผู้มีสิทธิเป็นสมาชิกจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่มหาชิกของกองทุนเพื่อการชราภาพใดๆ ที่มีการสมทบเงินจากรัฐหรือนายจ้าง

3.1.5.1 กลุ่มเป้าหมาย เป็นบุคคลสัญชาติไทยที่มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ และไม่เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมซึ่งส่งเงินเพื่อได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน หรือสมาชิกกองทุนอื่นหรืออยู่ในระบบบำนาญอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

3.1.5.2 แหล่งที่มาของเงิน การจ่ายเงินเข้ากองทุน มาจาก 2 ฝ่าย คือ สมาชิกจ่ายสะสม และรัฐจ่ายสมทบ โดยมีอัตราดังนี้

(1) สมาชิกจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนไม่ต่ำกว่าครั้งละ 50 บาท แต่เมื่อรวมกันแล้วในปีหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกิน 13,200 บาท

(2) รัฐบาลจ่ายเงินสมทบตามระดับอายุของสมาชิก และเป็นอัตราส่วนกับจำนวนเงินสะสม โดยมีอัตราตามที่กำหนดในบัญชีเงินสมทบท้ายพระราชบัญญัติ และเมื่อรวมกันแล้วในปีหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินจำนวนเงินสมทบสูงสุดที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

- สมาชิกที่อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 30 ปี ได้รับเงินสมทบร้อยละ 50 ของเงินที่สะสมเข้ากองทุนแต่ไม่เกินปีละ 600 บาท
- สมาชิกที่อายุมากกว่า 30 ปี แต่ไม่เกิน 50 ปี ได้รับเงินสมทบร้อยละ 80 ของเงินที่สะสมเข้ากองทุนแต่ไม่เกินปีละ 960 บาท
- สมาชิกที่อายุมากกว่า 50 ปี แต่ไม่เกิน 60 ปี ได้รับเงินสมทบร้อยละ 100 ของเงินที่สะสมเข้ากองทุน แต่ไม่เกินปีละ 1,200 บาท

ตารางที่ 3.5 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสมทบให้แก่สมาชิก กอช. สรุปได้ดังตาราง

อายุสมาชิก	อัตราส่วนเงินสมทบต่อเงินสะสม	เงินสมทบสูงสุด
ไม่ต่ำกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 30 ปี	ร้อยละ 50	600 บาท / ปี
มากกว่า 30 ปี แต่ไม่เกิน 50 ปี	ร้อยละ 80	960 บาท / ปี
มากกว่า 50 ปี แต่ไม่เกิน 60 ปี	ร้อยละ 100	1,200 บาท / ปี

ที่มา : <http://www.nsf.or.th>, ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2558

ทั้งนี้ อัตราเงินสะสมอาจเปลี่ยนแปลงโดยค่านึงถึงสภาวะเศรษฐกิจ และจะมีการพิจารณาทบทวนการจ่ายเงินสมทบของรัฐบาลทุก 5 ปี

3.1.5.3 การสิ้นสมาชิกภาพ สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพเมื่ออายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ ตาย หรือลาออกจากกองทุน

3.1.5.4 การคงเงินไว้ในกองทุน กรณีที่สมาชิกเปลี่ยนงานและทำให้สมาชิกได้รับความคุ้มครองหรือหลักประกันทางรายได้เพื่อการชราภาพตามกฎหมายอื่นที่มีรัฐหรือนายจ้างจ่ายสมทบเข้ากองทุน หรืออยู่ในระบบบำนาญใด ๆ ให้สมาชิกคงการเป็นสมาชิกต่อไปได้และสมาชิกจะจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนก็ได้ แต่รัฐบาลไม่ต้องจ่ายเงินสมทบให้แก่สมาชิกรายนั้น และเมื่อสมาชิกสิ้นสมาชิกภาพ ให้กองทุนจ่ายเงินสะสมที่สมาชิกจ่ายในกรณีนี้ พร้อมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากเงิน

ดังกล่าวให้แก่สมาชิกทั้งจำนวน โดยไม่ต้องนำไปคำนวณบำนาญและไม่ต้องนำไปคำนวณเพื่อจ่ายเงินชดเชยผลตอบแทนด้วย

3.1.5.5 การค้าประกันผลตอบแทนโดยรัฐ รัฐบาลจะรับประกันให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการนำเงินสะสมและเงินสมทบไปลงทุนไม่น้อยกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำประเภท 12 เดือนโดยเฉลี่ยของธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และธนาคารพาณิชย์แห่งใหญ่ 5 แห่ง โดยจะคำนวณเปรียบเทียบผลตอบแทนที่ได้รับกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำดังกล่าวในวันที่สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพเพราะอายุครบ 60 ปี หรือเสียชีวิต

3.1.5.6 สิทธิประโยชน์ ผลประโยชน์ที่สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติจะได้รับนั้นถือเป็นสิทธิเฉพาะตัวไม่สามารถโอนได้ มี 4 กรณี

(1) กรณีสมาชิกอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ (รวมถึงผู้ที่มีอายุ 50 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่สมัครในช่วง 1 ปีแรกนับแต่วันที่กองทุนเปิดรับสมาชิกได้ออมจนครบ 10 ปี หรือเมื่อผู้นั้นอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ และได้แจ้งยุติการเป็นสมาชิกของกองทุน) ให้มีสิทธิได้รับบำนาญจากเงินสะสม เงินสมทบ และผลประโยชน์ของเงินดังกล่าวไปตลอดอายุขัย

ทั้งนี้ ในวันที่คำนวณบำนาญ หากเงินในบัญชีของสมาชิกผู้ใด เมื่อคำนวณบำนาญแล้วมีจำนวนน้อยกว่าบำนาญขั้นต่ำ สมาชิกผู้นั้นจะได้รับ “เงินดำรงชีพ” เป็นจำนวนเท่ากับบำนาญขั้นต่ำ เป็นรายเดือนจนกว่าเงินในบัญชีจะหมด

(2) กรณีสมาชิกทุพพลภาพก่อนอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ สมาชิกจะขอรับเงินสะสมและผลประโยชน์ของเงินสะสมทั้งหมดหรือบางส่วนจากกองทุนก็ได้ โดยให้ขอรับได้เพียงครั้งเดียว ส่วนเงินสมทบและผลประโยชน์ของเงินสมทบจะจ่ายเป็นบำนาญให้สมาชิกเมื่ออายุครบ 60 ปี ซึ่งในกรณีที่สมาชิกคงเงินไว้ในกองทุนทั้งหมดหรือบางส่วนจะนำเงินที่คงไว้นี้มาคำนวณจ่ายบำนาญด้วย

(3) กรณีสมาชิกลาออกจากกองทุน ให้สมาชิกมีสิทธิได้รับเงินสะสมและผลประโยชน์ของเงินสะสมจากกองทุน ส่วนเงินสมทบและผลประโยชน์ของเงินสมทบให้ตกเป็นของกองทุน

(4) กรณีสมาชิกเสียชีวิต กองทุนจะจ่ายเงินที่มีอยู่ในบัญชีของสมาชิกผู้ตายให้แก่บุคคลที่สมาชิกผู้ตายได้แสดงเจตนาไว้ต่อกองทุน หรือหากมิได้แสดงเจตนาไว้จะจ่ายให้แก่ทายาท ทั้งนี้ สิทธิการรับเงินทั้งปวงตามพระราชบัญญัตินี้เป็นสิทธิเฉพาะตัว ไม่อาจโอนแก่กันได้

3.2 รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุในต่างประเทศ

เพื่อประกอบการศึกษารูปแบบและแนวทางการออมที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการดำรงชีวิตที่ดีในวัยสูงอายุ ในส่วนนี้เป็นการทบทวนระบบบริหารจัดการบำนาญในประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ โดยจะนำเสนอปัญหาและการแก้ปัญหาของระบบบำนาญในประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยแบ่งประเทศต่างๆ ออกเป็นกลุ่มใหญ่ตามภูมิภาค เนื่องจาก ประเทศในภูมิภาคเดียวกันมักจะมึนโยบายสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน และประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน และจะเน้นในบางประเทศที่มีพัฒนาการของสวัสดิการของผู้สูงอายุที่เด่นชัด และมีระบบการบริหารจัดการที่น่าสนใจในภูมิภาคนั้นๆ เช่น ญี่ปุ่น หรือชิลี เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับประเทศไทยในการออกแบบระบบบำนาญแห่งชาติที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป (สวัสดิการยามชรา บำนาญแห่งชาติ, วรเวศม์ สุวรรณระดา, 2553, น. 163)

3.2.1 ปัญหาและการแก้ไขปัญหของระบบบำนาญในประเทศต่างๆ

3.2.1.1 ญี่ปุ่น มีหลักประกันรายได้สำหรับผู้สูงอายุเป็นแบบ 3 ชั้น

(1) ระบบบำนาญชั้นที่ 1 : เป็นการจัดสรรเงินบำนาญ ผ่านระบบบำนาญแห่งชาติ (National Pension System) แบบ flat rate

(2) ระบบบำนาญชั้นที่ 2 : ระบบบำนาญของลูกจ้าง (Employee's Pension System)

(3) ระบบบำนาญชั้นที่ 3 : ระบบบำนาญของลูกจ้างแบบสมัครใจ (Voluntary Corporate Pension System for Employees) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับรายได้ของผู้ออม

ระบบบำนาญของรัฐ จะครอบคลุมเงินบำนาญชั้นที่ 1 และ 2 โดยเป็นไปในลักษณะของ PAYGO หมายถึง เป็นระบบที่ไม่มีมีการเรียกเก็บเงินจากประชาชนหรือผู้สูงอายุ แหล่งเงินของบำนาญมาจากรายได้ภาษีทั่วไป ดังนั้น ผู้รับภาระบำนาญจึงเป็นประชาชนที่เสียภาษีในปัจจุบัน ผู้ที่ได้รับประโยชน์ คือ ผู้ที่เกษียณอายุในปัจจุบัน เงินที่ใช้เพื่อจ่ายเป็นบำนาญไม่มีการเก็บสะสมเงินไว้เป็นกองทุน (Unfunded system) ขณะที่เงินบำนาญชั้นที่ 3 เป็นระบบบำนาญภาคเอกชน

ในญี่ปุ่น มีการแบ่งประเภทผู้ประกันตน ออกเป็น 3 กลุ่ม

(1) ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ในภาคเกษตร ประมง ป่าไม้ เป็นต้น และผู้ซึ่งมีอายุ 20-60 ปี และไม่ได้อยู่ในกลุ่มของผู้ประกันตนประเภทที่ 2 และ 3

(2) แรงงานที่เข้าร่วมในระบบ Employee's Pension หรือ ระบบ Mutual Fund Pension

(3) คู่สมรสของผู้ประกันตนกลุ่มที่ 2 ที่ไม่ได้ทำงาน

แต่ละกลุ่ม จะได้รับความคุ้มครองภายใต้ระบบหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้ประกันตนทุกคน มีสิทธิในระบบบำนาญชั้นที่ 1 และ 3 และผู้ประกันตนกลุ่มที่ 2 คือ สมาชิกของระบบบำนาญชั้นที่ 2 และ 3

เมื่อสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่อัตราการเกิดต่ำลงระบบบำนาญของรัฐแบบ PAYGO จึงส่งผลกระทบต่อฐานะการคลังของประเทศค่อนข้างมากจากความไม่สมดุลระหว่างเงินรายรับจากภาษีเงินได้ และเงินที่ต้องจ่ายบำนาญออกไป

ในปี ค.ศ.2004 รัฐบาลญี่ปุ่นจึงได้มีการปฏิรูประบบบำนาญแห่งชาติขึ้น โดยหันมาให้ความสำคัญกับระบบ Defined Contribution มากขึ้น และมีปัญหาเกิดขึ้นมากมายในระหว่างกระบวนการปฏิรูป ได้แก่

ปัญหาของการไม่จ่ายเงินสมทบ แม้ว่าตั้งแต่ปี ค.ศ.1986 เป็นต้นมา รัฐบาลญี่ปุ่นได้นำระบบบำนาญแห่งชาติ มาใช้บังคับให้ประชาชนที่ปีขึ้นไปทุกคน ต้องจ่ายเงินสมทบเป็นเวลาอย่างน้อย 25 ปีขึ้นไป จะมีสิทธิรับเงินบำนาญผู้สูงอายุ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว มีคนจำนวนมากในกลุ่มผู้ประกันตนชั้นที่ 1 ที่ไม่ได้จ่ายเงินสมทบเข้าระบบบำนาญ เนื่องจาก 2 สาเหตุหลัก คือ

- (1) มีรายได้ที่ไม่แน่นอนหรือไม่เพียงพอที่จะจ่ายเงินสมทบ
- (2) มีรายได้พอที่จะจ่ายแต่ไม่เชื่อมั่นในระบบบำนาญแห่งชาติ จึงปฏิเสธการ

จ่าย

ในกรณีแรก รัฐบาลให้สิทธิพิเศษในการจ่ายเงินเพียงบางส่วน การเลื่อนการจ่ายสมทบออกไป หรือช่วยลดระยะเวลาการจ่ายสมทบ (น้อยกว่า 25 ปี) ให้คนกลุ่มนี้ ส่วนกรณีหลังนั้น ผู้ที่ไม่จ่ายเงินสมทบ ก็จะไม่ได้รับเงินบำนาญเมื่อเกษียณอายุ นอกจากนี้ การปฏิเสธการจ่ายเงินสมทบ เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายและจะต้องได้รับโทษ

ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลที่ผิดพลาด ไม่ครบถ้วน หรือสูญหาย ข้อมูลมีการสูญหายหรือขาดช่วง มีข้อผิดพลาดในการโอนย้ายข้อมูล พบมากในกรณีผู้ประกันตนเสียชีวิตไปแล้วหรือไม่มีคุณสมบัติในการรับเงินบำนาญ หรือตามตัวผู้ประกันตนไม่พบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในรายการที่ออกจากงานหรือย้ายไปต่างประเทศ เป็นต้น

การปฏิรูประบบบำนาญขั้นต้นในญี่ปุ่น จากงานวิจัยของ Takayama N. และ Kitamura Y. (2009) พบว่า องค์กรหลากหลายสาขาอาชีพ (เช่น The Nikkei media group, the Japan Business Federation, the Japan Association Executives และพรรคการเมืองต่างๆ) ต่างมีความเห็นตรงกันว่า การจัดสรรสำหรับเงินบำนาญชั้นที่ 1 ควรจะมาจากภาษีอากรทั้งหมด เนื่องจากเป็นสิ่งที่ใช้กันแพร่หลาย ยุติธรรม การบริหารงานได้ง่ายและต้นทุนต่ำ ปัจจุบัน 1 ใน 3 ของบำนาญชั้นที่ 1 ในญี่ปุ่น ได้มาจากภาษีอากร และรัฐให้สัญญาว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 1 ใน 2 ในปีงบประมาณ ค.ศ.

2009 ส่วน Support ratio (คนวัยทำงาน/คนที่เกษียณอายุ มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จากร้อยละ 9.1 ในปี ค.ศ.1965 คาดว่าจะเหลือเพียง ร้อยละ 1.4 ในปี ค.ศ.2050 และคาดว่าอัตราการทดแทนเงินบำนาญ (Pension Replacement Rate) จะลดลงเหลือร้อยละ 50 ในปี ค.ศ.2020 และร้อยละ 40 ในปี ค.ศ.2050 (ถ้าระบบ PAYGO ยังคงอยู่)

อย่างไรก็ตาม ยังมีบางคนที่ไม่เห็นด้วยกับระบบ Full Tax Finance เนื่องจาก ไม่มีความชัดเจนในความเกี่ยวเนื่องระหว่างผลประโยชน์ที่ได้รับ (Benefit) และเงินสมทบเข้ากองทุน (Contribution) ถ้ามีการนำ Full Tax Finance มาใช้ เงินสมทบที่ผ่านมาจะถูกยกเลิกไป ซึ่งไม่เป็นธรรมสำหรับผู้ที่ยจ่ายเงินสมทสมมาเสมอในอดีต และผู้รับบำนาญในปัจจุบัน จะต้องรับภาษีที่เพิ่มขึ้น

ถ้าหากจะนำระบบที่บำนาญครึ่งหนึ่งมาจากการจัดสรรเงินภาษี (One Half Tax Finance) รัฐบาลก็ต้องหาสัดส่วนที่เหมาะสมในการจัดสรรเงินภาษีมาสู่ระบบบำนาญ นั่นคือ เงินบำนาญขั้นต้น จะมาจากเงินภาษีส่วนหนึ่ง และจากเงินประกันสังคมอีกส่วนหนึ่ง กล่าวโดยสรุปคือ ระบบบำนาญที่เหมาะสม ควรจะต้องมีแรงจูงใจหรือผลประโยชน์ไปในทิศทางที่ไม่ขัดแย้งกัน มีความยืดหยุ่นในการบริหารงาน และสามารถคงอยู่ต่อไปได้เป็นเวลานาน ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในญี่ปุ่นคือ โครงสร้างการบริหารงานของหน่วยงานทางภาครัฐยังไม่แข็งแรง และไม่คอยให้ความสนใจกับบทบาทของประชาชนผู้จ่ายเงินให้แก่ระบบบำนาญมากเพียงพอ นอกจากนี้ การแบ่งบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นประชาชน หรือหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข ฯลฯ จะต้องชัดเจนยิ่งขึ้น (สวัสดิการยามชรา บำนาญแห่งชาติ, วรเวชม์ สุวรรณระดา, 2553, น. 167-168)

3.2.1.2 ชิลี เป็นประเทศแรกในกลุ่มละตินอเมริกาที่มีการปฏิรูประบบบำนาญจากระบบรับมาจ่ายไป (PAYGO) ซึ่งดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐ (The Institute of Social Security Standardization) มาเป็นระบบบำนาญหลายชั้น ที่มีการออมในบัญชีรายบุคคล และดำเนินการโดยบริษัทบริหารกองทุนบำนาญเอกชน (Administradoras de Fondos de Pensiones – AFPs) ปัจจุบันระบบหลักประกันรายได้สำหรับผู้สูงอายุของชิลี แบ่งออกเป็น 3 ชั้น (Mewa-Lago, 2008) คือ

- (1) ระบบบำนาญขั้นเบื้องต้นคือ ระบบสงเคราะห์คนชราโดยภาครัฐ
- (2) ระบบบำนาญขั้นที่ 2 เป็นการออมในบัญชีรายบุคคลภาคบังคับ ใช้กับลูกจ้างทุกคนที่ทำงานตั้งแต่ปี ค.ศ.1983 เป็นต้นไป และเป็นระบบบำนาญแบบสมัครใจสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระดำเนินการโดยภาคเอกชน
- (3) ระบบบำนาญขั้นที่ 3 เป็นการออมในบัญชีรายบุคคลแบบสมัครใจ ผู้ออมในระบบนี้ จะต้องเป็นผู้ออมในระบบที่ 2 ด้วย

แม้ว่าจะมีการปฏิรูประบบบำนาญโดยหันไปเน้นให้คนมีการออมโดยสมัครใจภายใต้การบริหารงานของหน่วยงานเอกชนมากขึ้นก็ตาม ระบบสงเคราะห์คนชราของภาครัฐก็ยังคงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการขจัดความยากจนของผู้สูงอายุมากกว่าระบบบำนาญขั้นที่ 2 หรือ 3 เนื่องจากยังมีคนจำนวนหนึ่งซึ่งไม่มีสิทธิ์ที่จะได้รับเงินเนื่องจากขาดคุณสมบัติในการได้รับบำนาญขั้นต่ำ (เพราะออมไม่ถึง 20 ปี) หรือไม่ได้รับ Non-Contributory Pension เนื่องจากขาดคุณสมบัติด้านรายได้ตามที่กำหนด คนกลุ่มนี้ได้แก่ ผู้ที่ไม่งานที่มั่นคง กลุ่มผู้หญิง และกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ

ส่วนบำนาญขั้นที่ 2 ยังคงได้รับความสนใจจากผู้ประกอบอาชีพอิสระค่อนข้างน้อย สัดส่วนสมาชิก AFP ณ ปลายปี ค.ศ.2007 มีร้อยละ 96.6 เป็นลูกจ้างในระบบแรงงานสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 3.4 เท่านั้น นอกจากนี้ สมาชิกที่เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ไม่ได้จัดสรรเงินเข้าระบบ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 80 (ปี ค.ศ. 1986-2004) จากสาเหตุต่างๆ เช่น ไม่ใช่ภาคบังคับแต่เป็นภาคสมัครใจ (ร้อยละ 37) ไม่มีเงินจะออม (ร้อยละ 24) ขาดความรู้เกี่ยวกับระบบ (ร้อยละ 11) สาเหตุที่สำคัญอีกประการคือ AFP จะเก็บเงินค่าธรรมเนียมจากสมาชิกในอัตราตายตัว โดยไม่คำนึงถึงรายได้ของสมาชิก ทำให้เป็นภาระหนักสำหรับผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้ เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมในระบบการออมต่ำกว่าเพศชาย อันเนื่องมาจากโครงสร้างรายได้ในตลาดแรงงานที่ต่ำกว่า ตลอดจนข้อจำกัดทางสังคมอื่นๆ

ชิลีได้ออกกฎหมายการปฏิรูปบำนาญ บังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ปี ค.ศ.2008 โดยจัดตั้งระบบ System of Solidarity Pensions ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

(1) ระบบบำนาญผู้สูงอายุพื้นฐานแบบผู้ที่ได้รับบำนาญไม่ต้องจากเงินสมทบร่วม (Pension Básica Solidaria-PBS) ซึ่งจะนำมาใช้แทนเงินสงเคราะห์จากภาครัฐ โดยในระยะแรก รัฐจะจัดสรรเงินช่วยเหลือนี้ให้กับร้อยละ 40 ของครอบครัวที่มีรายได้น้อยที่สุด (ตาม Social Protection File) โดยมีเงื่อนไขเพิ่มเติมว่า ผู้สมัครต้องไม่มีการออมเข้าระบบบำนาญ หรือเป็นผู้มีสิทธิ์ได้รับบำนาญในรูปแบบอื่นใด มีอายุ 65 ปีขึ้นไป และพำนักอาศัยในชิลีเป็นเวลา 20 ปีขึ้นไป นับตั้งแต่อายุ 20 ปีบริบูรณ์ ครอบครัวที่จะมีสิทธิ์ได้รับเงินช่วยเหลือนี้ ประกอบด้วยครอบครัวที่มีหัวหน้าครอบครัวคู่สมรส และบุตรอายุต่ำกว่า 18 ปี หรืออยู่ในช่วงอายุ 18-24 ปีและกำลังศึกษาอยู่และเป็นครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่าเพดานรายได้ต่อหัวที่รัฐกำหนด ผู้ที่ได้รับบำนาญขั้นพื้นฐานคือ สมาชิกของครัวเรือนที่เป็นผู้ใหญ่ไม่เกิน 2 คน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นครัวเรือนผู้ยากไร้ เพื่อที่ว่าผู้สูงอายุเหล่านี้สามารถพึ่งพาตนเองได้และไม่เป็นภาระกับบุตรหลาน

ระบบ PBS นี้ จะค่อยๆ ขยายการครอบคลุมไปเรื่อยๆ คาดว่าในปี ค.ศ.2009 จะครอบคลุมได้ประมาณร้อยละ 45 ของผู้มีรายได้น้อยที่สุด และสัดส่วนจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 55 ในปี ค.ศ. 2012 และเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ในที่สุด เงินบำนาญพื้นฐานนี้จะมีมูลค่าสูงกว่าจำนวนเงินสงเคราะห์ที่

จ่ายไปในปี ค.ศ.2008 อยู่ประมาณร้อยละ 33 และสัดส่วนนี้จะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 67 ในปี ค.ศ.2009 นอกจากนี้ ยังมีการปรับการจ่ายเงินตามอัตราเงินเฟ้อทุกปี

(2) Solidary-Based Top-up Benefit ซึ่งจะนำมาใช้แทนบำนาญขั้นต่ำ ประกอบด้วย เงินช่วยเหลือจากภาครัฐเพื่อสมทบใน Contributory Pension สำหรับผู้มีอายุ 65 ปีขึ้นไปที่มีรายได้ต่ำ โดยไม่คำนึงถึงประวัติการออมสมทบเข้ากองทุนบุคคลนั้น เงินบำนาญสุดท้ายที่จ่ายให้สมาชิกจะสูงกว่าเงินบำนาญ PBS เสมอ (แม้ว่าบุคคลนั้นจะสมทบแค่ 1 เดือนก็ตาม) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการสมทบเงิน (Contributions) เพดานของ Top-up Benefit จะค่อยๆ เพิ่มขึ้นในช่วงปี ค.ศ.2008-2012 จนเมื่อถึง 510 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาต่อเดือน เงินช่วยเหลือสมทบจะค่อยๆ ลดลงในขณะที่จำนวนของ Contributory Pension เพิ่มขึ้นและจะหยุดจ่ายเมื่อจำนวน Contributory Pension เพิ่มขึ้นไปแตะเพดานที่กำหนด

3.2.2 การบริหารจัดการระบบบำนาญในบางประเทศ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยสวัสดิการยามชรา บำนาญแห่งชาติ, วรเวศม์ สุวรรณระดา, 2553 ซึ่งได้กล่าวถึงลักษณะการบริหารจัดการระบบบำนาญที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็นถึงขั้นตอนและวิธีการบริหารตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อเป็นกรณีศึกษาสำหรับประเทศไทยต่อไป

3.2.2.1 ญี่ปุ่น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าระบบบำนาญในญี่ปุ่นประกอบด้วย บำนาญพื้นฐาน (Basic Pension or National Pension) และบำนาญที่เกี่ยวข้องกับรายได้ (Income-Related Pension) บำนาญพื้นฐานจะเป็นระบบ PAYGO ที่มีการกำหนดประโยชน์ทดแทนแน่นอน การเก็บเงินสมทบ และจ่ายประโยชน์ทดแทนในอัตราเดียวโดยไม่อิงกับรายได้ ผู้ประกันตนจะเป็นผู้จ่ายสมทบเพียงฝ่ายเดียว โดยปัจจุบันผู้ประกันตนจะถูกหักเงินจำนวน 13,860 เยนต่อเดือน และผู้มีสิทธิรับประโยชน์นี้จะต้องมีอายุ 65 ปีขึ้นไป และจ่ายสมทบมาไม่ต่ำกว่ากว่า 25 ปี (ผู้ประกันตนสามารถขอรับประโยชน์ทดแทนได้ตั้งแต่อายุ 60 ปี ในอัตราร้อยละ 70 ของเงินที่จะได้รับเป็นจำนวนร้อยละ 142 ของเงินที่ได้รับเมื่ออายุครบ 65 ปี) โดยที่ 1 ใน 3 ของเงินบำนาญที่จ่ายออกไป และค่าใช้จ่ายในการบริหารงานมาจากงบประมาณของรัฐบาล และสัดส่วนจะเพิ่มขึ้นเป็น 1 ใน 2 ในปี ค.ศ.2009 นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้สนับสนุนงบประมาณสำหรับต้นทุนการบริหารงานของระบบบำนาญที่เกี่ยวข้องกับรายได้อีกด้วย

บำนาญที่เกี่ยวข้องกับรายได้ (Income-Related Pension) หรือหลักประกันรายได้ของลูกจ้าง (Employees' Pension Insurance) เป็นระบบ defined benefit ที่เรียกเก็บจากลูกจ้างหรือพนักงานในบริษัทที่มีจำนวนลูกจ้างที่มีตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ลูกจ้างภาครัฐ ครูและพนักงานในโรงเรียนเอกชน ภายใต้การกำกับดูแลของ The National Government Employees' Mutual Aid Association, Local Government Employees' Mutual Aid Association และ Private School

Teachers and Employees' Mutual Aid Association โดยผู้ประกันตนในปัจจุบันจ่ายเงินเข้าระบบในอัตรา 142.88 ต่อรายได้ 1,000 เยน และอัตรานี้จะถูกปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.354 ในเดือนกันยายนของทุกปี เมื่อผู้ประกันตนมีอายุครบ 60 ปีจึงจะมีสิทธิได้รับผลตอบแทน

ระบบบำนาญแบบสมัครใจเป็นการออมในลักษณะของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพดำเนินการโดย กองทุนบำนาญสำหรับลูกจ้าง ซึ่งเป็นบริษัทเอกชน และกองทุนบำนาญแห่งชาติ (ภาครัฐบาล)

ตอนเริ่มต้นระบบบำนาญนั้นญี่ปุ่นได้กระจายอำนาจให้กลุ่มแม่บ้านและชุมชนมีบทบาทในการเก็บเงินสมทบ โดยอนุญาตให้มีการหักเงินบางส่วนเป็นค่าบริหารจัดการ เช่น บางตำบลได้อนุญาตให้ผู้จัดเก็บหักเงินจำนวนร้อยละ 3 ของเงินสมทบที่เก็บได้เป็นค่าสหนาการที่กลุ่มผู้จัดเก็บทำให้อัตราการเก็บเงินสมทบค่อนข้างดีมาก ให้ Social Insurance Agency (SIA) ผู้บริหารจัดการระบบส่วนกลางเป็นผู้บริหารการจัดเก็บของทั้งประเทศด้วยเหตุนี้ SIA จึงขยายสาขาไปทั่วประเทศ และมีพนักงานมากมาย การทำงานของ SIA มีปัญหาหลายอย่างเช่น ระบบข้อมูลการส่งเงินสมทบและการให้เงินบำนาญไม่เป็นปัจจุบันผู้ส่งเงินสมทบต้องเก็บหลักฐานเองเพื่อไปพิสูจน์ว่า SIA แจ้งข้อมูลการส่งเงินไม่ครบ หรือกรณีที่ยังมีการจ่ายเงินบำนาญทุกเดือนทั้งที่ผู้นั้นได้เสียชีวิตไปแล้ว การทุจริตคอร์รัปชันไม่ใช่ปัญหาใหญ่ของ SIA แต่การปกปิดความผิดพลาดจากการทำงานทำให้สร้างความเสียหายในภายหลังได้

ปัญหาอื่นๆ ของกองทุนบำนาญของญี่ปุ่นคือ การลงทุนที่ไม่สมเหตุสมผล เช่น ลงทุนในธุรกิจโรงแรม ซึ่งภายหลังได้เกิดการขาดทุนมหาศาลและต้องขายสินทรัพย์ที่เป็นภาระเหล่านั้นในราคาถูก นอกจากนี้ ยังมีการให้รัฐนำไปใช้เพื่อการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้ภาครัฐเป็นหนี้กองทุนบำนาญอยู่เป็นจำนวนมาก และต้องมีแผนการจ่ายคืนในระยะยาวทั้งที่กองทุนเองก็มีปัญหาการรักษาสมดุลของบัญชีในอนาคต

การบริหารจัดการที่ด้อยประสิทธิภาพ การลงทุนที่ทำให้ผลตอบแทนที่ต่ำ ประกอบกับโครงสร้างประชากรสูงอายุมากขึ้น ทำให้ประชาชนจำนวนหนึ่งไม่ไว้วางใจระบบบำนาญและคาดว่าตนเองจะไม่ได้รับความเป็นธรรมในอนาคต ในที่สุดประชาชนเหล่านั้นเลือกที่จะไม่จ่ายเงินสมทบ ในช่วงหนึ่งอัตราการไม่จ่ายมีสูงเกือบร้อยละ 40 ทำให้รัฐต้องเร่งหาทางแก้ปัญหา จึงได้มีการออกกฎหมายว่าใครไม่จ่ายเงินสมทบบำนาญถือว่ามีความผิด และรัฐบาลท้องถิ่นสามารถจัดการนำสินทรัพย์ผู้นั้นมาแปลงสภาพเพื่อจ่ายเงินสมทบได้ แต่ทว่ายังไม่มียุทธศาสตร์ท้องถิ่นใดที่ดำเนินการอันรุนแรงนี้

ปัญหาโครงสร้างอายุที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จะกลายเป็นปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินบำนาญได้มีนักวิชาการจำนวนหนึ่ง เสนอให้รัฐเปลี่ยนการใช้เงินจากภาษีทั่วไปมาเป็นเงินจากภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อใช้ในการสนับสนุนระบบบำนาญแบบถ้วนหน้า นักวิชาการได้เสนอให้มีการขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่ม earmark มาใช้เพื่อบำนาญโดยอ้างว่า การขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการกระจายภาระภาษีไปยัง

คนสูงอายุ และจะเกิดความเป็นธรรมมากขึ้นสำหรับคนรุ่นใหม่ที่ต้องสนับสนุนผู้สูงอายุจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอนี้ยังเป็นที่โต้แย้งกันอยู่ในปัจจุบัน โดยนักวิชาการอีกกลุ่มเห็นว่าภาษีมูลค่าเพิ่มมีลักษณะถดถอยไม่เหมาะกับโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายรายได้ และยังสร้างภาระให้กับผู้สูงอายุที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำอยู่แล้ว (สวัสดิการยามชรา บำนาญแห่งชาติ, วรรณกรรมสุวรรณระดา, 2553, น. 180-182)

3.2.2.2 แคนาดา ระบบบำนาญของแคนาดาเริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1966 ปัจจุบันหลักประกันรายได้เมื่อเกษียณอายุของแคนาดา แบ่งเป็น 3 ระดับ

ระดับที่ 1 หลักประกันยามชราภาพ (Old Age Security) รัฐบาลจะนำรายได้จากภาษีอากร มาจ่าย OAS เป็นรายได้เดือนให้กับประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป และพำนักอาศัยอยู่ในแคนาดาหลังจากอายุ 18 ปี เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวนเงินที่ได้รับจะขึ้นอยู่กับจำนวนปีที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ในแคนาดาหลังจากอายุ 18 ปี โดยปกติผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศหลังจากอายุ 18 ปี เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 40 ปี จะได้รับ OAS เต็มจำนวน ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่ไม่ถึง 40 ปี จะได้รับเงินเป็นสัดส่วนคือ 1 ใน 40 ของจำนวนเต็มสำหรับแต่ละปีที่อาศัยอยู่หลังจากอายุครบ 18 ปี อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ในหรือก่อนวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1952 จะมีสิทธิรับเงินเต็มจำนวน โดยไม่คำนึงถึงจำนวนปีที่พำนักอาศัยในแคนาดา นอกจากนี้ ผู้ที่ไม่มีรายได้หรือระดับรายได้ต่ำมาก จะมีเงินช่วยเหลืออื่นๆ จากรัฐบาลด้วย เช่น เงินสงเคราะห์และเงินเสริมแก่ผู้มีรายได้ต่ำ โดยรายได้จาก OAS จะต้องนำมาคำนวณภาษีเงินได้ ขณะที่เงินสงเคราะห์และเงินเสริมแก่ผู้มีรายได้ต่ำไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี

ระดับที่ 2 แผนบำนาญแห่งชาติ (Canada Pension Plan) แรงงานทุกคนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จะจัดสรรเงินเข้า CPP โดยมีหน่วยงาน CRA (The Canada Revenue Agency) เป็นผู้รับผิดชอบ และจะจ่ายเป็นเงินบำนาญรายเดือนให้กับผู้ที่จัดสรรเงินเข้าระบบ CPP ซึ่งจะมีลักษณะเป็นเงินประกันที่จะจ่ายให้ผู้ประกันตนและคนในครอบครัว ในกรณีที่ผู้ประกันตนไม่สามารถทำงานได้หรือเสียชีวิต การจัดสรรเงินเข้าระบบ CPP จะมาจากผู้ประกันตนและนายจ้างสมทบให้ฝ่ายละเท่าๆกัน โดยหักออกจากรายได้ต่อเดือนส่วนที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว จะต้องจัดสรรเงินรายได้สุทธิจากการประกอบธุรกิจเข้าระบบ CPP เต็มจำนวน จำนวนเงินที่ได้รับจะขึ้นอยู่กับว่าผู้ประกันตนจัดสรรเงินเข้า CPP มากน้อยและยาวนานเพียงใด อายุเกษียณที่ลูกจ้างเลือกก็มีผลต่อเงินที่เขาจะได้รับเช่นกัน ปัจจุบันอัตราการจัดสรรเงินคงที่ที่อยู่ในอัตราสูงสุดร้อยละ 9.9 โดยที่ปีใดลูกจ้างมีรายได้สุทธิต่ำกว่า 3,500 ดอลลาร์ ปีนั้นจะได้รับการยกเว้นการจัดสรรเงินเข้า CPP

ระดับที่ 3 การออมภาคเอกชน (Private Pension Plan) รัฐบาลส่งเสริมการออมลักษณะนี้โดยมีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่ผู้ออม ในแคนาดามีแผนการออมระดับที่ 3 ให้เลือกหลายทาง เช่น

(1) Employer Pension Plan กว่าร้อยละ 40 ของแรงงานในแคนาดา จะอยู่ภายใต้ EPP หรือชื่อเรียกทางการว่า Registered Pension Plans (RPPs) โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ Canada Customs and Revenue Agency และ the federal or provincial regulatory authorities ผู้ออมสามารถเลือกรูปแบบการออมให้เหมาะสมกับตัวเองได้ว่าจะออมใน defined benefit plan หรือ defined contribution plan และสามารถเลือกได้ว่าจะเบิกเงินออกมาก่อนหรือหลังอายุครบ 65 ปีก็ได้ (โดยจำนวนเงินที่ได้รับจะแตกต่างกันไปตามระยะเวลาที่ออม)

(2) Registered Retirement Savings Plan (RRSPs) เป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยมมากที่สุดสำหรับผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมในระบบ Employer Pension Plan กองทุน RRSP จะลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินหลากหลายประเภท และผู้ออมสามารถเลือกลงทุนกับสถาบันการเงินต่างๆ ได้ตามที่ต้องการ

ผลตอบแทนจากการลงทุน 3 ระดับ ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่ออม ระยะเวลาที่ออมและความสามารถในการนำเงินไปลงทุน

จะเห็นได้ว่าหลักประกันทางรายได้ทั้ง 3 ประเภท มีวิธีการจัดเก็บและจ่ายเงินตลอดจนผู้ที่ได้รับผิดชอบแตกต่างกันไป ในกรณีของ OAS ผู้มีรายได้จะถูกหักเงินจากรายได้ต่อเดือนในรูปของภาษีเงินได้ส่งมอบให้รัฐบาล (หน่วยงาน CRA : Canada Revenue Agency) ภาครัฐจะนำเงินไปจ่ายให้กับผู้เกษียณอายุที่เข้าข่ายมีสิทธิ์ได้รับ เป็นการส่งต่อเงินผ่านรุ่นสู่รุ่น ในขณะที่ CPP จะเป็นลักษณะของเงินประกันที่ผู้ประกันถูกหักรายได้สมทบครึ่งหนึ่งและนายจ้างช่วยสมทบอีกครึ่งหนึ่ง (หรือต้องสมทบเต็มจำนวนในส่วนของผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว) โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ CRA ผู้ประกันตนจะได้รับเงินในส่วนที่ตนเองเป็นผู้ออมในจำนวนเล็กน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนเงินและระยะเวลาที่ตนเองได้ออมไว้ ในกรณีของ CPP นั้น แม้ว่าผู้ประกันตนจะเดินทางไปทำงานประเทศอื่น ก็จะสามารถได้รับผลประโยชน์ที่ตนเองออมไว้ได้ หน่วยงาน Social Development Canada (SDC) จะเป็นผู้บริหารจัดการการเก็บผลประโยชน์ทั้งหมดในส่วนที่เรียกรวมว่า ISP (Income Securities Program) ซึ่งมี OAS และ CPP เป็นองค์ประกอบหลัก ในส่วนของการออมระดับที่ 3 ซึ่งเป็นการออมโดยสมัครใจภาคเอกชน จะมีหน่วยงานหลายแห่งที่เสนอบริการเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ออม (สวัสดิการยามชรา บำนาญแห่งชาติ, วรเวศม์ สุวรรณระดา, 2553)

3.2.2.3 อังกฤษ ระบบหลักประกันด้านรายได้ของอังกฤษ แบ่งเป็น 4 ชั้น คือ

(1) ชั้นเบื้องต้น เป็นระบบประกันรายได้ขั้นต่ำ (Minimum Income Guarantee -MIG) โดยรัฐบาลจะจ่ายประโยชน์ทดแทนอัตราเดียวให้แก่ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (เพิ่มเป็น 65 ปี ภายใน ค.ศ. 2020) ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้รับประโยชน์ไม่ต้องจ่ายสมทบ

(2) ชั้นที่ 1 เป็นระบบบำนาญพื้นฐานส่วนที่จ่ายประโยชน์ทดแทนอัตราเดียว (Basic State Pension – BSP)

(3) ชั้นที่ 2 เป็นระบบบำนาญพื้นฐานส่วนที่จ่ายประโยชน์อิงกับรายได้ (State Second Pension – S2P)

(4) ชั้นที่ 3 ระบบบำนาญเอกชน เป็นระบบสมัครใจของลูกจ้างและนายจ้าง เป็นผู้เลือกรูปแบบและการดำเนินการ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนด ในกรณีที่นายจ้างไม่มีระบบบำนาญแต่ลูกจ้างต้องการออม ก็สามารถเข้าร่วมใน Stakeholder Pension ซึ่งมีต้นทุนต่ำ และค่อนข้างยืดหยุ่น เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมของลูกจ้างโดยมีหน่วยงานหรือกองทุนต่างๆ จำนวนมากทั้งของภาครัฐและเอกชนทางเลือกเสนอให้กับผู้ลงทุน

ระบบบำนาญชั้นที่ 1 และ 2 เป็นระบบบังคับภายใต้การดำเนินงานแบบ PAYGO ที่ได้เงินสมทบจากลูกจ้างและนายจ้างเข้ากองทุน National Insurance Fund บริหารงานโดยภาครัฐ การจ่ายสมทบของลูกจ้างและนายจ้างจะมีอัตราแตกต่างกัน (ปี ค.ศ. 2006) โดยนายจ้างจะจ่ายสมทบร้อยละ 12.8 ของค่าจ้างสำหรับลูกจ้างที่มีรายได้ตั้งแต่ 97 ปอนด์ต่อสัปดาห์ขึ้นไป ขณะที่ลูกจ้างจะสมทบแตกต่างกันไปตามรายได้ที่ได้รับคือ ลูกจ้างที่มีรายได้ 97 – 645 ปอนด์ต่อสัปดาห์ จ่ายสมทบร้อยละ 11 ของค่าจ้าง และลูกจ้างที่มีรายได้มากกว่า 645 ปอนด์ต่อสัปดาห์ต้องจ่ายเงินเพิ่มอีกร้อยละ 1 ของค่าจ้างที่เพิ่มขึ้น สำหรับประโยชน์ทดแทนที่ได้รับจากระบบ BSP คือ เงินบำนาญ 84.25 ปอนด์ต่อสัปดาห์ และประโยชน์จาก S2P เท่ากับค่าจ้างเฉลี่ยตลอดชีวิต

ระบบบำนาญชั้นต้น ชั้น 1 และชั้น 2 จะมีหน่วยงานในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบจัดสรรเงินและมี Department for Work and Pensions เป็นผู้ดูแล

ปัญหาหลักๆ ของระบบบำนาญในประเทศที่พัฒนาแล้วคือ การที่สัดส่วนผู้สูงอายุมากขึ้นจนเป็นภาระต่อการจ่ายบำนาญ และมีการ opt out เนื่องจากไม่ไว้วางใจว่าระบบจะอยู่รอด ในขณะที่ปัญหาของประเทศกำลังพัฒนาคือ การมีประชากรอยู่นอกระบบลูกจ้างทำให้มีการเก็บเงินสมทบลำบากและสามารถให้ความคุ้มครองคนกลุ่มเล็กเท่านั้น ประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาต่างก็พยายามปฏิรูประบบบำนาญโดยหวังว่าจะช่วยให้เกิดการขยายตัวทางการออม สร้างความมั่นคงในระยะยาวให้แก่ระบบและสามารถขยายการครอบคลุมไปยังผู้สูงอายุที่ยังอยู่นอกขอบข่ายการช่วยเหลือได้ และสิ่งที่สำคัญคือ สามารถบรรเทาภาระของรัฐบาลที่จะต้องหาเงินมาชดเชยกับการขาด

ดุลทางการคลังที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ แทบทุกประเทศทั่วโลกได้หันหลังให้กับระบบบำนาญแบบ PAYGO และใช้วิธี funded มากขึ้น

ประเทศญี่ปุ่นอาจเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับไทยในการจัดตั้งระบบบำนาญแห่งชาติ เนื่องจากญี่ปุ่นเคยมีภาคเศรษฐกิจไม่เป็นทางการที่ใหญ่ แม้ในปัจจุบันก็มีธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็กจำนวนมาก การบริหารจัดการโดย Social Insurance Agency เป็นตัวอย่างที่ควรเรียนรู้ โดยเฉพาะการรวมการบริหารจัดไว้ที่ส่วนกลางได้สร้างปัญหาการจัดเก็บเงินสมทบ การมีฐานข้อมูลที่ไม่ทันสมัยสร้างปัญหาในการจ่ายบำนาญ โครงสร้างประชากรของไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเช่นเดียวกับญี่ปุ่น ปัญหาที่เกิดขึ้นค่อนข้างที่จะสะท้อนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในไทย ในการบริหารจัดการระบบหลักประกันรายได้สำหรับผู้สูงอายุของไทยต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ได้แก่

(1) การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนถึงประโยชน์ที่จะได้รับการออมเพื่อการชราภาพ และสร้างการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการออม

(2) การพยายามสร้างระบบที่น่าเชื่อถือเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นระยะยาวให้แก่ผู้ที่จะเข้าสู่ระบบบำนาญ

(3) การนำเทคโนโลยีใหม่ตลอดจนเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ มาใช้จัดเก็บข้อมูล และบริหารเงินกองทุน เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดในการจัดเก็บข้อมูล ป้องกันการคอร์รัปชันในการบริหาร ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพและสิทธิประโยชน์จากการบริหารเงินกองทุนนั้น

(4) การให้รัฐบาลท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรืองานทะเบียน

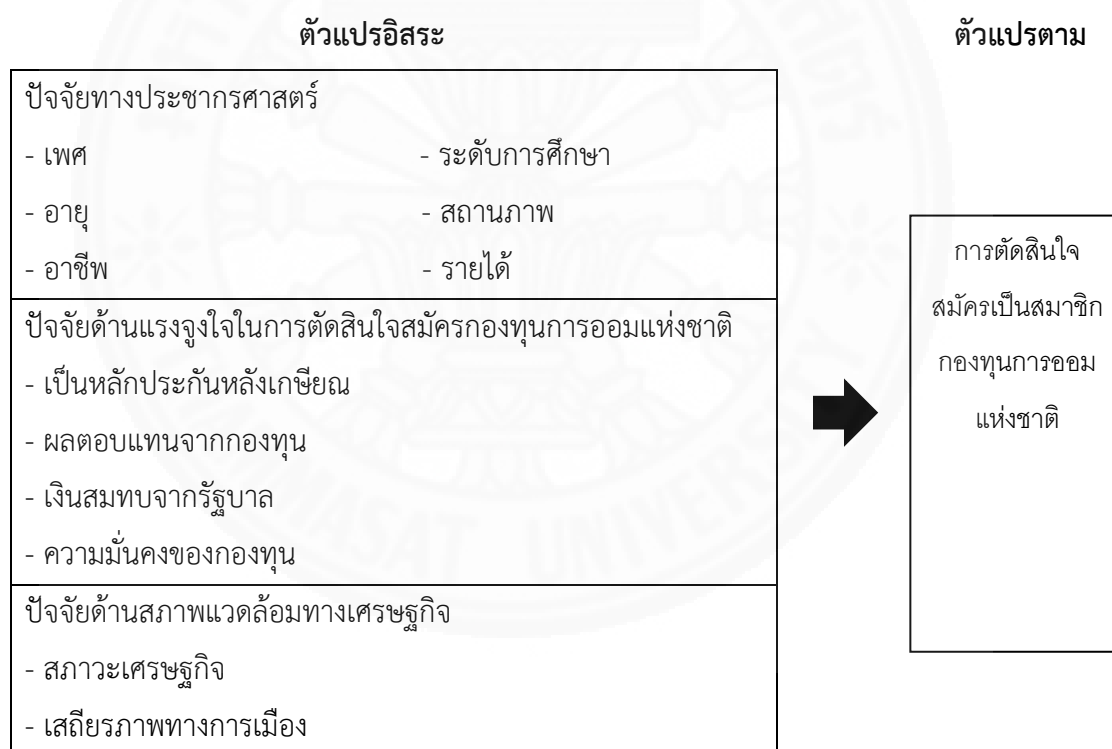
(5) การนำระบบที่เหมาะสมมาใช้ครอบคลุมได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

จากการศึกษารูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุในต่างประเทศจะพบว่าในบางประเทศยังมีทั้งข้อดี และข้อเสียต่างกัน ขึ้นอยู่กับประเทศแต่ละประเทศจะมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับประชาชน และนโยบายภายในประเทศอย่างไร ซึ่งประเทศไทยควรศึกษาการออมเพื่อเกษียณอายุในต่างประเทศ เพื่อนำข้อดีมาพิจารณาและปรับให้เข้ากับประเทศไทย ซึ่งจะทำให้การออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทยมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

บทที่ 4 วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยในด้านต่างๆ ที่ประชาชนตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยเลือกทำการศึกษาเฉพาะผู้ที่สิทธิสมัครกองทุนการออมแห่งชาติ (อายุ 15-60 ปี) ทัศนศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire)

4.1 กรอบการศึกษา (CONCEPTUAL FRAMEWORK)

ภาพที่ 4.1 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ, จากผู้วิจัย

ภาพที่ 4.1 แสดงกรอบการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ทัศนศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตัวแปรตามที่ต้องการศึกษาในครั้งนี้ คือ การตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยตัวแปรอิสระที่น่าจะมีผลต่อตัวแปรตาม โดยสามารถแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้ คือ ตัวแปรปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ได้แก่

เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ ตัวแปรปัจจัยด้านแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติ ได้แก่ เป็นหลักประกันหลังเกษียณ ผลตอบแทนจากกองทุนเงินสมทบจากรัฐบาล และความมั่นคงของกองทุน และตัวแปรปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สภาวะเศรษฐกิจ และเสถียรภาพทางการเมือง

4.2 สมมติฐานในการศึกษา

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

(1) เพศ

สมมติฐานย่อยที่ 1.1 เพศชายจะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่าเพศหญิง

เนื่องจากเพศชายส่วนใหญ่มักมีพฤติกรรมด้านการเป็นผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัว ดังนั้นจึงรู้สึกเป็นความรับผิดชอบที่จะต้องศึกษาข้อมูลการออมเงินอย่างละเอียด เพื่อให้เกิดความเสี่ยงสำหรับการออมเงินและเงินลงทุนน้อยที่สุด และเพิ่มความมั่งคั่งทางการเงิน (นางสาวสุรรัตน์ ชัยวิรัตน์, 2555)

(2) อายุ

สมมติฐานย่อยที่ 1.2 อายุมากขึ้นจะมีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากขึ้น

กล่าวคือ จากทฤษฎีสมมติฐานวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) (ตีรณ พงศ์มณฑิพันธ์, 2548, น. 188-192) รายได้จะอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่ออายุน้อยและสูงขึ้นเรื่อยๆเมื่ออยู่ในวัยทำงาน แล้วจึงต่ำลงในช่วงที่เข้าสู่วัยเกษียณอายุ นอกจากนี้ เราจะมีรายได้บางส่วนตั้งแต่เกิดเนื่องจากได้รับความช่วยเหลือสงเคราะห์จากบิดา มารดาและทางการ แต่ความจำเป็นจะมีสูงกว่ารายได้ในวัยเยาว์ จึงเป็นช่วงที่มีการออมติดลบ (Dissaving) จากนั้นจึงเข้าสู่วัยทำงานซึ่งจะเพิ่มพูนรายได้จนกระทั่งเหลือจากการบริโภค จึงเป็นช่วงที่การออมเป็นบวก (Saving) ดังนั้น อายุในวัยทำงาน (อายุ 22-60 ปี) เมื่อมีอายุมากขึ้นจะมีการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกการออมแห่งชาติมากกว่า อายุในวัยเรียนหรือวัยเยาว์ (อายุ 15-21 ปี) เนื่องจากกลุ่มอายุในวัยทำงานจะเริ่มมีรายได้และมองหาแหล่งการออมเงินเพื่อไว้ใช้ในยามเกษียณอายุ

(3) สถานภาพ

สมมติฐานย่อยที่ 1.3 บุคคลที่มีสถานภาพอื่น (สถานภาพโสด แยกกันอยู่ หม้ายหรือหย่าร้าง) จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่าบุคคลที่สมรสแล้ว

เนื่องจากบุคคลที่มีสถานภาพอื่น (สถานภาพโสด แยกกันอยู่ หม้ายหรือหย่าร้าง) มีความเสี่ยงที่จะใช้ชีวิตเพียงลำพังในอนาคตโดยที่ไม่มีบุตรหลานดูแล ดังนั้น จึงต้องหาแหล่งเงินออมเพื่อไว้ใช้ในยามเกษียณอายุ เนื่องจากมีความไม่แน่นอนในอนาคต

(4) ระดับการศึกษาสูงสุด

สมมติฐานย่อยที่ 1.4 ผู้ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปจะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

เนื่องจากผู้ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปจะทราบถึงข้อมูลด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ผลตอบแทน และความเสี่ยงของแต่ละผลิตภัณฑ์ได้มากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าระดับปริญญาตรี (สุรรัตน์ ชัยวิรัตน์, 2555) ทำให้มีตัวเลือกในการเข้าถึงข้อมูลแหล่งเงินออมในรูปแบบต่างๆ ที่ให้ผลตอบแทนมากกว่ากองทุนการออมแห่งชาติ และส่งผลให้ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบที่เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้น้อยกว่า

(5) อาชีพ

สมมติฐานย่อยที่ 1.5 ผู้ที่มีอาชีพค้าขาย จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่าผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา

สมมติฐานย่อยที่ 1.6 ผู้ที่มีอาชีพอาชีพรับจ้างทั่วไป จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่าผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา

สมมติฐานย่อยที่ 1.7 ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่าผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา

สมมติฐานย่อยที่ 1.8 ผู้ที่มีอาชีพอิสระ จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่าผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา

สมมติฐานย่อยที่ 1.9 ผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ เช่น แม่บ้าน พ่อบ้าน จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่าผู้ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา

เนื่องจากกลุ่มอาชีพนักเรียน นักศึกษา (อายุ 15-21 ปี) มีทางเลือกในการหางานทำหลังจากจบการศึกษาซึ่งอาจจะมีหลักประกันทางรายได้อยู่แล้ว เช่น กองทุนประกันสังคม หรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งจะไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติได้ ต่างจากกลุ่มอาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพเกษตรกร อาชีพ

อิสระ และอาชีพอื่นๆ ที่รู้ตนเองว่าไม่มีหลักประกันทางด้านรายได้ในยามชราภาพทำให้ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่ากลุ่มอาชีพนักเรียน นักศึกษา

(6) รายได้

สมมติฐานย่อยที่ 1.10 ผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่า ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท

เนื่องจากรายได้ที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้สัดส่วนในการออมเงินกับกองทุนการออมแห่งชาติมากขึ้น จากทฤษฎีสมมติฐานวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) (ตีรณ พงศ์มชีพวัฒน์, 2548, น. 188-192) เมื่อรายได้มีมากขึ้น จะส่งผลให้การออมมีสัดส่วนที่สูงขึ้นตามไปด้วย โดยรายได้ที่นำมาใช้จะเป็นรายได้อ่อนก่อนการหักภาษี เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบที่จะทราบเฉพาะรายได้ที่ตนเองได้รับเท่านั้น

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางด้านแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติ ได้แก่ เป็นหลักประกันหลังเกษียณ ผลตอบแทนจากกองทุน เงินสมทบจากรัฐบาล และความมั่นคงของกองทุน มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

(7) เป็นหลักประกันหลังเกษียณ

สมมติฐานย่อยที่ 2.1 หากมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณย่อมส่งผลให้มีการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น

หากมีความต้องการออมและลงทุนเพื่อใช้จ่ายในยามชราภาพ ย่อมเป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้บุคคลลดค่าใช้จ่ายการบริโภคในปัจจุบัน และเพิ่มการออมและการลงทุนมากขึ้น (นางสาวสุวิรัตน์ ชัยวิรัตน์, 2555)

(8) ผลตอบแทนจากกองทุน

สมมติฐานย่อยที่ 2.2 หากได้รับผลตอบแทนจากกองทุน ย่อมส่งผลให้มีการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น

จากทฤษฎีอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง (พรอนงค์ บุชบาตรสกุล, 2547, น.20-21) ผู้ออมและผู้ลงทุนแต่ละรายมีความพอใจในอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงในระดับที่ต่างกัน ดังนั้น หากได้รับผลตอบแทนจากกองทุนที่สูงย่อมส่งผลให้มีการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น และการค้าประกันผลตอบแทนโดยรัฐบาลให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการนำเงินสะสมและเงินสมทบไปลงทุนไม่น้อยกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำประเภท 12 เดือนโดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์แห่งใหญ่ 5 แห่ง

(9) เงินสมทบจากรัฐบาล

สมมติฐานย่อยที่ 2.3 การได้รับเงินสมทบจากรัฐบาลทำให้มีการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น

การจ่ายเงินสมทบของรัฐบาลให้กับสมาชิกผู้ที่สมัครกองทุนการออมแห่งชาติย่อมเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการตัดสินใจออมเงินกับกองทุนการออมแห่งชาติมากขึ้น

(10) ความมั่นคงของกองทุน

สมมติฐานย่อยที่ 2.4 ความมั่นคงของกองทุนทำให้มีการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น

เนื่องจากกองทุนการออมแห่งชาติ ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ จึงสามารถสร้างความมั่นใจได้ว่าจะได้รับเงินสะสม เงินสมทบ และเงินผลประโยชน์คืนและได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งในการยกเลิกพระราชบัญญัตินั้นเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากและใช้เวลานาน ดังนั้นสมาชิกที่เข้าร่วมกับกองทุนการออมแห่งชาติจึงสามารถมั่นใจที่จะออมเงินกับกองทุนการออมแห่งชาติได้ (www.nsf.or.th ,วันที่ 1 มกราคม 2559)

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สภาวะเศรษฐกิจ และเสถียรภาพทางการเมือง มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

(11) สภาวะเศรษฐกิจ

สมมติฐานย่อยที่ 3.1 สภาวะเศรษฐกิจที่ดีย่อมทำให้มีการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น

สภาวะเศรษฐกิจ หรือการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศย่อมมีผลต่อการลงทุนและการบริโภคของภาคครัวเรือน (ศกุนตลา สุริยเถิง, 2556) กล่าวคือหากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศดีจะทำให้ประชาชนมีการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจจะมีผลต่อรายได้ของแรงงานนอกระบบเป็นอย่างมาก ซึ่งแหล่งรายได้มาจากการค้าขาย หรือรับจ้างทั่วไป หากสภาวะเศรษฐกิจไม่ดี ย่อมส่งผลต่อการจับจ่ายใช้สอยลดลงของประชาชน ก็จะส่งผลกระทบต่อแรงงานนอกระบบตามไปด้วย

(12) เสถียรภาพทางการเงินเมือง

สมมติฐานย่อยที่ 3.2 เสถียรภาพทางการเงินเมืองที่ดียอมทำให้มีการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น

ตัวแปรเรื่องสถานภาพทางการเงินเมืองนั้น หากเกิดความไม่แน่นอนในสภาวะตลาดเนื่องจากสถานการณ์การเมืองขาดเสถียรภาพ ย่อมส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการออมเงินของประชาชน จากทฤษฎีอุปสงค์ในการถือเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการออมและการลงทุน กล่าวคือ หากมีความจำเป็นต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินมากการออมและการลงทุนจะน้อย ในทางตรงกันข้าม หากอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการออมและลงทุนมาก ก็ย่อมส่งผลให้มีการออมมากขึ้นและความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินน้อยลง

ตารางที่ 4.1 ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	การตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
- เพศ		เพศชาย > เพศหญิง
- อายุ		อายุ 22-60 ปี > อายุ 15 -21 ปี
- สถานภาพ		สถานภาพสมรส > สถานภาพอื่น
- ระดับการศึกษาสูงสุด		ตั้งแต่ระดับต่ำกว่าระดับปริญญาตรีถึงปริญญาตรี > ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- อาชีพ (กลุ่มที่ 1 นักเรียน นักศึกษา กลุ่มที่ 2 อาชีพค้าขาย กลุ่มที่ 3 อาชีพรับจ้างทั่วไป กลุ่มที่ 4 อาชีพเกษตรกร กลุ่มที่ 5 อาชีพอิสระ กลุ่มที่ 6 อาชีพอื่นๆ)		กลุ่มที่ 2 > กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 3 > กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 4 > กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 5 > กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 6 > กลุ่มที่ 1
- รายได้		รายได้ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป > รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท
- เป็นหลักประกันหลังเกษียณ		(+)

ตารางที่ 4.1 ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามสมมติฐาน (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	การตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
- ผลตอบแทนจากกองทุน		(+)
- เงินสมทบจากรัฐบาล		(+)
- ความมั่นคงของกองทุน		(+)
- ความผันผวนของสภาวะเศรษฐกิจ		(+)
- เสถียรภาพทางการเมือง		(+)

หมายเหตุ :

เครื่องหมาย (+) หมายถึง ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกัน

เครื่องหมาย (-) หมายถึง ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางตรงกันข้าม

ที่มา : จากผู้วิจัย

4.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

4.3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ทั้งเพศชายและเพศหญิง สัญชาติไทย ที่มีอายุอยู่ในช่วง 15-60 ปี จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน 200 ตัวอย่าง และผู้ที่ไม่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน 200 ตัวอย่าง

4.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาค้างนี้ เนื่องจากประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีทั้งผู้ที่มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ และผู้ที่ไม่สิทธิสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะผู้ที่มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเท่านั้น และได้ทำการคำนวณเพื่อกำหนดค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยใช้สูตรในการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่าง ณ ระดับความเชื่อมั่นที่

95% ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณไม่เกิน 5% โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (กัลยา วาณิชย์ บัญชา, 2548, น.19)

$$N = \frac{Z^2}{4E^2}$$

โดยที่ N คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

Z คือ ค่าปกติมาตรฐานที่ได้จากตารางแจกแจงแบบปกติมาตรฐาน ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดคือ 95% จากการเปิดตารางมีค่า 1.96

E คือ ความคลาดเคลื่อนในการประมาณสัดส่วนของประชากรทั้งหมด ที่ยอมรับได้ 5% แทนค่าในสูตรได้ ดังนี้

$$N = \frac{(1.96)^2}{4(0.05)^2}$$

$$n = 385$$

ดังนั้น จำนวนตัวอย่างขั้นต่ำประมาณ 385 รายซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ราย

สำหรับกรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งกรุงเทพมหานครออกเป็น 3 ส่วนตามเขตที่ตั้งของพื้นที่ และเลือกเขตเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ ดังนี้ (ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร, 2554)

- 1.กรุงเทพชั้นใน ได้แก่ เขตปทุมวันและเขตพระนคร
- 2.กรุงเทพชั้นกลาง ได้แก่ เขตบางกะปิและเขตบางเขน
- 3.กรุงเทพชั้นนอก ได้แก่ เขตหลักสี่และหนองแขม

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีลักษณะทางประชากรศาสตร์ ดังนี้

- 1.เพศของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น เพศชาย และเพศหญิง
- 2.อายุของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ 15-60 ปี (อายุของผู้ที่มีสิทธิสมัครกองทุนการออมแห่งชาติ)
- 3.สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สถานภาพสมรส และสถานภาพอื่นๆ (สถานภาพโสด แยกกันอยู่ หม้ายหรือหย่าร้าง)

4.ระดับการศึกษาสูงสุดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และ ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

5.อาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 นักเรียน นักศึกษา

กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย เช่น ค้าขายหาบเร่-แผงลอย และค้าขายในห้างสรรพสินค้า

กลุ่มที่ 3 ผู้ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เช่น ขับรถรับจ้าง กรรมกร

กลุ่มที่ 4 ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร เช่น ทำสวนผลไม้

กลุ่มที่ 5 ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เช่น ช่างภาพ นักดนตรี นักเขียน จิตรกร

กลุ่มที่ 6 ผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น แม่บ้าน พ่อบ้าน

6.รายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่ระดับรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท และผู้ที่มีระดับรายได้มากกว่า 15,000 บาท

4.4 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

กรอบการศึกษา จากรูปภาพที่ 4.1 สามารถสรุปตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

4.4.1.ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) (ตารางที่ 4.2)

(1) ปัจจัยด้านข้อมูลประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้

(2) ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติ ได้แก่ เป็นหลักประกันหลังเกษียณ ผลตอบแทนจากกองทุน เงินสมทบจากรัฐบาล และความมั่นคงของกองทุน

(3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สภาวะเศรษฐกิจ และเสถียรภาพทางการเมือง

4.4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) (ตารางที่ 4.3) คือ การตัดสินใจสมัครสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2 การกำหนดตัวแปรอิสระในแบบจำลองการศึกษา

ตัวแปรอิสระ	ความหมาย
SEX	เพศของตัวอย่าง โดย 1 หมายถึง ผู้ตอบเป็นเพศชาย และ 0 ผู้ตอบเป็นเพศหญิง
AGE	อายุของตัวอย่าง โดย ค่าที่เป็นไปได้ตั้งแต่อายุ 15-60 ปี โดยการใส่ตัวเลขตามจริง
STATUS	สถานภาพของตัวอย่าง โดย 1 หมายถึง ผู้ตอบมีสถานภาพอื่นๆ (โสดหรือแยกกันอยู่หรือหม้ายหรือหย่าร้าง) และ 0 ผู้ตอบมีสถานภาพสมรส
EDU	การศึกษาของตัวอย่าง โดย 1 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และ 0 ผู้ตอบมีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
OCC	อาชีพของตัวอย่าง โดย 5 หมายถึง อาชีพอิสระ 4 หมายถึง อาชีพเกษตรกร 3 หมายถึง อาชีพรับจ้างทั่วไป 2 หมายถึง อาชีพค้าขาย 1 หมายถึง อาชีพอื่นๆ 0 หมายถึง นักเรียน นักศึกษา
INCOME	รายได้ของตัวอย่าง โดย 1 หมายถึง ผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป 0 ผู้ที่มีรายได้ ต่ำกว่า 15,000 บาท
FACT2	ปัจจัยด้านแรงจูงใจ เพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณ โดย 1 หมายถึง มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ 0 หมายถึง ไม่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2 การกำหนดตัวแปรอิสระในแบบจำลองการศึกษา (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ความหมาย
FACT3	ปัจจัยด้านแรงจูงใจ เพื่อการได้รับผลตอบแทนจากกองทุน โดย 1 หมายถึง มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ 0 หมายถึง ไม่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
FACT4	ปัจจัยด้านแรงจูงใจ เพื่อการได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล โดย 1 หมายถึง มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ 0 หมายถึง ไม่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
FACT5	ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ความมั่นคงของกองทุน โดย 1 หมายถึง มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ 0 หมายถึง ไม่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
FACT6	ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สภาวะเศรษฐกิจ โดย 1 หมายถึง มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ 0 หมายถึง ไม่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
FACT7	ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเมือง โดย 1 หมายถึง มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ 0 หมายถึง ไม่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ที่มา : จากผู้วิจัย

ตารางที่ 4.3 การกำหนดตัวแปรตามในแบบจำลองการศึกษา

ตัวแปร	ความหมาย
REGIS	การตัดสินใจสมัครสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดย 1 หมายถึง การตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ 0 หมายถึง การตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ที่มา : จากผู้วิจัย

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยออกแบบเอง จากเนื้อหาทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการตั้งคำถาม ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเพื่อคัดกรองผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

(1) ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติ

เลือกเป็นอันดับ 1 ให้ระดับคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน

เลือกเป็นอันดับ 2 ให้ระดับคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

เลือกเป็นอันดับ 3 ให้ระดับคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

เลือกเป็นอันดับ 4 ให้ระดับคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

(2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

เลือกเป็นอันดับ 1 ให้ระดับคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

เลือกเป็นอันดับ 2 ให้ระดับคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยแบ่งการสมัครเป็นสมาชิกออกเป็น 2 ประเภท คือ การตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ และการตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จะใช้แบบจำลอง Binary Logistic ในการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ประยุกต์มาจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงโลจิท (Logit Regression Analysis) โดยแบบจำลองนี้เหมาะสำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีได้เพียง 2 ค่า (Dichotomous Variable) คือ 1 และ 0 เท่านั้น (นางสาวสุรรัตน์ ชัยวิรัตน์, 2555, น.77)

REGIS = 1 คือ การตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

REGIS = 0 คือ การตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

และกำหนดให้ตัวแปรอิสระ(X) ที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ดังนี้

(1) ตัวแปรปัจจัยทางประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้

(2) ตัวแปรปัจจัยด้านแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติ เช่น เป็นหลักประกันหลังเกษียณ ผลตอบแทนจากกองทุน เงินสมทบจากรัฐบาล ความมั่นคงของกองทุน

(3) ตัวแปรปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สภาวะเศรษฐกิจ และเสถียรภาพทางการเมือง

ซึ่งในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้แบบจำลองโลจิท จะมีรูปแบบทั่วไปในรูปของฟังก์ชันโลจิสติก (Logistic Function) เป็นดังสมการที่ 4.1

$$\text{REGIS} = \frac{1}{1+e^{-x}} \quad \dots\dots\dots\text{สมการที่ 4.1}$$

และเมื่อประยุกต์กับหลักสถิติเพื่อหาความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น นั่นคือโอกาสที่กลุ่มตัวอย่างจะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ หรือ $\text{Pr}(\text{REGIS} = 1)$ สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง $\text{Pr}(\text{REGIS} = 1)$ กับ X ได้ดังสมการที่ 4.2

$$\text{Pr}(REGIS = 1) = \frac{1}{1+e^{-x}} \quad \dots\dots\dots\text{สมการที่ 4.2}$$

โดยที่

$$\begin{aligned} X &= \beta_0 + \beta_1 \text{SEX} + \beta_2 \text{AGE} + \beta_3 \text{STATUS} + \beta_4 \text{EDU} + \\ &\quad \beta_5 \text{OCC} + \beta_6 \text{INCOME} + \beta_7 \text{FACT2} + \beta_8 \text{FACT3} + \\ &\quad \beta_9 \text{FACT4} + \beta_{10} \text{FACT5} + \beta_{11} \text{FACT6} + \\ &\quad \beta_{12} \text{FACT7} + \varepsilon \end{aligned} \quad \dots\dots\dots\text{สมการที่ 4.3}$$

$$\text{หรือ } X = x'\beta \quad \dots\dots\dots\text{สมการที่ 4.4}$$

แทนค่าในสมการที่ 4.4 ลงในสมการที่ 4.2 จะได้สมการที่ 4.5

$$\text{Pr}(REGIS = 1) = \frac{1}{1+e^{-x\beta}} \quad \dots\dots\dots\text{สมการที่ 4.5}$$

ในขณะเดียวกันโอกาสที่กลุ่มตัวอย่างจะตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ หรือ $\text{Pr}(REGIS = 0)$ มีค่าเท่ากับ $1 - \text{Pr}(REGIS = 1)$ ซึ่งเขียนความสัมพันธ์ได้ดังสมการ 4.6

$$\begin{aligned} \text{Pr}(REGIS = 0) &= 1 - \left(\frac{1}{1+e^{-x\beta}} \right) \\ &= \frac{e^{-x\beta}}{1+e^{-x\beta}} \end{aligned} \quad \dots\dots\dots\text{สมการที่ 4.6}$$

ทั้งนี้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระต่างๆ (β) จะจัดให้รูปของ Odd ratio เพื่อให้มีลักษณะความสัมพันธ์ในเชิงเส้น ดังสมการที่ 4.7

$$\begin{aligned} \text{Odd ratio} &= \frac{\text{Pr}(REGIS=1)}{\text{Pr}(REGIS=0)} \\ &= \frac{\left(\frac{1}{1+e^{-x\beta}} \right)}{\left(\frac{e^{-x\beta}}{1+e^{-x\beta}} \right)} = e^{x'\beta} \end{aligned} \quad \dots\dots\dots\text{สมการที่ 4.7}$$

โดยปรับให้เป็นสมการเส้นตรงด้วยการ Take log ทั้งสองข้างของสมการที่ 4.7 จะได้

$$\begin{aligned}\ln(\text{Odd Ratio}) &= \ln(e^{x'\beta}) = x'\beta \\ &= \beta_0 + \beta_1 \text{SEX} + \beta_2 \text{AGE} + \dots + \beta_{12} \text{FACT7} \quad \dots\dots\dots \text{สมการที่ 4.8}\end{aligned}$$

ซึ่งในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละปัจจัย ($\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_{16}$) จะประมาณโดยใช้ด้วยวิธีภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด หรือ *Maximum Likelihood Estimation (MLE)* ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังสมการที่ 4.9

$$L = \prod_{i=1}^n \left(\frac{1}{1 + e^{-\{x'\beta\}_i}} \right) \quad \dots\dots\dots \text{สมการที่ 4.9}$$

บทที่ 5 ผลการศึกษา

งานศึกษานี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ของหน่วยงานภาครัฐในการจูงใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณ และเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคตของประเทศไทย การศึกษานี้ได้ทำการสำรวจข้อมูลจริงในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2559 โดยการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 450 ตัวอย่าง อย่างไรก็ตามจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์เท่ากับ 400 ตัวอย่าง เนื่องจากแบบสอบถามบางส่วนมีการกรอกข้อมูลผิดพลาด โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ และนำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

- (1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- (2) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยใช้ Binary Logistic Regression ในการวิเคราะห์

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ลักษณะข้อมูลพื้นฐานโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2559 รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน 200 ตัวอย่าง และผู้ที่ไม่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน 200 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติและตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยวิเคราะห์ออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

ข้อมูลลักษณะทางด้าน ประชากรศาสตร์	กลุ่มที่ตัดสินใจสมัคร		กลุ่มที่ตัดสินใจไม่สมัคร	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	113	56.5	94	47.0
หญิง	87	43.5	106	53.0
รวม	200	100	200	100

ที่มา : การคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.1 พบว่า กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.5 และ 43.5 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.0

ตารางที่ 5.2 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

ข้อมูลลักษณะทางด้าน ประชากรศาสตร์	กลุ่มที่ตัดสินใจสมัคร		กลุ่มที่ตัดสินใจไม่สมัคร	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ				
15 – 21 ปี	58	29.0	79	39.5
22 – 60 ปี	142	71.0	121	60.5
รวม	200	100	200	100

ที่มา : การคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.2 พบว่า กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 22 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.0 ในขณะที่กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 22 -60 ปี เช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 60.5

ตารางที่ 5.3 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

ข้อมูลลักษณะทางด้าน ประชากรศาสตร์	กลุ่มที่ตัดสินใจสมัคร		กลุ่มที่ตัดสินใจไม่สมัคร	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ				
สมรส	62	31.0	114	57.0
โสด	89	44.5	67	33.5
แยกกันอยู่ /หย่าร้าง / หย่าร้าง	49	24.5	19	9.5
รวม	200	100	200	100

ที่มา : การคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.3 พบว่า กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด/แยกกันอยู่/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 69.0 และกลุ่มผู้ที่ตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 57.0

ตารางที่ 5.4 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อมูลลักษณะทางด้าน ประชากรศาสตร์	กลุ่มที่ตัดสินใจสมัคร		กลุ่มที่ตัดสินใจไม่สมัคร	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด				
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	128	64.0	105	52.5
ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	72	36.0	95	47.5
รวม	200	100	200	100

ที่มา : การคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.4 พบว่า กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.0 และกลุ่มผู้ที่ตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 52.5

ตารางที่ 5.5 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

ข้อมูลลักษณะทางด้าน ประชากรศาสตร์	กลุ่มที่ตัดสินใจสมัคร		กลุ่มที่ตัดสินใจไม่สมัคร	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ				
นักเรียน นักศึกษา	55	27.5	43	21.5
อาชีพค้าขาย	65	32.5	58	29.0
อาชีพรับจ้างทั่วไป	57	28.5	70	35.0
อาชีพเกษตรกร	8	4.0	14	7.0
อาชีพอิสระ	10	5.0	9	4.5
อาชีพอื่นๆ	5	2.5	6	3.0
รวม	200	100	200	100

ที่มา : การคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.5 พบว่า กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย และอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 32.5 และ 28.5 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 35.0

ตารางที่ 5.6 แสดงจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

ข้อมูลลักษณะทางด้าน ประชากรศาสตร์	กลุ่มที่ตัดสินใจสมัคร		กลุ่มที่ตัดสินใจไม่สมัคร	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้				
ต่ำกว่า 15,000 บาท	187	93.5	157	78.5
ตั้งแต่ 15,000 บาท ขึ้นไป	13	6.5	43	21.5
รวม	200	100	200	100

ที่มา : การคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.6 พบว่า กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 93.5 ในขณะที่กลุ่มผู้ที่ไม่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท เช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 78.5

5.2 ข้อมูลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

สำหรับผู้ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ สามารถแบ่งออกเป็นดังนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 5.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ	กลุ่มที่ตัดสินใจสมัคร	
	มีผลในการตัดสินใจจากตัวอย่าง 200 ตัวอย่าง	ร้อยละ
1. เพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณ	178	89.0
2. การได้รับผลตอบแทนจากกองทุน	183	91.5
3. การได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล	191	95.5
4. ความมั่นคงของกองทุน	179	89.5
5. สภาพเศรษฐกิจ	139	69.5
6. เสถียรภาพทางการเมือง	135	67.5

ที่มา : การคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.7 พบว่า กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกปัจจัยที่มีผลได้มากกว่า 1 ปัจจัย โดยปัจจัยที่มีผลที่ทำให้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากที่สุด คือ การได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 95.5 จำนวนตัวอย่างที่เลือก 191 ตัวอย่าง จากจำนวนตัวอย่างที่ตอบ 200 ตัวอย่าง รองลงมา คือ การได้รับ

ผลตอบแทนจากกองทุน คิดเป็นร้อยละ 91.5 จำนวนตัวอย่างที่เลือก 183 ตัวอย่าง จากจำนวนตัวอย่างที่ตอบ 200 ตัวอย่าง

ตารางที่ 5.8 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ	กลุ่มที่ตัดสินใจไม่สมัคร	
	มีผลในการตัดสินใจจากตัวอย่าง 200 ตัวอย่าง	ร้อยละ
1.เพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณ	149	74.5
2.การได้รับผลตอบแทนจากกองทุน	194	97.0
3.การได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล	160	80.0
4.ความมั่นคงของกองทุน	154	77.0
5.สถานะเศรษฐกิจ	143	71.5
6.เสถียรภาพทางการเมือง	154	77.0

ที่มา : การคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.8 พบว่า กลุ่มผู้ที่ตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกปัจจัยที่มีผลได้มากกว่า 1 ปัจจัย โดยถ้าหากในอนาคตจะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดในการที่จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ คือ การได้รับผลตอบแทนจากกองทุน คิดเป็นร้อยละ 97.0 จำนวนตัวอย่างที่เลือก 194 ตัวอย่าง จากจำนวนตัวอย่างที่ตอบ 200 ตัวอย่าง รองลงมา คือ การได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 80.0 จำนวนตัวอย่างที่เลือก 160 ตัวอย่าง จากจำนวนตัวอย่างที่ตอบ 200 ตัวอย่าง

ตารางที่ 5.9 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ปัจจัยด้านแรงจูงใจ

ตัวแปรที่ศึกษา	ไม่เลือก	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	คะแนนรวมในแต่ละปัจจัย	คิดเป็น % รวมของคะแนนทั้งหมด	จำนวนผู้ตอบทั้งหมด (คน)
	0 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน			
เพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณ	68	23	60	136	113	657	17.9	400
การได้รับผลตอบแทนจากกองทุน	15	237	146	0	2	1388	37.8	400
การได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล	61	81	103	126	29	914	24.9	400
ความมั่นคงของกองทุน	68	60	61	78	133	712	19.4	400
คะแนนรวมทั้งหมด						3671	100.0	

ที่มา : การคำนวณของผู้วิจัย

ตารางที่ 5.10 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

ตัวแปรที่ศึกษา	ไม่เลือก	อันดับ 1	อันดับ 2	คะแนนรวมในแต่ละปัจจัย	คิดเป็น % รวมของคะแนนทั้งหมด	จำนวนผู้ตอบทั้งหมด (คน)
	0 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน			
สภาวะเศรษฐกิจ	115	155	130	440	49.4	400
เสถียรภาพทางการเมือง	97	147	156	450	50.6	400
คะแนนรวมทั้งหมด				890	100.0	

ที่มา : การคำนวณของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.9 และ 5.10 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง โดยผู้ตอบแบบสอบถามทำการเลือกปัจจัยด้านแรงจูงใจในการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยเรียงลำดับความสำคัญ 4 อันดับแรก และผู้วิจัยได้ทำการแปลงคะแนน พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากที่สุดคือ การได้รับผลตอบแทนจากกองทุน คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมาคือ การได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล ความมั่นคงของกองทุน และเพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณ ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ใช้ในการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยเรียงลำดับความสำคัญ 2 อันดับแรก พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากที่สุดคือ เสถียรภาพทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ 50.6 รองลงมาคือ สภาวะเศรษฐกิจ

5.3 การตรวจสอบความแม่นยำของแบบจำลอง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในเชิง Binary Logistic Model ซึ่งสามารถเขียนในรูปสมการถดถอยเชิงโลจิสติก ดังนี้

$$\Pr (Y = 1) = \frac{1}{1+e^{-X}}$$

โดยที่ $X = \beta_0 + \beta_1 \text{SEX} + \beta_2 \text{AGE} + \beta_3 \text{STATUS} + \beta_4 \text{EDU} + \beta_5 \text{OCC} + \beta_6 \text{INCOME} + \beta_7 \text{FACT2} + \beta_8 \text{FACT3} + \beta_9 \text{FACT4} + \beta_{10} \text{FACT5} + \beta_{11} \text{FACT6} + \beta_{12} \text{FACT7} + \varepsilon$

ทั้งนี้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระต่างๆ (β) จะจัดในรูปของ Odd ratio เพื่อให้มีลักษณะความสัมพันธ์ในเชิงเส้นและใช้พยากรณ์โอกาสที่ตัวอย่างจะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

$$\ln(\text{Odd Ratio}) = \beta_0 + \beta_1 \text{SEX} + \beta_2 \text{AGE} + \dots + \beta_{12} \text{FACT7}$$

โดยในการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นโลจิสติกจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 17.0 ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงดังนี้

ตารางที่ 5.11 ผลการทดสอบสถิติ Chi-square ด้วยวิธี Omnibus Tests Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step1	Step	143.975	16	.000
	Block	143.975	16	.000
	Model	143.975	16	.000

ที่มา : การประมวลผลของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.11 แสดงค่าสถิติทดสอบ Chi-square ของแบบจำลอง (Model) ซึ่งมีสมมติฐานในการทดสอบดังนี้

H_0 = การตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติไม่ขึ้นกับตัวแปรใดๆ

H_1 = การตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติขึ้นกับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว

เมื่อพิจารณาสถิติทดสอบของแบบจำลอง (Model) พบว่ามีค่า Chi-square เท่ากับ 143.975 และค่า Sig. เท่ากับ .000 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% แสดงผลการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติขึ้นกับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว

ตารางที่ 5.12 ผลการทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลอง Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	410.543	.302	.403

ที่มา : การประมวลผลของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.12 ซึ่งแสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองนี้ (Goodness of fit) โดยค่า Nagelkerke R Square จะเป็นค่าสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรของแบบจำลองนี้ ซึ่งมีค่าเท่ากับ .403 แสดงว่าร้อยละ 40.3 ของความแปรผันสามารถอธิบายได้ในเชิงสมการโลจิสติกของแบบจำลองนี้

ตารางที่ 5.13 ผลการทดสอบสถิติ Chi-square ด้วยวิธี Hosmer and Lemeshow Test
Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	25.571	8	.246

ที่มา : การประมวลผลของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.13 ค่าสถิติทดสอบ Chi-square ในการทดสอบความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงโลจิสติก (Logistic Regression) ซึ่งมีสมมติฐานในการทดสอบดังนี้

H_0 = สมการโลจิสติกของแบบจำลองมีความเหมาะสม

H_1 = สมการโลจิสติกของแบบจำลองไม่มีความเหมาะสม

เมื่อพิจารณาสถิติทดสอบ พบว่ามีค่า Chi-square เท่ากับ 25.571 และค่า Significance เท่ากับ .246 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% จะไม่ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แสดงว่าสมการถดถอยเชิงโลจิสติกของแบบจำลองนี้มีความเหมาะสม

ตารางที่ 5.14 ผลการทดสอบความแม่นยำในการพยากรณ์ของแบบจำลอง Classification Table (a)

	Observed	Predicted		
		Y		Percentage Correct
		0	1	
Step 1	Y 0	150	50	75.0
	1	50	150	75.0
	Overall Percentage			75.0

หมายเหตุ : The cut value is .500

ที่มา : การประมวลผลของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.14 แสดงผลการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของสมการถดถอยเชิงโลจิสติกของแบบจำลองโดยเปรียบเทียบค่าพยากรณ์ (Predicted) กับข้อมูลจริง (Observed) ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

- จากข้อมูลจริง (Observed) มีกลุ่มที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (Y=1) จำนวน 200 ตัวอย่าง แต่สมการถดถอยเชิงโลจิสติกสามารถพยากรณ์ (Predicted) ได้เท่ากับ 150 ตัวอย่าง นั่นคือ พยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 75.0

- จากข้อมูลจริง (Observed) มีกลุ่มที่ตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (Y=0) จำนวน 200 ตัวอย่าง แต่สมการถดถอยเชิงโลจิสติกสามารถพยากรณ์ (Predicted) ได้เท่ากับ 150 ตัวอย่าง นั่นคือ พยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 75.0

- จากข้อมูลจริง (Observed) ทั้งหมด 400 สมการถดถอยเชิงโลจิสติกสามารถพยากรณ์ (Predicted) ได้เท่ากับ 300 ตัวอย่าง นั่นคือ พยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 75.0

5.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
การออมแห่งชาติ โดยอาศัยแบบจำลอง Binary Logit

ตารางที่ 5.15 ผลการทดสอบสมการความถดถอยเชิงโลจิสติกของแบบจำลอง

	(1) B	S.E.	(2) Wald	df	(3) Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
Step 1 ^a SEX	-.322	.248	1.689	1	.194	.724	.445	1.178
AGE	.055	.012	20.087	1	.000	1.056	1.031	1.082
STATUS	-1.964	.345	32.474	1	.000	.140	.071	.276
EDU	-.052	.288	.033	1	.856	.949	.539	1.670
OCC			15.043	5	.010			
OCC(1)	-1.910	.955	3.999	1	.046	.148	.023	.963
OCC(2)	2.148	.734	8.557	1	.003	.117	.028	.492
OCC(3)	-1.166	.607	3.686	1	.055	.312	.095	1.025
OCC(4)	1.769	.620	8.145	1	.004	.171	.051	.575
OCC(5)	2.510	.819	9.392	1	.002	.081	.016	.405
INCOME	-.654	.174	14.085	1	.000	.520	.369	.732
FACT2	-.816	.777	1.103	1	.294	.442	.097	2.027
FACT3	2.478	.497	24.828	1	.000	11.923	4.498	31.606
FACT4	2.128	.629	11.437	1	.001	8.395	2.446	28.809
FACT5	-1.029	.666	2.393	1	.122	.357	.097	1.316
FACT6	-.161	.607	.070	1	.791	.851	.259	2.798
FACT7	-1.833	.590	9.653	1	.002	.160	.050	.508
Constant	.965	1.080	.798	1	.372	2.624		

หมายเหตุ : Variable(s) entered on step 1: Inc.

ที่มา : การประมวลผลของผู้วิจัย

จากตารางที่ 5.15 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงโลจิสติก โดยในคอลัมน์ที่ (1) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ (β) ส่วนคอลัมน์ (2) และ (3) แสดงค่าสถิติทดสอบ Wald และค่า Sig. ของผลทดสอบตามลำดับ ซึ่งมีสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้

$$H_0 : \beta_i = 0 \quad ; i = 0, 1, 2, \dots, 12$$

$$H_1 : \beta_i \neq 0$$

เมื่อพิจารณาค่า Significance พบว่าค่าคงที่ (Constant) มีค่า Significance เท่ากับ .372 และค่าตัวแปร AGE, STATUS, OCC2, OCC4, OCC5, INCOME, FACT3, FACT4 และ FACT7 มีค่า Significance เท่ากับ .000, .000, .003, .004, .002, .000, .000, .001, และ .002 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% แสดงว่า ตัวแปรดังกล่าวที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ดังนั้นสามารถเขียนสมการของการพยากรณ์โอกาสที่ตัวอย่างจะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \ln(\text{Odd Ratio}) = & 0.965 + 0.055(\text{AGE}) - 1.964(\text{STATUS}) + 2.148(\text{OCC2}) \\ & + 1.769(\text{OCC4}) + 2.510(\text{OCC5}) - 0.654(\text{INCOME}) \\ & + 2.478(\text{FACT3}) + 2.128(\text{FACT4}) - 1.833(\text{FACT7}) \end{aligned}$$

จากตารางที่ 5.15 สามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติได้ ดังนี้

ณ ระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อย 95% พบว่าตัวแปร AGE, STATUS, OCC2, OCC4, OCC5, INCOME, FACT3, FACT4 และ FACT7 มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ และสามารถอธิบายผลของความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรในสมการได้ดังนี้

(1) ปัจจัยด้านอายุ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ตัวแปรอายุ ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก ซึ่งเท่ากับ 0.055 หมายความว่า กลุ่มคนในวัยทำงาน ที่มีอายุตั้งแต่ 22-60 ปี มีโอกาสที่จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้น 1.056 เท่า เมื่อเทียบกับ กลุ่มคนในวัยเรียน ที่มีอายุตั้งแต่ 15-21 ปี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานย่อยที่ 1.2 คือ กลุ่มคนที่อยู่ในวัยทำงานจะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่ากลุ่มนักเรียน นักศึกษา จากทฤษฎีสมมติฐานวงจรชีวิต เราจะมีรายได้บางส่วนในช่วงวัยเรียนหรือกลุ่มนักเรียน นักศึกษา จากบิดา มารดา จากนั้นเมื่อเข้าสู่วัยทำงาน

ซึ่งจะมีเพิ่มพูนรายได้จนกระทั่งเหลือจากการบริโภค ทำให้สามารถนำเงินในส่วนนั้นมาออมได้มากกว่า กลุ่มนักเรียน นักศึกษา

(2) ปัจจัยด้านสถานภาพ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ตัวแปรสถานภาพ ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ ซึ่งเท่ากับ -1.964 หมายความว่า กลุ่มคนที่มีสถานภาพโสด แยกกันอยู่ หม้าย หรือหย่าร้าง มีโอกาสที่จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติลดลง 0.140 เท่า เมื่อเทียบกับ กลุ่มคนที่มีสถานภาพสมรส ซึ่งขัดแย้งกับ**สมมติฐานย่อยที่ 1.3** เพราะอาจจะมาจากสาเหตุที่กลุ่มคนที่มีสถานภาพสมรส มีการวางแผนชีวิตในการออมเงินมากขึ้น หรือไว้ใช้ในยามเกษียณ เนื่องจากความไม่แน่นอนในอนาคต

(3) ปัจจัยด้านอาชีพค้าขาย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .003 ตัวแปรอาชีพค้าขายส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก ซึ่งเท่ากับ 2.148 หมายความว่า ผู้มีอาชีพค้าขาย มีโอกาสที่จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้น 0.117 เท่า เมื่อเทียบกับ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ**สมมติฐานย่อยที่ 1.5** เนื่องจากกลุ่มอาชีพค้าขายไม่มีหลักประกันทางรายได้หลังเกษียณ ทำให้มีความสนใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติ เพราะกองทุนการออมแห่งชาติ มีความยืดหยุ่นในการออมสูง เช่น ออมเท่าไรก็ได้ ออมเมื่อไรก็ได้ ได้รับผลตอบแทนจากกองทุน และได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล ซึ่งแตกต่างจากการออมเงินของธนาคารพาณิชย์ทั่วไปที่กำหนดเงินออมขั้นต่ำ ระยะเวลาที่แน่นอน และไม่มีเงินสมทบให้

(4) ปัจจัยด้านอาชีพเกษตรกร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .004 ตัวแปรอาชีพเกษตรกรส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก ซึ่งเท่ากับ 1.769 หมายความว่า ผู้มีอาชีพเกษตรกร มีโอกาสที่จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้น 0.171 เท่า เมื่อเทียบกับ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ**สมมติฐานย่อยที่ 1.7** สอดคล้องกับข้อมูลของกองทุนการออมแห่งชาติ ข้อมูล ณ วันที่ 29 เม.ย. 2559 ที่กลุ่มอาชีพเกษตรกรตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ สูงสุดที่ ร้อยละ 60.44 เนื่องจากกลุ่มอาชีพเกษตรกรให้ความสำคัญกับหลักประกันทางรายได้หลังเกษียณเป็นอย่างมาก เพราะมองว่าอาชีพเกษตรกรมีความเสี่ยงจากรายได้ที่ไม่แน่นอนในอนาคต ซึ่งมีหลายปัจจัย เช่น เรื่องของสภาพภูมิอากาศ สภาพเศรษฐกิจ และราคาสินค้าเกษตรที่ตกต่ำ ทำให้มีความสนใจออมเงินกันเพิ่มขึ้น

(5) ปัจจัยด้านอาชีพอิสระ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .002 ตัวแปรอาชีพอิสระส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก ซึ่งเท่ากับ 2.510 หมายความว่า ผู้มีอาชีพอิสระ มีโอกาสที่จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้น 0.081 เท่า เมื่อเทียบกับ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ**สมมติฐานย่อยที่ 1.8** ซึ่งถือว่าไม่มากนักเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพเกษตรกร และกลุ่มอาชีพค้าขาย โดยผู้ที่มีอาชีพอิสระ เช่น นักดนตรี ช่างภาพ ช่างศิลป์ เป็นอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน จึงมีความต้องการออมเงินเพื่อสร้างหลักประกันในยามเกษียณอายุ โดยการออมส่วนใหญ่ของผู้ที่มีอาชีพอิสระ เป็นการออมในรูปแบบ ออมทรัพย์ เงินฝากประจำ รวมถึงประกันเงินออมในรูปแบบต่างๆ ส่วนกองทุนการออมแห่งชาติถือเป็นทางเลือกใหม่ที่กลุ่มอาชีพอิสระให้ความสนใจ เนื่องจากมีเงินสมทบจากรัฐบาล และผลตอบแทนจากกองทุน รวมถึงเงินบำนาญที่จะได้รับเมื่อครบกำหนดอายุ 60 ปีบริบูรณ์

(6) ปัจจัยด้านรายได้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ตัวแปรด้านรายได้ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ ซึ่งเท่ากับ -0.654 หมายความว่า กลุ่มผู้มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป มีโอกาสที่จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติลดลง 0.520 เท่า เมื่อเทียบกับ กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ซึ่งขัดแย้งกับ**สมมติฐานย่อยที่ 1.10** โดยผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป ไม่ได้ส่งผลให้การออมเงินกับกองทุนการออมแห่งชาติมีสัดส่วนที่สูงขึ้น เพราะอาจจะมาจากเมื่อมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจะทำให้สนใจการออมเงินรูปแบบอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า สะดวกกว่า และมีกฎเกณฑ์น้อยกว่ากองทุนการออมแห่งชาติ โดยรูปแบบที่กลุ่มคนที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป ให้ความสนใจ คือ การฝากประจำ หรือฝากออมทรัพย์ กับธนาคารพาณิชย์มากกว่าการออมเงินกับกองทุนการออมแห่งชาติ แต่ในส่วนของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จะให้ความสนใจกับกองทุนการออมแห่งชาติมากกว่าเนื่องจาก มีความยืดหยุ่นในการออมสูง การออมเริ่มที่ต่ำสุดแค่ 50 บาท แต่ฝากได้สูงสุดไม่เกิน 13,200 บาทต่อปี และไม่จำเป็นต้องฝากทุกเดือน

(7) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ เพื่อการได้รับผลตอบแทนจากกองทุน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ตัวแปรปัจจัยด้านแรงจูงใจ เพื่อการได้รับผลตอบแทนจากกองทุน ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก ซึ่งเท่ากับ 2.478 หมายความว่า หากได้รับผลตอบแทนจากกองทุนจะทำให้มีโอกาสที่จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้น 11.923 เท่า เมื่อเทียบกับ โอกาสที่จะตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ**สมมติฐานย่อยที่ 2.2** โดยจากทฤษฎีอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง ผู้ออมและผู้ลงทุนแต่ละรายมีความพอใจในอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงในระดับที่ต่างกัน ซึ่งการได้รับผลตอบแทนจากกองทุนการออมแห่งชาติ จะส่งผลให้มีโอกาสที่จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกอง

ทุนการออมแห่งชาติมากที่สุด อาจจะเป็นผลมาจากที่รัฐบาลค้ำประกันผลตอบแทนให้ไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนโดยเฉลี่ยของธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และธนาคารพาณิชย์แห่งใหญ่ 5 แห่ง

(8) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ เพื่อการได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ตัวแปรปัจจัยด้านแรงจูงใจ เพื่อการได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก ซึ่งเท่ากับ 2.128 หมายความว่า หากได้รับเงินสมทบจากรัฐบาลจะทำให้มีโอกาสที่จะตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้น 8.395 เท่า เมื่อเทียบกับ โอกาสที่จะตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ**สมมติฐานย่อยที่ 2.3** จากผลที่ได้แสดงว่าเงินสมทบจากรัฐบาลมีผลอย่างมากในการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ เนื่องจากเป็นเงินที่รัฐบาลจ่ายสมทบให้กับสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาตินอกเหนือจากเงินออมในส่วนของประชาชน

(9) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเมือง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .002 ตัวแปรปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเมือง ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ ซึ่งเท่ากับ -1.833 หมายความว่า หากเสถียรภาพทางการเมืองดีขึ้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติลดลง 0.160 เท่า ซึ่งขัดแย้งกับ**สมมติฐานย่อยที่ 3.2** อาจจะเป็นเพราะถึงแม้เสถียรภาพทางการเมืองดีขึ้น ก็ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศไทยในช่วงหลัง มีความไม่แน่นอน และมีความผันผวนสูง ซึ่งทำให้ถึงแม้เสถียรภาพทางการเมืองในปัจจุบันดีขึ้น ก็ไม่สามารถทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการออมเงินได้

สำหรับตัวแปร SEX, EDU, OCC1, OCC3, FACT2, FACT5 และ FACT6 มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 นั่นคือ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ตัวแปรอิสระเหล่านี้ ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 5.16 สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ลำดับ	ตัวแปรอิสระ	สัญลักษณ์	ทิศทาง	กลุ่มอ้างอิง
1	อายุ	AGE	+	กลุ่มอายุ 15-21 ปี
2	สถานภาพโสด แยกกันอยู่ หม้าย หรือหย่าร้าง	STATUS	-	สถานภาพสมรส
3	อาชีพค้าขาย	OCC2	+	นักเรียน นักศึกษา
4	อาชีพเกษตรกร	OCC4	+	นักเรียน นักศึกษา
5	อาชีพอิสระ	OCC5	+	นักเรียน นักศึกษา
6	รายได้	INCOME	-	รายได้ต่ำกว่า 15,000
7	ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ผลตอบแทนจากกองทุน	FACT3	+	
8	ปัจจัยด้านแรงจูงใจ เงินสมทบจากรัฐบาล	FACT4	+	
9	ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเมือง	FACT7	-	

ที่มา : จากผู้วิจัย

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุ 10 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ และในอีก 20 ปี ข้างหน้าจะเพิ่มเป็น 2 เท่าตัว อยู่ที่ร้อยละ 25 หรือ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ ดังนั้นจำเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องมีการเตรียมการด้านต่างๆ เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง ซึ่งกองทุนการออมแห่งชาติก็จะเข้ามาเป็นส่วนเติมเต็มของแรงงานนอกระบบที่ไม่มีหลักประกันรายได้ ในยามเกษียณอายุการทำงาน ซึ่งมีจำนวนมากถึง 24.6 ล้านคน รวมถึงกลุ่มนักเรียน นักศึกษา เพื่อสร้างวินัยในการออมเงิน เพื่อเป็นหลักประกันทางรายได้ในยามเกษียณอายุเช่นกัน การศึกษาในครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งเป็นกองทุนสำหรับการออมเงินที่สามารถรองรับแรงงานนอกระบบในประเทศไทย

งานวิจัยฉบับนี้สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ของหน่วยงานภาครัฐในการจูงใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณ และเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคตของประเทศไทยโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model) ในการศึกษา พร้อมทั้งนำแนวคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ คือ แนวคิดเสาหลัก 3 ต้นของ ธนาคารโลก ทฤษฎีการออม ทฤษฎีสम्मมติฐานวงจรชีวิต ทฤษฎีความต้องการถือเงินของจอห์น เมนาร์ด เคนส์ ทฤษฎีอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง มาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นผู้ที่ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน 200 ตัวอย่าง และผู้ที่ไม่ตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน 200 ตัวอย่าง ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2559 จากการประมวลผลจากแบบสอบถามพบว่า ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 33 ปี รายได้เฉลี่ย 14,977 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่มีสถานะโสด ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และมีอาชีพค้าขาย รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป ส่วนด้านปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ มากที่สุดคือการได้รับผลตอบแทนจากกองทุน รองลงมาคือการได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล

การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ เมื่อนำปัจจัยต่างๆมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามด้วยแบบจำลองโลจิท (Logit Model) ในรูปแบบ Binary Logistic Regression โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 17.0 ณ ระดับความเชื่อมั่นอย่างน้อย 95% พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเชิงบวกได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ ปัจจัยด้านอาชีพค้าขาย ปัจจัยด้านอาชีพเกษตรกร ปัจจัยด้านอาชีพอิสระ ปัจจัยด้านแรงจูงใจการได้รับผลตอบแทนจากกองทุน และปัจจัยด้านแรงจูงใจการได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเชิงลบได้แก่ ปัจจัยด้านสถานภาพ ปัจจัยด้านรายได้ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจเสถียรภาพทางการเมือง

6.2 ข้อจำกัดในการศึกษา

6.2.1 กองทุนการออมแห่งชาตินั้นถือเป็นกองทุนที่รัฐบาลได้ผลักดันให้เกิดการปฏิบัติ ตามกฎหมายจนกองทุนการออมแห่งชาติสามารถเปิดรับสมัครสมาชิกได้ ในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งอาจจะยังมีข้อมูลที่น้อย

6.2.2 เนื่องจากระยะเวลาในการเก็บข้อมูลมีจำกัด และไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ผู้ศึกษาจึงแบ่งกรุงเทพฯออกเป็น 3 ส่วนตามเขตที่ตั้งของพื้นที่ และเลือกเขตเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ และกระจายอาชีพตามสัดส่วนอาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร

6.2.3 เนื่องจากกองทุนการออมแห่งชาติเป็นกองทุนที่เปิดรับสมัครสมาชิกได้ ในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ถือเป็นกองทุนที่ใหม่ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจคำถาม ทำให้ต้องอธิบายแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจก่อนเก็บแบบสอบถาม

6.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญในการศึกษานี้ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา กองทุนการออมแห่งชาติ หรือกองทุนอื่นในลักษณะเดียวกัน โดยมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการ สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ทั้งปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการ ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ โดย มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

6.3.1 ปัจจุบันผู้สมัครที่มีอายุตั้งแต่ 15-21 ปี หรือกลุ่มที่อยู่ในวัยเรียนมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับกลุ่มที่อยู่ในวัยทำงานหรือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 22-60 ปี เนื่องจากกลุ่มที่อยู่ในวัยเรียนยังม ีความรู้ ข้อมูล การตัดสินใจ และการเห็นความสำคัญของการออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันยาม เกษียณยังน้อยอยู่ เนื่องจากมองว่าเป็นเรื่องที่อยู่ไกลตัว ดังนั้น ต้องทำให้กลุ่มที่อยู่ในวัยเรียนเล็งเห็น ความสำคัญของการออมเงินให้มากที่สุด เพื่อเป็นการฝึกวินัยการออมตั้งแต่เด็ก อาจจะเป็นการ ประชาสัมพันธ์ตามโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย การเข้าไปให้ความรู้ ความเข้าใจ และประโยชน์ของ การออมเงิน

6.3.2 การประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงและเข้าใจง่าย เนื่องจากกองทุนการออมแห่งชาติ มี วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมเงินสำหรับเป็นหลักประกันหลังเกษียณซึ่งกลุ่มอาชีพที่สนใจ เช่น นักเรียน นักศึกษา พ่อค้าแม่ค้า อาชีพรับจ้างทั่วไป โดยเป็นกลุ่มแรงงานนอกระบบ ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่ ทราบว่ามีกองทุนการออมแห่งชาติ และไม่เข้าใจกฎเกณฑ์ของกองทุนการออมแห่งชาติเป็นจำนวน มาก ดังนั้น ควรจัดตั้งหน่วยงานที่สามารถให้ข้อมูลของกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อสามารถให้ข้อมูล ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน เข้าใจง่ายขึ้น สำหรับแรงงานนอกระบบ นอกเหนือไปจากการให้บริการ ของธนาคารทั้ง 3 แห่ง

6.3.3 การสร้างแรงจูงใจและปรับทัศนคติของแรงงานนอกระบบในประเทศไทย ให้ เห็นความสำคัญของการออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันรายได้หลังเกษียณ สามารถพึ่งพาตนเองได้โดย ไม่เป็นภาระของครอบครัว หรือสังคม เนื่องจากในประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้สำหรับ พึ่งพาตนเองได้ในยามชราภาพเป็นจำนวนมาก ซึ่งนำมาสู่การเป็นภาระของครอบครัว หรือสังคม และในอนาคตจะเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก เนื่องจากประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

6.3.4 ควรพิจารณาเพิ่มอัตราเงินสมทบ เนื่องจากเงินสมทบที่สมาชิกได้รับในปัจจุบัน ค่อนข้างน้อย เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนแห่งชาติของแรงงานนอก ระบบเพิ่มขึ้น

6.3.5 ควรพิจารณาในการกำหนดการออมสูงสุดต่อปีให้สูงกว่า 13,200 บาท เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนแห่งชาติของแรงงานนอกระบบเพิ่มขึ้น เนื่องจากกำหนดการออมสูงสุดอยู่ที่ 13,200 บาท ซึ่งประชาชนจะมองว่าน้อยเกินไป

6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับงานศึกษาในอนาคต

6.4.1 ควรมีระยะเวลาในการเก็บข้อมูลที่เพียงพอเพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น

6.4.2 ควรศึกษารูปแบบของกองทุนการออมแห่งชาติให้เหมาะสมกับประชากรในประเทศไทยให้มากขึ้น

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- ตีรณ พงศ์มพัฒน์. (2548). เศรษฐศาสตร์มหภาค ทฤษฎี นโยบายและการวิเคราะห์สมัยใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญคง หันจางสิทธิ์. (2550). เศรษฐศาสตร์มหภาค (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮ้าส์.
- พรอนงค์ บุชราตระกูล. (2547). การลงทุน: พื้นฐานและการประยุกต์. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภราดร ปรีดาศักดิ์. (2549). เศรษฐศาสตร์จุลภาค (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2556). หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรวุฒิ สุวรรณระดา. (2551). ระบบบำนาญแห่งชาติ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวุฒิ สุวรรณระดา. (2557). ปฏิรูบบำนาญภาครัฐ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- วรวุฒิ สุวรรณระดา และวรวรรณ ชาญด้วยวิทย์. (2553). สถิติการยามชรา บำนาญแห่งชาติ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท คิว พี จำกัด.
- สายชล สิ้นสมบุญทอง. (2555). สถิติเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจู้รีโปรดักท์.

Richard T. Froyen. (1993). Macroeconomics : theories and policies.
New York: Macmillan.

วิทยานิพนธ์

- จารุมน ต่านศิริกุล. (2556). การศึกษาทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครอง
สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน).(สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ.
- ธมลวรรณ จันทร์อุไร. (2546). การศึกษาพฤติกรรมการออมผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และ
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพพนักงาน บริษัท การบินไทย
จำกัด (มหาชน) ซึ่งจดทะเบียนแล้ว.(สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ.
- ประภาภรณ์ กรพชรสกุล. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการบัญชีเงินฝากออมทรัพย์
ดอกเบี้ยพิเศษสำหรับผู้หญิงสูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร.(สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ.
- ศกุนตลา สุริยเถกิง. (2556). รูปแบบและการตัดสินใจออมและลงทุนของกลุ่ม Gen Y ในเขต
กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- สุรรัตน์ ชัยวิรัตน์. (2555). การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมและการลงทุนกับ
สถาบันการเงินและปัจจัยที่มีผลต่อการถือครองผลิตภัณฑ์ทางการเงิน.(สารนิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ.

เอกสารอื่นๆ

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2551). โครงการสร้างและขยายโอกาสในการเข้าถึง
หลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุ: เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง การขยายกำหนด
เกษียณอายุและการออมสำหรับวัยเกษียณอายุ.มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กองทุนการออมแห่งชาติ. (สิงหาคม 2558).รัฐบาลเปิดตัว กอช. 20 สิงหาคมนี้ ดึงแรงงานนอกระบบออมเงินไว้ใช้ในวัยเกษียณ. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558, จาก

<http://www.naewna.com/business/172429>

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. รูปแบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย. (2558)

สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2558, จาก

<http://www.gpf.or.th/thai2013/index.asp>

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. สถิติสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.). (2558).

สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2558, จาก

<http://www.gpf.or.th/thai2013/member/index.asp>

กองวิจัยและพัฒนา. สำนักงานประกันสังคม. จำนวนผู้ประกันตนภาคบังคับตามมาตรา 33 และภาคสมัครใจตามมาตรา 39. (2558). สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2558, จาก

<http://www.sso.go.th/wpr/category.jsp?lang=th&cat=800>

ศุภเจตน์ จันทร์สารสิน. อนาคตของผู้สูงอายุไทย “ลำบาก”. (2557).

สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558, จาก

<http://www.dailynews.co.th/bangkok/230189>

สำนักนโยบายการออมและการลงทุน. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2558).

สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558, จาก

www.mof.go.th/home/projectM/doc/08062558_National_Savings.doc

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2543-2573. (2554). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558, จาก

social.nesdb.go.th/social/Default.aspx?tabid=126&articleType...70

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2543-2573. (2554).

สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558, จาก

social.nesdb.go.th/social/Default.aspx?tabid=126&articleType...70

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. โครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรระดับจังหวัด, (2558)

สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2558, จาก

<http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surpop2-2-1.html>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การสร้างความมั่นคงทางการเงิน

หลังเกษียณให้คนไทย. (2548). สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2558, จาก

http://www.sec.or.th/TH/Documents/Information/ResearchesStudies/research_retirement.pdf

สมาคมบริษัทจัดการลงทุน. สัดส่วนมูลทรัพย์สินสุทธิกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, เงินกองทุน

ประกันสังคม, กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ต่อ GDP ปี 2538-

2557. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2558, จาก

<http://www.aimc.or.th/>

สมาคมบริษัทจัดการลงทุน. รายงานการจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ. (2558)

สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2558, จาก

http://oldweb.aimc.or.th/20_infostats_index.php

สมาคมบริษัทจัดการลงทุน. สถิติการเติบโตของธุรกิจการจัดการกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ. (2558)

สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2558, จาก

<http://www.aimc.or.th>

สิทธิประโยชน์สำหรับผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4). (2558).

สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2558, จาก

www.jobsdb.com/th-th/articles/ประกันสังคมฉบับที่4

สหกรณ์ออมทรัพย์. กระทรวงการคลัง. (2557). ความสำคัญของการออม.

สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558, จาก

http://mofcoop.mof.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=64:morbi-ornare-pulvinar-quamet&catid=36:latest-news

Pension Reform and the Development of Pension Systems. World Bank, (2006)

สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2558, จาก

[http://lnweb90.worldbank.org/oed/oeddoelib.nsf/DocUNIDViewForJavaSearch/43B436DFBB2723D085257108005F6309/\\$file/pensions_evaluation.pdf](http://lnweb90.worldbank.org/oed/oeddoelib.nsf/DocUNIDViewForJavaSearch/43B436DFBB2723D085257108005F6309/$file/pensions_evaluation.pdf)

Pension Reform and the Development of Pension Systems. World Bank, (2006)

สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2558, จาก

[http://lnweb90.worldbank.org/oed/oeddoelib.nsf/DocUNIDViewForJavaSearch/43B436DFBB2723D085257108005F6309/\\$file/pensions_evaluation.pdf](http://lnweb90.worldbank.org/oed/oeddoelib.nsf/DocUNIDViewForJavaSearch/43B436DFBB2723D085257108005F6309/$file/pensions_evaluation.pdf)

Old-age Income Support in the 21st century. Holzmann and Hinz. (2005)

สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2558, จาก

<http://www.apapr.ro/images/BIBLIOTECA/reformageneralitati/bm%20income%20support%202005.pdf>

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื้อหาในแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเพื่อคัดกรองผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่อยู่หาคำตอบที่ท่านคิดว่าตรงกับท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 : ข้อคำถามเพื่อคัดกรองผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

ท่านเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติใช่หรือไม่

() ใช่

() ไม่ใช่

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (เลือกเพียง 1 คำตอบ)

1.เพศ

() ชาย

() หญิง

2.อายุ.....ปี

3.สถานภาพ

- () โสด () สมรส () แยกกันอยู่/หย่า/หม้าย () อื่นๆ

4.ระดับการศึกษาสูงสุด

- () ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี () ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
() ปริญญาโทหรือเทียบเท่า () ปริญญาเอก

5.อาชีพ

- () นักเรียน นิสิต นักศึกษา () ค้าขาย
() รับจ้างทั่วไป () เกษตรกร
() อาชีพอิสระ () อื่นๆ โปรดระบุ.....

6.รายได้ต่อเดือน

- () ต่ำกว่า 15,000 บาท () ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป

**ส่วนที่ 3 ข้อมูลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม**

7.ท่านคิดว่าปัจจัยในข้อใดที่พำใช้ในการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ	ใช่	ไม่ใช่
เพื่อเป็นหลักประกันหลังเกษียณ		
การได้รับผลตอบแทนจากกองทุน		
การได้รับเงินสมทบจากรัฐบาล		
ความมั่นคงของกองทุน		
สถานะเศรษฐกิจ		
เสถียรภาพทางการเมือง		

8. กรุณาเลือกระดับความสำคัญของปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
การออมแห่งชาติของท่าน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ท่านพิจารณาในการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการ
ออมแห่งชาติ 4 อันดับแรก คือ (โปรดเรียงตามลำดับ 1,2,3,4)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	(1)	(2)	(3)	(4)
1. ปัจจัยด้านแรงจูงใจ				
1.1 ท่านจะตัดสินใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อเป็น หลักประกันหลังเกษียณ				
1.2 ท่านจะตัดสินใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติหากได้รับ ผลตอบแทนที่น่าพอใจ				
1.3 ท่านจะตัดสินใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติหากได้รับเงิน สมทบจากรัฐบาล 100 เปอร์เซ็นต์ของเงินสะสม				
1.4 ท่านจะตัดสินใจสมัครกองทุนการออมแห่งชาติหากมั่นใจว่า กองทุนการออมแห่งชาติมีความมั่นคง				

9. กรุณาเลือกระดับความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการตัดสินใจ
สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติของท่าน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ท่านพิจารณาในการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการ
ออมแห่งชาติ 2 อันดับแรก คือ (โปรดเรียงตามลำดับ 1,2)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	(1)	(2)
2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ		
2.1 ท่านมักจะคำนึงถึงความผันผวนของสถานะเศรษฐกิจในการตัดสินใจสมัครกองทุน การออมแห่งชาติ		
2.2 ท่านมักจะคำนึงถึงเสถียรภาพทางการเมืองในการตัดสินใจสมัครกองทุนการออม แห่งชาติ		

ส่วนที่ 4: ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

ขอบพระคุณที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายเจน จงจันสี
วันเดือนปีเกิด	24 กุมภาพันธ์ 2532
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2554: การเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่อาวุโสธุรกิจสินเชื่อ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
ประสบการณ์ทำงาน	2554-2559: เจ้าหน้าที่อาวุโสธุรกิจสินเชื่อ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

